

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

БРОЈ

1311

5

динара

11.2.1977. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVIII

200 ГОДИНА АЛПИНИЗМА
ЗАВЕРЕНИЦИ У ГОЉЗЕРИЦАМА

КОМПЛЕТАН
СТРИП
ГОРАК
УКУС

Рипер

Веровати или не!

ЏОРѢ МОРНСОН

ЈЕДАН МЛАД АУСТРАЛИЈСКИ ЛЕКАР, ПОТПУНО САМ ПРЕВАЛИО ЈЕ ПЕШИЦЕ ПУТ ОД ШАНГАЈА ДО РАНГУНА ИАКО НИЈЕ ЗНАО КИНЕСКИ. ДА БИ БИО МАЊЕ УПАДЛИВ НОСИО ЈЕ ПЕРЦИН ЗАКАЧЕН ЗА ШЕШИР. (1895.)

У ОВОЈ ДРЖАВНОЈ ЗГРАДИ

У ВИЛИЈЕМБЕРГУ (САД) ПОДИГНУТОЈ 1704, СВЕ ДО 1723. ГОДИНЕ БИЛО ЈЕ ЗАБРАЊЕНО ЗАЛОЖИТИ ВАТРУ, УЖЕБИ СВЕКУ И ЗАПАЛИТИ ЦИГАРУ, ЛУЛУ И ЦИГАРЕТУ.

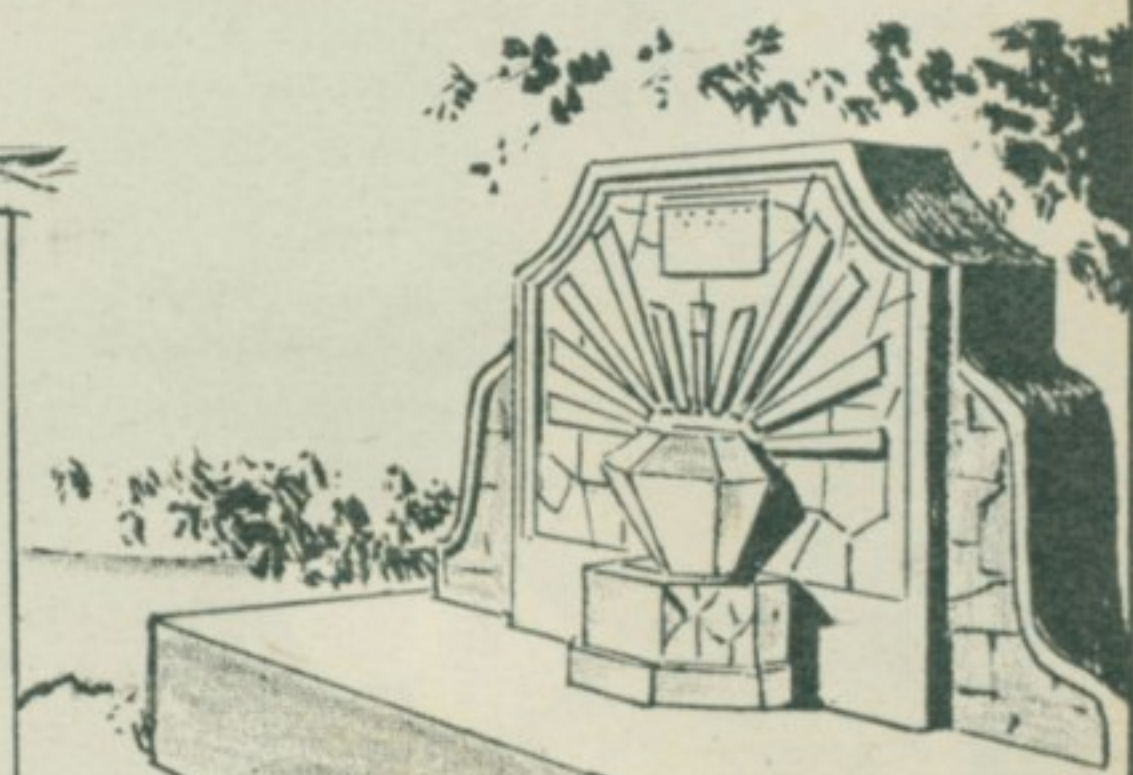
ЏОЗЕФ ВАЈТ

ИЗ ДИРФИЛА БИЧА (ФЛОРИДА) КОЈИ ЈЕ УЧЕСТВОВАО У ТРАДИЦИОНАЛНОЈ ГОДИШЊОЈ РЕГАТИ ИСТОГ ДАНА ВЕСЛАО ЈЕ У 6 ТРКА И ПРЕТРЧАО 3,2 КИЛОМЕТРА ДА БИ СМРШАО НА 66 КИЛОГРАМА КОЛИКО СУ ЗАХТЕВАЛА ПРАВИЛА ЗА ЈЕДНУ ОД ТИХ ТРКА. (5. ЈУЛ 1926.)

НАЈВЕКИ МОНОЛИТ НА СВЕТУ

ЕЈЕРС РОК У БЛИЗИНИ ЕЛИС СПРИНГСА У АУСТРАЛИЈИ, ОГРОМАН КАМЕНИ СТУБ ВИСОК ПРЕКО 300 МЕТРА, ЗАУЗИМА ПОВРШИНУ ВЕЌУ НЕГО ШТО ЈЕ ИМА ЛОНДОН.

ОВАЈ СПОМЕНИК

У МАР МУНЕНЕ, У КОНГУ, ПОДИГНУТ ЈЕ У ЗНАК СЕЃАЊА НА ПРВИ ДИЈАМАНТ НАЂЕН У ОВОЈ ОБЛАСТИ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЌ ЧУЛИ ДА...

● издавачима научних и техничких дела изгледа да добро иде ако је судити по броју издатих дела. Наиме, статистичари су израчунали да се сваке године објави око 225.000 дела из ових области. Што се тиче броја чланака ни он није мањи: два милиона годишње.

● припадници афричког племена Басуку употребљавали су необичан „детектор лажи“: црну овцу. Наиме, осумњичени је мо-

рао да пређе изванштан део пута водећи на узици црну овцу. У случају да за то време она заблеји сматрало је да је његова кривица доказана и он је кажњаван.

● деца се обично сећају најранијег детињства и страха када су их родитељи стављали у кревет и гасили светлост у соби. Сећајући се, вероватно тога, један немачки фабрикант из Зинделфингена у близини Штутгарта направио је прекидач који лагано и постепено гаси светлост и тако оставља деци време да се навикну на помрчину.

● власи с главе веома су отпорне. Научници су недавно извели необичан опит: једну човечију влас ставили су на челичну плочу и преко ње прешли ваљком. На власи после тога није утврђена никаква промена: она је чак оставила траг у челичној плочи.

● првог октобра 1966. године једини бели горила за кога се зна откривен је на западној обали Африке, северно од екватора у области званој Рио Муни. Када су га открили, био је потпуно здрав, и према процени научни-

ка имао је око две године. Касније је бели горила пребачен у Зоолошки врт у Барселони. Потпуно је нормалан сем што, као и сви албиноси, има белу длаку и ружичасту кожу.

● досад највиши талас примењен је код Сан Дијега, у Калифорнији, 1933. године. Био је висок 34 метра.

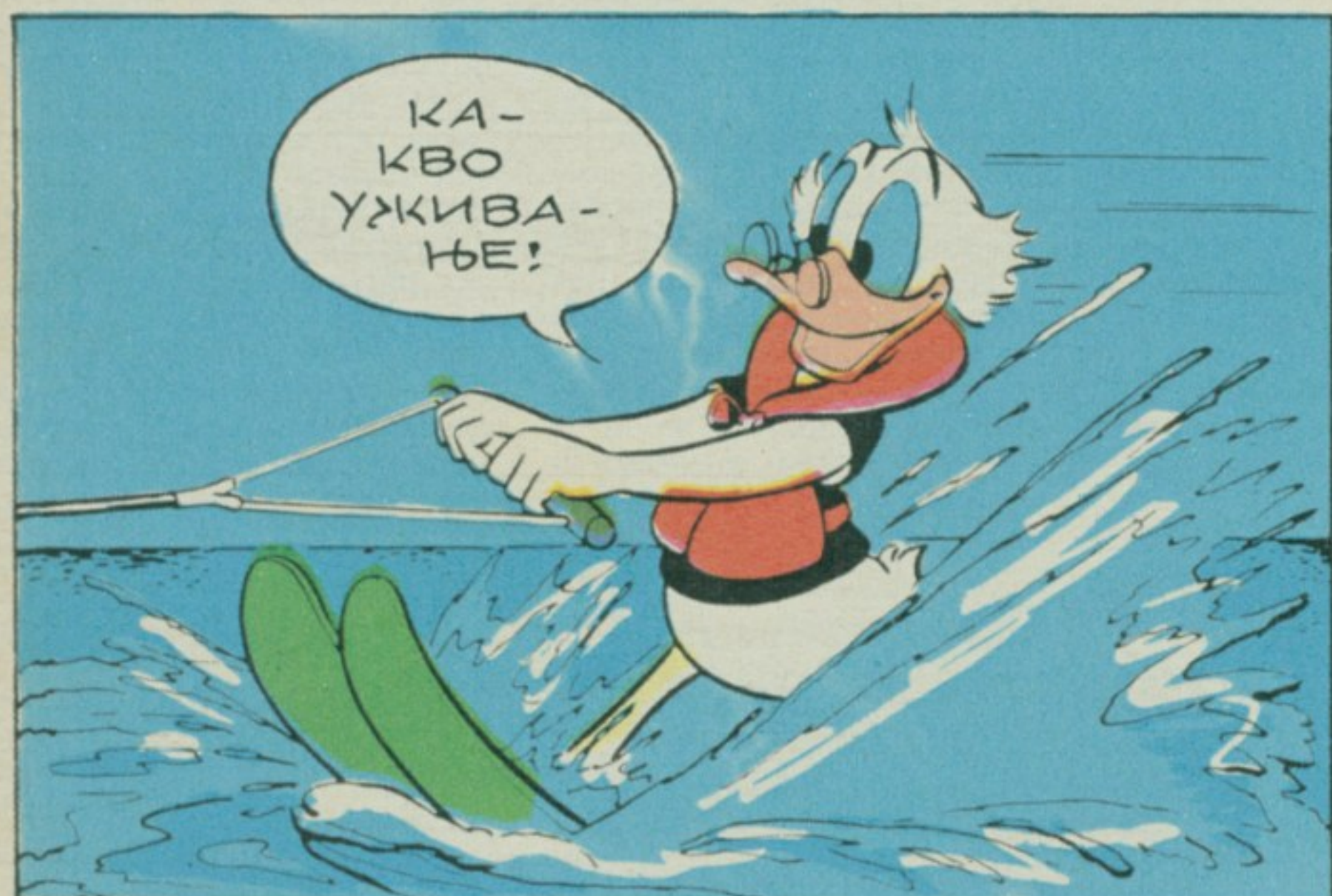

● јапански цар Сотуку који је живео 600-тих година важио је за најнеобичнијег судију свих времена. Он је могао да слуша десет сведока који су истовремено говорили о десет различитих случајева и да за све донесе праведну пресуду.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

Стражар је корачао мирно и једнолично с оне стране жице. Пет корака напред, пет назад, пет напред, пет назад и тако унедоглед. Понекад би застао да се одмори а затим опет настављао даље.

Ослоњен о дрвени зид бараке, Штефан га је замишљено посматрао. Поглед му скрену на плодну фуранску земљу и логорски круг. То је, дакле, тај Гонарс, највећи и најозлоглашенији концентрациони логор који су Италијани имали, помисли. Откако су га пре извесног времена италијанске окупационе снаге ухапсиле приликом неке рације ван Љубљане и довели ту, око три километра далеко од Удина, чежња за бекством није га напуштала. У логору је застао много другова. Били су то: увек одлучни Игор, веселак Чрт, оријаш децејер срца Гаго, Душан, Марјан, Љубо, Војо, Поло, Дневник, све прекаљени и легалци.

КАКО ПОБЕЋИ?

Штефан задржа поглед на логорским запрекама. Неколико редова густог сплета бодљикаве жице искључивало је сваку могућност бекства.

— Ни миш да се провуче! — процеди и безвољно се одгурну од бараке. Није могао да прежали што им је пропао недавно сковани план о бекству. Мораће да смисли нешто друго, боље, сигурније. Овде неће више остати ни за живу главу. Напољу је слобода, од Гонарса, у Италији, до словеначке границе свега је неколико десетина километара... Напоље, само напоље!

Игора и Душана нашао је у пролазу између две бараке. Седели су на земљи и играли шах. Штефан им се прикључи. Не подижући поглед са шаховске табле начињене од неког картона, први је проговорио Игор.

— Морамо се договорити о копању тунела. Душан и ја смо скоро радили око неких јама. Приметили смо да плодне земље има готово метар у дубину, тек одатле почиње песак и шљунак. Хумус је захваћан за копање рова.

— То је вражја ствар! — огласи се Душан.

— Све је вражје! — одбруси му Игор. — За тунел смеју знати само они који га буду копали, нико више. Најпогоднија је тридесет трећа барака. Подигнута је на стрмом земљишту, па у подруму има довољно простора за кретање људи и пребацивање ископане земље. Невоља је што у њој живи готово двеста људи, међу њима има и издајника. Ваља се блокирати негде у углу бараке где би спавали само наши, како би се на рад могло приметно силазити испод пода и враћати се назад.

Игор је био у праву. У

ТАЈНА БАРАКЕ БРОЈ 33

ТОГА ДАНА, КАДА ЈЕ У ЛОГОРУ ИЗВРШЕН ПРЕТРЕС, ШТЕФАН И ДУШАН СУ СЕ СПУСТИЛИ У ПОДРУМ И УКЛОНИЛИ СВЕ ТРАГОВЕ. НАРЕДНИХ ВЕЧЕРИ ГРУПА ИНТЕРНИРАЦА ПОНОВО ЈЕ ПОШЛА НА СВОЈ НЕОБИЧАН ПОСАО.

ствари, спољни зидови, ових дрвених зграда лежали су сасвим на земљи, а под је био одигнут од тла и стајао на стубовима. Празан простор испод пода личио је због тога на подрум. Међутим, сви подруми били су ниски и тесни, изузев онога испод бараке број 33.

Договор о копању подземног тунела потекао је сам од себе, као бујица. Душан је био у праву кад је тврдио да ће бити теже крити свакодневно сила-

кревета, неком грамзљивом старчићу дао је седамдесет цигарета, четири хлебчића и две конзерве. Утао су сад држали Гаго, Поло, Ванек и Лојзе. Цео преградак, односно њихове доње и горње кревете, оградиле су ћебетом и место за силажење у подрум заклонили тако од погледа осталих. О старе конзерве Гаго је начинио тестеру и једног дана, кад у бараци није било никога, претестерисано неколико дасака у близини свог ле-

најновије шале и грохотом се смејао. Само су му очи пажљиво кружиле. И остали су намерно викали, најчешће играјући карте.

Неко је предложио да за тунел, предострожности ради, употребљавају реч — телескоп. Сви су прихватили — телескоп је представљао поглед у свет.

Што је тунел више одмицао, ваздуха је бивало све мање. Извлачење земље ишло је све теже. Прављени су конопци и кришом спуштани у подрум.

лескопци" стигли у близину високог стуба за развођење електричне мреже ван жичане оgrade, неочекивано се, једне вечери, сручила олуја на читав крај. Киша је целе ноћи лила без престанка. Тло се расквасило и под теретом стуба тунел није издржао. Попустио је и стуб се мало нагнуо на страну. Кад су ујутру видели шта се догодило, „телескопци“ су се уплашили да ће их сада открити. Гаго умало није заплакао од беса и туге. За тунел више није хтео ни да чује.

ПЕВАЈТЕ, САМО ПЕВАЈТЕ!

Срећом, Италијани нису сматрали чудним што се после олује стуб накривио. „Телескопци“ су одахнули. Бацили су се на затрпавање тунела неколико метара уназад од стуба да од нове кише не би потпуно легао. Земљу, коју су некад с напором извлачили у подрум, сада су поново враћали у тунел. Ипак, нису одустали од копања, смер тунела скренули су удесно. Али, избили су тачно испод стражарнице! Стражар је пријавио команди лопора да нешто струже под његовим ногама, но тамо су га исмејали.

Посла се опет прихватио и Гаго. У тридесет трећој бараци и даље нико ништа није запажао. После два месеца рада и 60 метара ископаног тунела, „телескопци“ су 31. августа 1942. године најзад били испод кукурузишта, ван логора, управо тамо где су и желели. Последњег дана копали су као суманути. Кад су били готови, вратили су се у логор да се припреме за бекство. Душан је по подне потражио диригента Сама.

— Лепо би било кад би вечерас био концерт! — рекао му је.

— Зашто, није празник?

— Тако, недеља је! Певајте, само певајте!

Само је пристао.

Увече су бегунци били спремни. Само је сабрао најбоље певаче. Певали су народне песме. У тунел се спустило седамнаест логораша. Дрхтали су од узбуђења. Гаго је ишао први, као опijen. На крају тунела провирио је напоље.

жење у подрум и враћање у бараку пред двеста „станара“ него копати под земљом. Али, то је био једини услов успеха. Решили су да са предстојећом акцијом упознају само десетак најпоузданијих људи.

НЕВИДЉИВИ КОПАЧИ

Гаго је заменио свој лежај на средини бараке за кревет у углу. Власнику

жаја и начинио отвор за силажење у подрум. Даске је вратио на своје место и некако их прикрио.

С копањем подземног тунела почело се следећих дана. У почетку радили су само Душан, Чрт и Гаго. Грмаљ који је копао за тројицу. Земљу су извлачили на ћебету а копали дрвеним клином. Прозивке, по неколико пута дневно и излажење у строј наврат-нанос кидале су им душу. Док су радили, Ајдовец је горе у бараци био на стражи, а Рогач приповедао

Помоћу њих земља се извлачила много лакше. Неспасна врућина у тунелу није се, међутим, могла избећи. На копање су прешли и Штефан, Љубо и Милош. Радило се у две смене. Дани су одмицали. Нико од станара тридесет треће бараке ништа није примећивао иако су Игор и његови другови свакодневно, пред њиховим носем, силазили испод пода, копали, преносили земљу, излазили...

После принаест ископаних метара, када су „те-

Митраљезац на осматрачкој кули рефлектором је осветљавао логор. Почели су да се извлаче један по један. Кад је изашао осми, стражар је зачуо шуштање кукуруза. Окренуо је рефлектор према излазу из тунела, и пуцајући у кукурузиште, дигао узбуну.

У логору, Само се пробудио чим је чуо прве хице.

— Дечки, сад знам зашто смо певали! — радосно је ускликнуо. Низ лице су му текле сузе.

Од седамнаест интернираца који су ушли у тунел само су се осморица дочекала кукурузишта: Гато, Чрт, Игор, Штефан, Душан, Љубо, Марјан и Војо. Остали су се вратили назад, у бараку, јер би их покосио митраљез са стражарске куле. Италијани су беснели неколико дана.

Људвик Пангерц — Гато данас живи у Порторожу као пензионер. Пензионер је и Јанез Учакар — Чрт, станује у Љубљани.

Народни херој Борис Крајгер — Игор налазио се од рата па све до смрти на разним републичким и савезним функцијама. Трагично је погинуо у саобраћајној несрећи јануара 1967. године. За народног хероја проглашен је и Франц Равбар — Штефан. У току рата убио се бомбом да не би пао непријатељу у руке. Остали учесници овог догађаја, као и они други који нису поменути, имали су различите судбине — многи нису ни дочекали крај рата.

После капитулације, Италијани су пресрели логор Гонарс. Ипак, трагове својих злодела нису могли да униште: на сеоском гробљу у месту остало је 413 словеначких и хрватских гробова.

М. Тодоровић

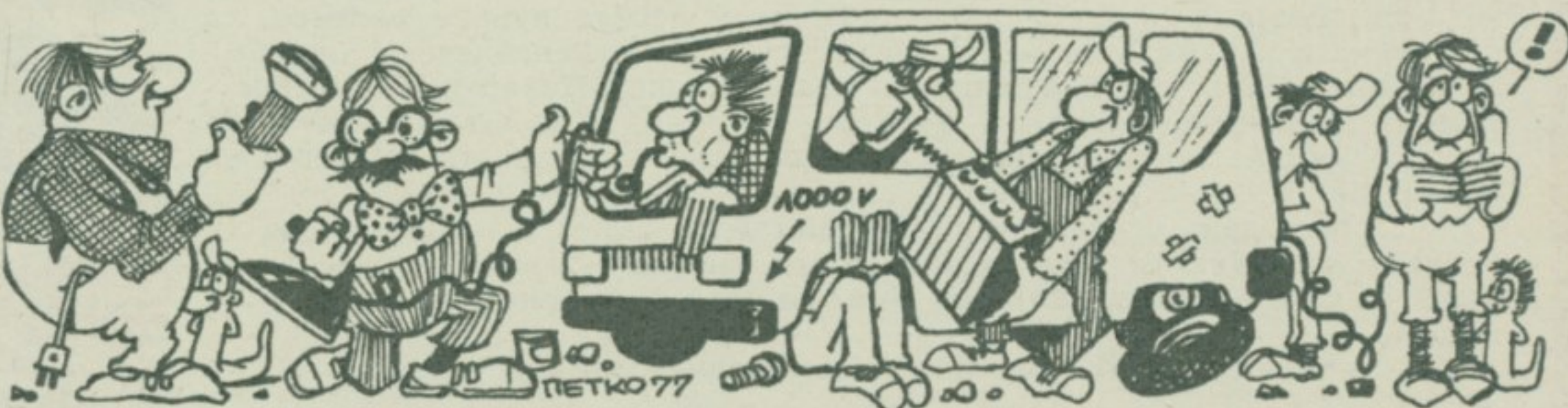
КУТИЈА ЗА ШИПЕЛЕ

Будућност улази у свет аутомобила пуном брзином у виду електричног таксија британске фабрике „Лукас“. Ради се тек о прототипу, али о прототипу чија би серијска производња могла да почне сутра а решио је многе проблеме у вези с електричним аутомобилима. Брзина му је наменска, око 90 километара на час, а прелази 160 километара без пуњења акумулатора.

Многобројне су предности новог возила. Трајање једног електричног пуњења више је него довољно јер ретко који такси пређе 160 километара за дан. Потребна електрична енергија далеко је јефтинија чак и од дизел горива а одржавање је једноставно. Проблем загађења ваздуха не постоји, рад мотора готово се не чује. Док чека пред заговореним сигналом или у саобраћајној гужви, возило не троши ни трунку енергије.

Нови такси није већи од „минија“ али је сасвим удобан за пет путника.

ка. Возач, пак, треба да се навикне на једну необичну новину: положај за управљачем не подешава се померањем седишта већ — педала.

Погонски мотор од 216 волти и 50 коњских снага смештен је попречно у предњем делу возила. Акумулатор, срце „Лукасовог“ таксија, је мање-више обичне конструкције. Причвршћен је испод пода кабина и може се пунити без вађења или, пак, заменити новим а да се при том не изгуби више времена него на бензинској пумпи.

Сврха необичне каросерије, због које је ово возило приликом пробне возње Лондоном названо „покретном кутијом за шипеле“, није само да изгледа супермодерно: равне површине без избочина треба да омогуће спретније сналажење у саобраћају, еластични браници „гутају“ ударце којима је такси изложен и од других возила а затамњена стакла доприносе удобности путника.

Ипак, далеко најзанимљивији део „Лукасовог“ возила је уређај за кочење. Поред главног са хидрауличним серво-кочницама постоји још један, такозвани регенеративни уређај. Довод струје прекида се приликом успоравања а мотор даље покреће сама кинетичка енергија возила. На тај начин мотор се претвара у неку врсту генератора који пуни акумулатор струјом док истовремено пружа отпор окретању точно ва и трансмисије па, дакле, делује и као коцница. Овим се постиже двостру-

ОВАКО СУ СТАНОВНИЦИ ЛОНДОНА НАЗВАЛИ НОВО ЕЛЕКТРИЧНО ВОЗИЛО ПОШТО ЈЕ У ПРОБНОЈ ВОЖЊИ ПРВИ ПУТ ПРОШЕТАЛО ГРАДОМ СВОЈУ ЧУДНУ КАРОСЕРИЈУ.

ка уштеда: акумулатор до бија енергију која би се иначе истрошила у проце су кочења а штеди се и прави кочиони механизам. Овај, узгред, ступа у дејство тек када се педала кочнице притисне до краја.

Штедљиви електрични такси можда је претходница нове генерације возила захваљујући којој ће градске улице опет постати тихе а ваздух у њима чист.

Б. Д.

НАЈВЕЋИ ЧОВЕКОМРЗАЦ

Тимон, син Екетатрида, био је родом из Колита, атичког демоса, али је већи део живота провео у Атини, па је познат као Тимон Атињанин, а чувен под именом Тимон Мизантроп. Остао је овековечен као највећи човекомрзац у историји и до данас се наводи као оличење мизантропије.

Живео је у време пелопонеских ратова и мрзео сваког живог јер су га сви пријатељи изневерили. Само два човека није мрзео: атинског државника Алкибијада јер је био убеђен да је овај упропастио отаџбину и извесног Апеманта пошто, како је говорио Цицерон, и један Тимон мора да има неког пред ким ће да „истресе отров своје злобе“. Откако се разочарао у пријатеље, Тимон је жи-

вео повучено од људи а и на самртном часу био је сам. Сахрањен је на морској обали и народна машта је измислила да је вода временом окружила тај део копна претворивши га у острвце као би и Тимонов гроб остао неприступачан.

О Тимону Атињанину забележене су мрачне анегдоте. Једна каже да је он, пролазећи поред смокве на којој су висиле обешене две жене, рекао „Нека дозволи небо да дрвце рађа што више таквих плодова!“

Према другој Тимон је, наставши се случајно на Народној скупштини, узео реч: „У мом врту постоји дрво о које се обесио не колико људи. Како намеравам ускоро да га посечем, ако још неко жели да се обеси, нека пожури!“

И сам се јавно хвалио да мрзи све од реда: „Мрзим рђаве јер су рђави, а остале јер их трпе!“

Ова чудна личност надахнула је многе ауторе. Лукијан га је узео за тему једног од својих „Дијалога“. „Тимон“ је назив драме Матеа Марије Бојарда приказане 13. фебруара 1491. на прослави венчања Алфонса Д'Есте. Најзад, „Тимон Атињанин“ зове се драма Вилема Шекспира написана 1610. године.

Б. Д.

МИНИ-КВИЗ

- Знате ли који је мађарски пијаниста и композитор умро 1886. године?
- Шта значи алоген?
- Спинет је:
- Које је године била битка на Ватерлоу?
- Чије је дело „Лепеза Леди Виндермир“?

ОДГОВОРИ:

Оскар Рајд (1854—1906) — мађарски пијаниста и композитор.
Алоген — који не потиче из истог порекла.
Спинет је: музички инструмент.
1815. године била битка на Ватерлоу.
„Лепеза Леди Виндермир“ је дело Оскара Рајда.

Пре тачно сто деведесет година, августа месеца, неколико људи скупило се у Шамонију, живописном месташцу алпских сточара што се угнездило у подножју Мон-Блана. Као завереници, кренули су у саму зору, тако рећи пре свитања, и непрестано се освртали да их ко не види. Двојица су била добро обучена у дебеле вунене џемпере, са шаловима и капама, у гојзерицама са клиновима и снабдевени ужадима и пијуцима. Били су то француски лекар Мишел Пакар и његов домаћин из Шамонија, снажан и преплануо момак, Жан Балма. Пакар је хтео да учини оно што никоме пре њега није успело: да се попне на Мон-Блан!

Првога дана стигли су до заравни Гран Плато и одлучили да ту проведу ноћ. Чим су први зраци сунца обасјали планину, кренули су даље. Најзад — тријумфално су дотакли бели врх! Био је 8. август 1786. године.

Од тада се до 1870. године на Мон-Блан попео 581 човек.

Реч Алпи на неком од предфранцуских дијалеката значи „бачије“, кућице које су сточари, од како је крава, подизали на богатим пашњацима планина које чине највећи венац у Европи.

Од Нице до Беча он је дуг 1200 km, а пролази кроз шест европских земаља: Француску, Италију, Швајцарску, Немачку, Аустрију и Југославију. Највиши врх Мон-Блан (4807 m) налази се у Француској, мада је иначе баш у њој просечна висина Алпа — најмања! Износи свега 1100 m. Испод Мон-Блана лежи и један од највећих глечера на свету. Он се пружа од самог врха све до долине Шамони: слични глечери могли би се наћи једино још на Хималајима или Гренланду.

ЗАВЕРЕНИЦИ У ГОЈЗЕРИ

200 ГОДИНА АЛПИНИЗМА

Каткад се на удаљеним висинама може видети и козорог, једна од ретких животињских врста што опстаје у тим климатским условима. Зачудо, биљке су много отпорније: њихових врста има у Алпима далеко више него животињских...

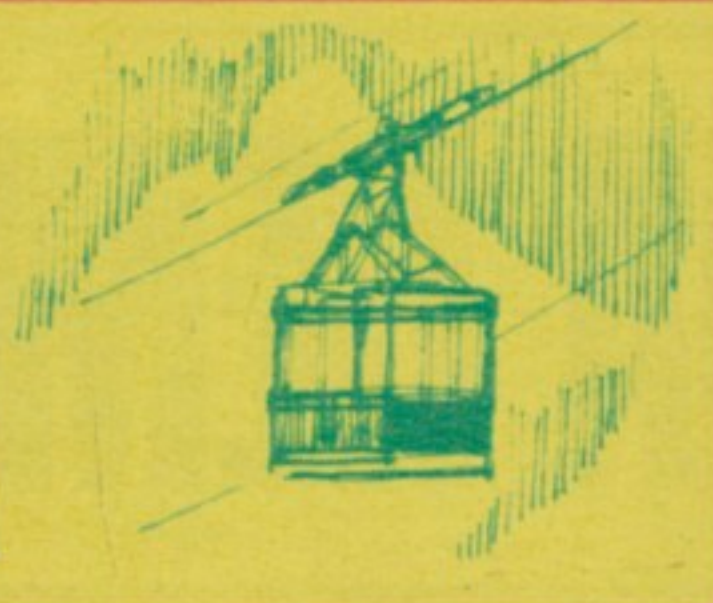

Тамо где су људи немоћни да пруже помоћ када се неко изгуби у бескрајним белинама, постоји један, на свету јединствен пас, назван бернардинац по алпском превоју који дели Француску од Италије, баш на овом месту где се налази и језеро Светог Бернарда. На лондонској железничкој станици Вимблдон, постоји чуван споменик једном таквом псу који препарирани стоји тамо са обавезним буренцем око врата: Енглези који предњаче у европском алпинизму желели су да се одуже верном бернардинцу који је негде почетком овог века спасао — неколико стотина живота!

Ипак, ни данас освајање алпских врхова не представља ништа мањи изазов него у време Пакара и Валма, јер планинарење је више од спорта, оно је права страст за оне који се једном у њега упусте. Техника је и овде много допринела не само у усавршавању планинарске опреме, него и у побеђивању природе: данас свуда на Алпима постоје успињаче па ове доскора неприступачне лепоте нису само привилегија малобројних смелих истраживача. Хиљаде туриста сваке сезоне долазе да уживају у пределима и скијању.

ДАМА

Од освајања Мон-Блана прошла су два века и данас у Алпима постоји низ дивних, топлих и удобних хотела и планинских домова, а до њих је све лакше доћи јер постоје жичаре и алпска железница.

Летећи брзином од 800 км/ч 20. августа 1961. један млазни авион закачио је и прекинуо кабл жичаре у чијим се вагонима тада налазило око седамдесет туриста и скијаша. Три кабине су се откачиле, клизнуле низ глечер, а затим суновратиле у понор дубок 150 метара и разбиле о залеђено стење. Погинула је цела четворочлана породица из Хамбурга, као и један Тршћанин са сином. Остали путници остали су да висе над провалијом цео тај дан и следећу ноћ док спасиоци нису, ризикујући сопствене животе, успели да опет успоставе везу и полако спусте све кабине. На срећу, време је било мирно.

Незабораван је доживљај видети, рецимо, у јулу расцветалу долину, а само мало даље, надокхват руке, већ почињу снег и лед јер у Алпима лежи и то бива: грудвање и санкање у мајици кратких рукава. Температуре ваздуха су јулске, а снег још није отопљен. Наравно, само на мањим висинама. Чим се пређе две хиљаде метара, почиње зима, а на две хиљаде и осамсто метара, снег се никада не топи.

Последња велика победа технике над природом била је пробијање тунела за саобраћај испод Мон-Блана, најдужег у свету, са својих 11.600 метара и четири саобраћајне траке. Бушили су га 43 месеца Французи и Италијани, почевши свако са своје стране. Французи су то чинили огромном машином, величине четвороспратнице, која је са сто педесет пнеуматских чекића пробијала по десет метара тунела дневно. Италијани су радили ручно: чувени по снази и вештини, рудари из Пијемонта „сврдлали“ су планину бушилицама тешким по 27 килограма! Петнаестог јула 1965. године председници Де Гол и Сарагат свечано су отворили за саобраћај „тунел пријатељства“ који је спајао Шамони са Аостом.

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

БИО ЈЕ ДОВОЉАН САМО ЈЕДАН МЕТАК ДА СЕ ЗАУСТАВИ РАЗБЕСНЕЛА ЖИВОТИЊА, АЛИ МАЛКОЛМ НИЈЕ ИМАО ПУШКУ. НАОРУЖАН САМО НОЖЕМ ПОКУШАО ЈЕ ДА СПАСЕ СВОЈУ ДЕВОЈКУ.

Природа као да се поамала: снег је све више падао, а ледени ветар променио је правац — сада је дувао право у лице деветнаестогодишњем Малколму Аспетлесу и његовој години дана млађој девојци Барбари Бек. Два дана раније, почетком октобра 1971. године, њих двоје су пошли из канадског града Цаспера, у савезној држави Британска Колумбија, према превоју Јелохед, високо у Стеновитим планинама. Били су страсни планинари, па се нису обзирали на упозорења старијих колега који су их, баш због невремена, саветовали да не крећу на тај пут.

— Чула сам да су се овде недавно појавили медведи — изненада рече Барбара, скидајући рукавице да би хукнула у промрзле прсте.

Младић само одмахну главом.

— Хајде да се мало одморимо, јер до оне планинске куће треба да се пењемо још читавих 500 метара — предложи јој.

Сели су испод великог дрвета чије су се гране спуштале до земље и тако правиле заветрину. И управо када су отворили ранчеве да би распаковали храну, Барбара скочи и повика:

— Види оне трагове!

Обузет злом слутњом младић погледа у правцу који му је девојка показала.

— Пре највише петнаестак минута на овом месту била су два мечета — рече забринута. — А то значи да се и њихова мајка вероватно налази у близини. Боље да се што пре одавде уклонимо.

Журно почеше да пакују ранчеве, па похиташе на супротну

страну од тих трагова у снегу којег је ветар полако затрпавао. Међутим, већ после неколико корака, укопаше се у месту.

НЕОБИЧНИ УЉЕЗИ

Иза једног узвишења, на двадесет метара испред њих, два мечета гризлија играла су се у снегу. А нешто даље, мајка гризли, тешка сигурно пола тоне њушкала је по оближњем жбуњу.

— Бежимо, док нас није приметил — шапну Малколм девојци и повуче је назад.

Окрнули су се и сјурили низ обронак уз који су се малопре попели.

Чудан мирис који до тада никада није осетила узнемири мајку гризли. Пропе се на задње ноге и поче помно да њушка ваздух. А онда, схвативши да су необични уљези били ту, режећи и накомтрешене длаке, пође према месту на којем је, неколико тренутака

НА ЛЕЋИМА НЕМАНИ

раније, стајало двоје младих планинара.

После две стотине метара, задихани од трчања кроз дубок снег, Барбара и Малколм засташе поред једне стене да се одморје. Девојка је безуспешно покушавала да трљањем угреје промрзло лице, колена и руке.

— Наложити ватру — рече младић и пође према грмљу да би наложио суве гране.

Није одмакао ни два-три корака, када га прену ужасан крик. Окренуо се и ужаснуо од призора који је угледао: усправљена на задње ноге и са једном подигнутом шапом, женка гризлија је стајала изнад Барбаре. Немоћна да се уклони пред разгоропађеном животињом, девојка се с вриском бацила у снег.

СМРСКАЋЕ МИ ГЛАВУ!

Био је довољан само један метак да се заустави огромна животиња, али Малколм га није имао, јер је био без пушке. Махинално је спустио руку на појас и наипао нож који му је био заденут за каиш. Ако ништа друго голим рукама и тим танким сечивом покушаће да спасе Барбару.

Појурio је према животињи која се већ наднала над немоћном

девојком, а онда се, у једном скоку, нашао на њеним леђима. Није осетио никакав страх, заправо, за то и није било времена.

Мечка окрете главу од девојке. Осетила је страхан бол у слабини и затим још жешћи на леђима, тамо где почиње врат. Закрвављених очију и широм разјапљених чељусти, усправи се и нагло окрете.

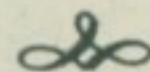
Малколм се сручио с њених леђа. Видео је како се искежена чељуст немани приближава његовом лицу: за који секунд смрскаће ми главу, — било је последње што је помислио. Јер, све што је после тога чинио, било је нагонски. И када је десну руку ставио преко већ израњављеног лица... и када је нагло извукао своју готово смрскану ногу из чврсто стегнутих чељусти. Желео је да се онесвести од тог страшног бола и прекине мучнину коју је осећао, али је и даље чуо крикање својих костију.

ПРЕСТАО ДА ДИШЕ

Тада му је пала на памет спасоносна идеја. Присетио се да је негде прочитао како у таквим случајевима човек треба да се направи мртав. Зарио је главу дубоко у снег који се црвенео око њега, и престао да дише.

И заиста, већ после неколико тренутака, женка гризлија, верујући да је њена жртва већ мртва, окрете се и тромим корацима пође према узвишењу иза којег су се њени младунци и даље безбрижно играли.

Када је била потпуно сигурна да је животиња отишла, Барбара устаде и притрча измрцвареном младићу који је непомично лежао у снегу. Дуго га је дозивала, а онда, видећи да ипак дише, као без душе потрчала према планинској кући. А шта ако не затекнем никог, гласно се питала. Ипак, имала је среће: чувар је био ту. Једва је успела да му исприча о несрећи која је снашла њеног младића. А овај, не губећи ни часа, радио-везом је обавестио спасилачку екипу у Цасперу.

Читаве две године Малколм Аспетлес је провео у болници, јер му је разбеснела животиња поломила обе ноге, једну руку, кључну кост и унаказила лице. Само на глави имао је четрдесет једну пластичну операцију.

За све то време Барбара га је свакодневно посећивала. Неколико дана пошто је Малколм отпуштен из болнице, у октобру 1973. године, њих двоје су се венчали.

Б. Ј.

МРАВИЊАК ОД БИЦИКЛА

Веровали или не, ово је један од паркинга за бицикле у Токију. И у Јапану, као и у Европи, последњих година све више улази у моду ово возило за чији смештај у Јапану постоје нарочита паркиралишта.

Питање је само: како из ове гомиле извући свој бицикл!

DIK
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

Сумери су покојнике сахрањивали голе да њихова раскошна одећа не би случајно разјарила завидљиве богове. Но, док су ишли по овом свету, увек су се трудили да се украсе, напминкају и одену што лепше и упадљивије да би се допали сами себи и, још више, другима.

И не би се могло рећи да су Сумери били изузетак. Још пре 7.000 година Египћани су пронашли зеленкасту шминку за лице и употребљавали је тврдећи да је хидросиликат бакра, један од њених састојака, одличан против запаљења очију и знојења!

Нешто касније Египћанке вешто намолоних лица, а жељне козметичких новина, смислиле су помаду која је очним капцима и обрвама давала нарочит одсјај. Те њихове надртане и издужене очи које нас гледају са слика и барелефа до данас су остале чувене по недостижној лепоти. Свемоћни крем добијен је дугим кухањем мрављих јаја, претходно испржених и истуцаних!

За време фараона Рамзеса и Птолемеја мушкарци и жене проводили су читаве сате у измишљању веома сложених фризура. Коса је негована по нарочитим рецептима да би била бујна и сјајна, а постојали су и они од којих је опадала, намењени личним непријатељима.

Да би коса и мирисала, куповали су Египћани од свештеника „испод руке“ миришљаве есенције по фантастичним ценама, дело строго кажњиво будући намењене слављењу бо-

НАЈЛЕПШЕ

ОЧИ НА СВЕТУ

МОДА ЛУДА ОДУВЕК И СВАУДА

ПОСТАЛЕ СУ ЧУВЕНЕ ЗАХВАЉУЈУЋИ КРЕМУ ДОБИЈЕНОМ КУВАЊЕМ МРАВЉИХ ЈАЈА, ПРЕТХОДНО ИСПРЖЕНИХ И ИСТУЦАНИХ. РЕЦЕПТ ЈЕ, НА ЖАЛОСТ, НЕПОНОВЉИВ БУДУЋИ ДА ЈЕ ПОДАТАК СА ЧИМ СУ ЈАЈА КУВАНА ИЗГУБЉЕН.

гова. Једно време носили су се напомађени бркови, док су браде биле искључиви украс фараона. И то вештачке, што је фараонима компликовало живот јер су морали редовно да брију сопствене.

ТУРПИЈАЊЕ ЈЕЗИКА

Крићани нису, што се тиче лепоте и екстраваганције, заостајали за Египћанима. Жене су носиле

Средњовековне лепотице избријаних глава

Мушка елеганција са острва Крита

хаљине припијене на грудима, сукње широких, плисираних, везених, са воланчићима, тракама. За појасом на танушном струку држале су заденут мали бодеж; није познато да ли ради одбране или кокетерије.

Хаљине Крићанки биле су на гласу у читавом Средоземљу. Такође и фризури свих могућих облика, тешке и бројне, украшене кокардама, перјем, тракама, цвећем. Једна чувена фризура из тог доба имала је 64 златна ланчића са исто толико висуљака који су падали на чело и рамена.

Мушкарци су се шепурили голих груди, а боква чврсто утегнутих марамама невероватних шара. На тај начин још више су истицали ширину рамена и снагу мишића, изгледа главни мушки адут откад је света и века.

Атићанке су са много грације носиле дугачке сукње изрезане до струка на нагим боковима! Но, атичке жене нису биле вичне шминкању и остало је записано на њихов рачун: „Ако изиђеш из куће лети, два црна поточића потећи ће ти из очију; зној ће ти направити црвене мрље по образима и врату а коса,

чим додирне лице, обојиће се бело!“

Врло важно! Атићанке нису марили већ су се и даље невешто црниле, белиле и румениле што су више могле. Град је истовремено одјекивао песмом — то су се његове дражесне становнице драле колико их грло носи не би ли, по лекарском савету чувеног Хипократа, повећале своје бисте.

Грци су посебну пажњу поклањали нези уста: осим што су зубе редовно прали миришљавим прахом, турпијали су — језик, турпијом од слоноваче. И мушкарци и жене сатима су држали у устима миришне течности зарад свежег даха и, уопште, лудовали су за мирисима на чему им се њихов славни Сократ подсмевао — без већег успеха.

ЛИЦЕ ЗА МУЖА

Римске матроне, на гласу по врлинама и строгим начелима, шетале су улицама Вечног града „наоружане“ са по неколико марамица, лепеза и сунцобрана. Господа, колико да не заостану, прихватила су са мо две мараме — једну везану око ручног зглоба,

другу око врата или паса, обе веома упадљивих боја.

Госпође су у тишини својих домова стављале хранљиву маску за лепоту звану „лице за мужа“. За фарбање косе набављале су специјалне сапуне из далеких земаља. Мушкарци су силно време проводили код берберина чији посао није био да их шиша, већ да помоћу ужареног гвожђа прави коврце, испира косу у мирисима и комплетира фризуру лажним уметима.

Када су Гали, у облицију маљавих варвара, освојили Рим, није им требало претерано времена да освоје и римску елеганцију. Применили су је на свој начин: пар за обрве, пивска пена за лице, руменило од црвене иловаче растворене у сирћету, помаде од пепела и козјег лоја да би коси дала црвенкасте одсјаје.

Са крсташким ратовима пристизале су у Европу бројне модне новаторије. Што се козметике тиче: пивјавице за бело тен, мед да би усне биле чврсте, живи креч за скидање маља, гуштер, без главе и репа,

укуван у обичном уљу за меку и сјајну косу.

После II крсташког похода супруга Роберта Побожног, Констанца, завела је на француском двору чудне обичаје. Мушкарци су пуштали дугачку косу спреда, украшену великим драгуљем на челу, док су потиљак глатко избријавали. Црква није пуштала преко свог прага такве помодаре, но они су променили фризуру тек када су лансиране високе пунђе по духваћене тракама.

Перике су ушле у моду чим је, сумњајући да су ђаволе фризури изазвале божију казну у виду куге, бискуп Серлон јавно ошишао енглеског краља Хенрика I и његове дворјане.

Мушке и женске перике назване су „мртвачке главе“ јер су прављене искључиво од косе покојника. Црква је проклела ову досетку проповедајући да је смртни грех носити косу особа „које се можда кувају у огњевима пакла.“ Но, перике су надживеле.

Заиста, од краја 13. века никаква проклетаства нису могла да задрже експлозију модних лудости у Европи вешто комбинованих „увозом са Истока“. Прво је завладала манија рукава који се нису ушивали већ су лако причвршћени

лепршали унаоколо. На ви-
тешким турнирима оду-
шевљене даме скидале су
их и бацале победницима.

ПРОЗОРИ ПАКЛА

Господа су битно скра-
тила своје одежде да су им
се виделе целе бутине, а
панталоне стеснили, па су
слуге морале да притичу
у помоћ при облачењу.
Свлачење је личило на гу-
љење сопствене коже. Гос-
пође и госпођице све више
су стезале и све опасније
откривале горње делове
тела. Оваква деколтеа све-
штеници су назвали „про-
зорима пакла“.

Шешири и капе дожив-
љавали су звездане трену-
тке. Женске су ишле у-
вис завршавајући се зату-
пастим врхом. Даме су чак
избријавале косу изнад че-
ла да би оно, у складу са
капом, изгледало веће и
лепше. Врх мушких капа
падао је низ леђа све до
земље и, према једном хро-
ничару, лично на живо-
тињски реп.

Лажни мадежи одавно су
били познати, но ко би се
задовољио обичним! У мо-
ди су били полумесечастии,
у облику цвета или живо-
тиње, попут звезде, а пам-
ти се и један начињен као
кочија са четири коња. Ле-
пили су их и мушкарци и
жене.

Толико се, према миш-
љењу цркве, забраздило да
је издат едикт у којем се
каже: „Свака жена која
помоћу вештачке косе,
шминке, лажних додатака
на куковима, стезања стру-
ка металним умцима, ци-
пелама са високим штик-

Свака је длана на
свом месту у
сложеној фризури
младог Грна

лама и другим лажним тво-
ревинама намами у брак
неког од поданика Његовог
Величанства, биће кажње-
на као вештица!“

Али, ниједну поданицу
Његовог Величанства ова
опасност није ни најмање
потресла и људска бића о-
ба пола неустрашиво су на-
ставила да се кинђуре све
док најзад нису доживела
да модне лудорије постану,
и до данас остану, обична
појава, благословљена од
индустрије и трговине ко-
јима пуни касе.

Б. Д.

ДВОРАЦ ПОЕТИЧНОГ ГРОФА

ДВОСПРАТНО ОРЛОВСКО ГНЕЗДО

Отако постоје, Дра-
шковићи су били
бројна хрватска ве-
ликашка породица. Лозу
вуку од Бартола Драшко-
вића, умрлог 1538. године.
Од тада па кроз векове
било је међу њима кар-
динала, политичара, фи-
лозофа, писаца, гранали
су се они и смењивали
један другог (само је Ју-
раја било шест), али су
своје највеће поседе Тра-
кошћан, Божјаковину, Бу-
ковец и Кленовик пом-
но чували.

Најлепши је био Кле-
новик. Налазио се у Хр-
ватском загорју, тридесе-
так километара од Вараж-
дина, и обухватао неколи-
ко десетина села. Ту је ова
угледна породица сагра-
дила дворца са 90 соба и
365 порзора у којем је од
1640. до 1646. године чак
одржано неколико хрват-
ских сабора! На њему и
данас стоји натпис који
упозорава на постојаност
зграде: „Нек' буде дом тај
док мрав не испије море
и корњача не обиђе све-
том“.

И док је Кленовик бли-
стао пуним сјајем, други
један феуд Драшковића -
Тракошћан — у непосред-
ној близини, готово је про-
падао. Кметови из четр-
десет шест села тог посе-
да уредно су давали даж-
бине, али центар феуда,
утврђени град подигнут у
шуми на гребену, остајао
је ван пажње свих.

ОБНОВА УТВРЂЕНОГ ГРАДА ТРАКОШЋА-
НА СРЕДИНОМ ПРОШЛОГ ВЕКА СТАЈА-
ЛА ЈЕ ЊЕГОВОГ ВЛАСНИКА ЈУРЈА ДРА-
ШКОВИЋА ВИШЕ ОД МИЛИОН ФОРИН-
ТИ. БИЛА ЈЕ ТО БАСНОСЛОВНА СВОТА
И РАЗЛОГ ЗБОГ КОЈЕГ ЈЕ БИВШИ АУС-
ТРИЈСКИ МИНИСТАР ФИНАНСИЈА ИЗВР-
ШИО САМОУБИСТВО.

Тракошћански дворца данас

Лавиринт одаја

Истини за вољу, у трако-
шћанском граду су живе-
ли поједини чланови лозе
Драшковића, али на њему
ништа нису мењали. Осим
две куле које су касније
и дозидане, све је стаја-
ло исто, онако како су
браћа Петар и Иван Дра-
шковић саградили у 16.
веку. Почетком 19. века
Тракошћан се претворио
готово у руину.

Није град био ни неут-
ледно ни рђаво сазидано
утврђење. Напротив, да би
се подигла та грађевина
неправилне квадратне ос-
нове на два спрата, са зи-
довима местимично дебе-
лим и преко три метра,
требало је извући голим
рукама или конопцима на
плато високог гребена де-
сетине вагона камена, не
рачунајући креч и остали
грађевински материјал!

Пошто се гребен нала-
зи потпуно издвојен, зда-
ња на њему личило је на
птичје гнездо начињено

на врху неке шипке по-
бодене у земљу. Практич-
но, било му је немогуће
прићи а о неком заузима-
њу сувишено и говорити.

Такозвани пешчани ка-
мен од којег је Тракош-
ћан саграђен био је крт.
Тај недостатак надокна-
ђиван је тиме што је при-
ликом зидања око камена
стављано доста „живог“,
тек угашеног креча, па је
та маса касније постала
чвршћа од бетона!

Утврђење је имало 39
одаја које су заузимале
простор од готово 1600
квадратних метара. До
њег је водио стрм пут у
правој линији. Како је о-
но само било високо око
30, а гребен на којем се
уздизало 50 метара, сва-
ко ко би се попео на кров
те грађевине нашао би се
на висини већој од осам-
десет метара!

И поред свега, Тракош-
ћан је чамео и пропадао.

Никада се није сазнало
шта је нагнало грофа Ју-
рја Драшковића, помало
поетичног човека, да га
обнови и претвори у дво-
рац, али када је 1852. го-
дине саопштио пријатељи
ма и познаницима своју
одлуку, ови су зинули од
чуда. Да ли се он то ша-
ли? Али, није била шала.
Додуше Тракошћан је био
на повољном месту, усред
39 хектара парка и 47 хек-
тара шуме, права оаза
мира, али зар се исплати
продавати постојећи дво-
рац у Кленовику (и то ка-
кав!) само зато да би се за
тај новац подизао други!

Људи су се чудом чу-
дили. Гроф Јурај није по-
мишљао да одустане од и-
деје. Решио је да прода и
ципеле с ногу ако затреба
само да је оствари. Поче-
ла је распродаја имовине.

Најбољи купац Кленови-
ка испао је бивши аус-
тријски министар финан-
сија Брук.

Умешао се и цар

Нигде није забележено
колико га је та куповина
стајала, али помињала се
позамашна сума коју ми-
нистар од своје плате сва-
како није уштедео. Ствар
се учинила сумњивом и
аустријском цару Франци
Јосифу па је наредио да
бившег министра стрпају
у затвор док се све не ис-
пита. До тога није дошло
јер се несрећни министар
у међувремену — убио!

Гроф Јурај је успео да
сакупи суму од преко ми-
лион форинти и да 1853.
године започне са обно-
вом Тракошћана. План
„претресања“ грађевине
направили су инжењери
из Граца.

После три године радо-
ви су окончани: дворца је
добило неоготички изглед
и торањ који израња из
крова. Тако је неоготика
на Тракошћану угледала
дан двадесет година пре
него што је у истом сти-
лу обновљена чувена За-
гребачка катедрала и са-
грађен још чувенији дво-
рац Мирамаре у Трсту!

Сад тек, у склопу шуме
и парка са језером у под-
ножју гребена, видело се
какав је, у ствари, бисер
— Тракошћан.

Ретко ко данас прође
Хрватским загорјем а да
га не обиђе. Његову лепоту
најбоље је описала, и
то само једном реченицом,
супруга енглеског лорда
од Бирмингема када је са
мужем пре неколико го-
дина боравила у нашој зе-
мљи. Том приликом угле-
дни гости посетили су и
дворца, пењали се уз сте-
пенице, силазили низ
њих, па се, како су били
у поодмаклим годинама, и
уморили. За тренутак су
застали да одахну. Паж-
љиви лорд упитао је за-
јапурену супругу како се
осећа.

— Као Јулија! — одго-
ворила је ведро и полетно
наставила даље, желећи
тиме да каже како је дво-
рац подсећа на романти-
чно време и буди у њој
најлепша осећања.

М. Тодоровић

ФРАНАЧКЕ
ЖЕНЕ

ЦАР КАРЛО ВЕЛИКИ

У области Француске живели су у старо време келтска и иберска племена. Римљани почињу да продиру у те области 121. године пре н. е., а Цезар је 59—51. године пре н. е. освојио Велику Галију. Римска владавина у Галији престаје тек 486. године када је франачки краљ Клодовиг (482—511) победио последњег римског намесника Сијагрија. Клодовиг је ујединио области данашње северне Француске, Белгије, Холандије, западне Немачке и ударио темеље каснијој Француској. Он је оснивач владарске породице Меровинга која је уз помоћ цркве ојачала и подредила властелу у новом, феудалном поретку који се на овом подручју најбрже развија. Његови наследници проширили су границе франачке државе, али ослабљени јачањем домаћих феудалаца и породичним борбама све више слабе. Касније су их потиснули и на крају уклонили најугицајнији службеници у држави — мајордоми.

Пипин Мали, син Карла Мартела, најјачи мајордом (751—68) успео је да се попе на престо а његов син Карло Велики (768—814) окупио је у свом царству готово све земље западне Европе. Његово царство било је оквир унутар којег су положени и темељи културног јединства Европе.

У то време мења се и начин одевања. Због разликовања од нижих стајежа европско племство у средњем веку прихватило је елементе и материјал одевних предмета који су као новитети долазили из удаљених земаља, пре свега из Византије и са Бли-

ског истока. У антички начин одевања тога доба Гали и Германи унели су неке новине, као што су панталоне, ципеле, блузе и кошуље са рукавима. Франачки писац Ајнхард у биографији Карла Великог писао је да је цар облачио платнену кошуљу, блузу с дугим рукавима, панталоне и, наравно, плашт, на ногама увијаче и ципеле.

Обавезан одевни предмет франачких владара постао је ускоро — орнат, типичан византијски крунидбени огртач, већ око 1000. године, носи га Отон III. Далматика, бела, златом везена туника римских царева која се носила као луксузна одећа, постаје такође, врло тражен одевни предмет.

Жене носе дугачку хаљину с изрезом за врат и с појасом, огртач без рукава и врло често вео преко главе, а одећа је богато украшена разним орнаментима.

Чести гости на дворовима франачких великаша били су жонглери, пугујући певачи, казивачи или лакрдијаши, претече трубадура. Уз пратњу инструмената певајући епове, преправљају пучке песме за аристократски укус а почињу рецитовати и властите лирске импровизације које су нарочито волеле жене великаша. Одевени су у дуге панталоне, тунуку прихваћену у струку богато украшеним појасом, а на ногама имају ципеле.

Франачки војници још не носе дуге панталоне и ципеле, испод оклопа имају кошуљу дугих рукава и килт а преко свега огртач причвршћен за оклоп металном копчом на рамену.

НАРОДИ И НОШЊЕ КРОЗ ВЕКОВЕ

ФРАНАЦИ

ФРАНАЧКИ
ВОЈНИК

— НЕ СХВАТАМ КАКВА ЈЕ ТО МУЗИКА ГДЕ СВИ ВИЧУ И ДЕРУ СЕ! — БИО ЈЕ ЈЕДИНИ КОМЕНТАР ЈЕХУДИ МЕЊУХИНА КАДА ЈЕ ОД МИНА ЦЕГЕРА ДОБИО ПОЗИВНИЦУ ДА ПРИСУСТВУЈЕ КОНЦЕРТУ РОЛИНГСТОУНСА.

ПЛАВОКОСИ СУЊЕР

Концертна дворана у Сан Франциску била је те јесење вечери 1925. године испуњена до последњег места. Посетиоци у вечерњој тоалети стварали су уобичајени жагор пре почетак концерта.

— Мали вероватно одлично свира чим су му дозволили да у деветој години изађе на ову позорницу!

— Право да вам кажем, доста ми је тих тобожњих чуда од деце коју све чешће изводе на сцену!

— Па да... сигурно ће му дати да одсвира нешто лако, да се не обрука.

те погледом преко сале, а онда принесе гудало жицама.

Звуци који су потекли из дечаковог инструмента одмах су, видело се, оставили утисак на публику. Мењухин је изводио један Менделсонов виолински концерт и посетиоци су га пажљиво слушали. Очи-

— Предивно! Фантастично! Савршено! Геније! — чуло се са свих страна. Скромном и стидљивом дечаку ово се није допало.

— Ја свирам само зато што то волим! Урођена ми је љубав према музици и не заслужујем похвале због тога! — као да се бранио од људи који су га окруживали.

Узалуд. Нико га није слушао. Једна накићена госпођа никако није престајала да га љуби у образ говорећи му:

— Бољи си од Паганинија! Много, много бољи!

— Велики Паганини је мртав више од осамдесет година — побунио се дечак. — Да ли сте га ви слушали како свира?

Све што му се показује улија као сунђер воду!

Годину дана после чувеног концерта у Сан Франциску, Мењухин одлази у Европу где наставља студије и истовремено одржава концерте по Француској, Немачкој, Великој Британији... Тек што је напунио једанаест година одржао је концерт за краљицу Марију Румунску. Задивљена његовим музицирањем, краљица му је дала на поклон књигу бајки са посветом: „Јехудију од Марије!“

После Румуније Мењухин наставља турнеју по Европи и са непуних тринаест година изводи у Берлину, у једночасовном програму, дела Бетовена, Баха и Брамса. А онда, од 1934. године, с прекидом од 1935—36, путује и одржава концерте широм света. Свуда га дочекују и испраћају као једног од најбољих виолиниста свих времена.

Талентовани виолиниста није престајао да свира ни за време другог светског рата. У предању борби приредио је, у добротворне сврхе, преко 500 концерата!

СЛИКЕ У ХРАМОВИМА

Још као дете Мењухин је, изванредно музички надарен, спојио у јединствен музички доживљај техничко савршенство и способност да продре у суштину уметничког дела. Тако је некадашње чудо од детета, како су га називали, постало чаробан виолиниста,

уметник са репертоаром од класичне до модерне музике који у свирање уноси сву своју личност.

Занимљиво је Мењухин изузетно цењен и у Индији у коју врло тешко продиру страни музички утицаји. За време посете Индији толико је својим музицирањем одушевио публику да су његове слике стављане — у храмове међу слике хинду-богова! У последње време имао је и неколико телевизијских наступа са чувеним индијским виртуозом на ситару — Рави Шанкаром.

Покушаји великог виолинисте да се приближи модерној музици и цезу остали су забележени на грамофонским плочама. Међу њима посебно је интересантна она на којој Мењухин свира композиције од ганга до цеза у дуету са чувеним цез виолинистом Стефаном Грапелијем.

Љубав према музици ипак има и своје границе. Приликом једне турнеје енглеске рок-групе Ролингстоунса по САД њен вођа Мик Цегер послао је Мењухину позивницу за један њихов концерт.

— Не схватам каква је то музика где сви вичу и деру се! — био је једини коментар данас једног од највећих виолиниста на свету.

Гостовање Јехуди Мењухина у нашој земљи у марту 1969. године било је велики догађај за љубитеље озбиљне музике. Том приликом он је одржао концерте у Загребу, Сплиту и Београду.

М. Ј.

— Није лепо да овако говоримо о том детету — побуни се неко. — Не заборавите да је први концерт одржао већ у петој години...

Одједном, жагор у публици престаде и на блештаво осветљену позорницу изађе плавокоси дечак са виолином у једној и гудалом у другој руци и стаде испред оркестра.

БОЉИ СИ ОД ПАГАНИНИЈА!

Сумњичава публика исцеди сиромашан аплауз из богато накићених руку. Тренутак касније деветогодишњи Јехуди Мењухин преле-

гледно; његова виртуозност превазишла је очекивања. Бујица чаробних тонова која се са позорнице сливала у гледалиште све је убедљивије говорила да мали виолиниста постиже нешто невероватно, нешто што се не сме заборавити.

Када је завршио са свирањем, дечак је спустио виолину и поклонио се. Публика је још била у заносу и тек после неколико секунди почело је оно чему се нико пре концерта није надао. Посетиоци су устали са својих седишта и похрлили према позорници да загрле малог виртуоза. Бучни аплаузи и узвици одушевљења били су толико снажни да је читав дворана почела да се тресе.

Дама га је најзад оставила, али одушевљење публике још дуго није јењавало.

КОНЦЕРТ ЗА КРАЉИЦУ

Јехуди Мењухин, рођен 22. априла 1916. године у Њујорку, морао је још од малих ногу да се навикне на овакве сцене. Откако је 1921. године, као петогодишњи дечак, дебитовао на једном концерту, публика и стручњаци нису престајали да га хвале.

— Дечаков осећај за ритам је изванредан, слух такође! — говорио је његов учитељ Луис Персингер. —

61

АМЕРИКАНАЦ Џим Торп изазвао је сензацију на Олимпијским играма 1912. године у Стокхолму када је, као олимпијски победник, пролазећи поред свечане трибине, највишег госта, шведског краља Густава, поздравио речима: „Здраво, краљу!“

62

ТРКЕ су биле прве дисциплине на античким олимпијским играма. Најстарији такмичар кога историја познаје, био је Тебанац Ластенес, који се тркао с једним коњем и — победио.

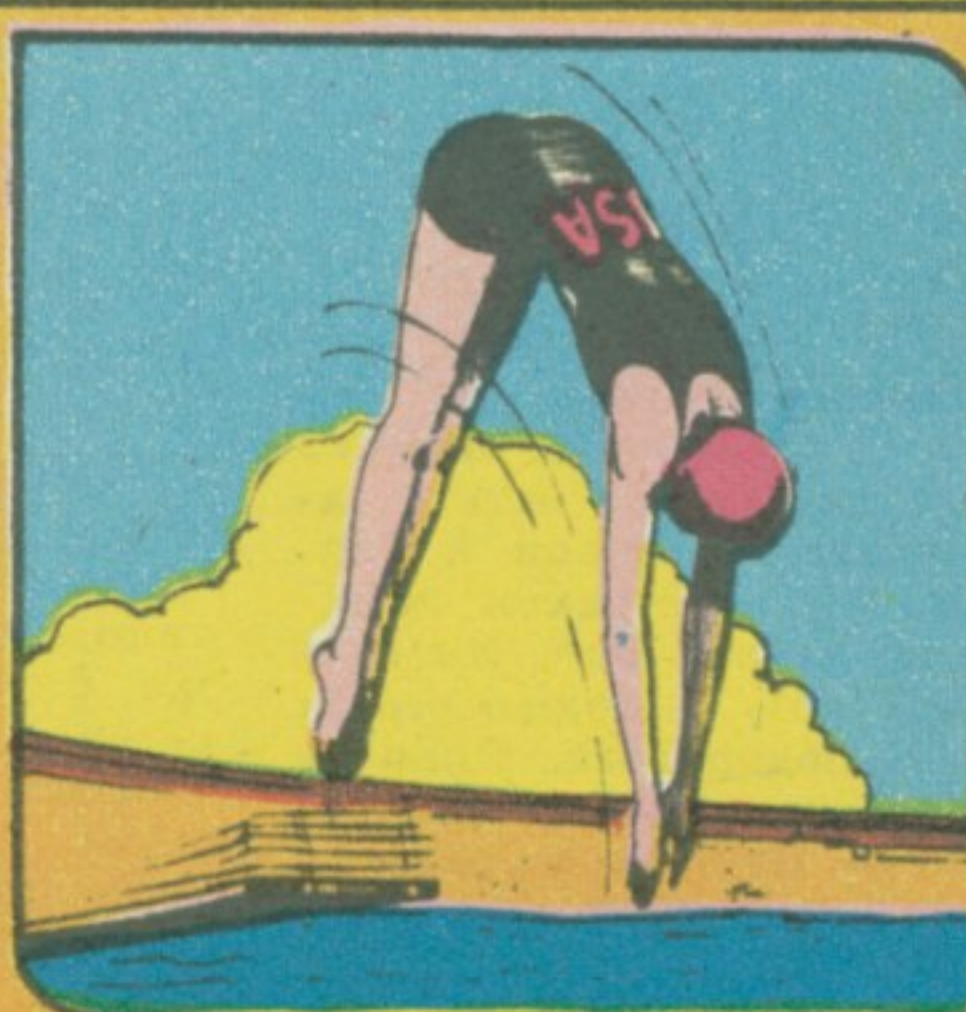
ЧЕХОСЛОВАК Емил Затопек постигао је 1952. године у Хелсинкију до сада необорен рекорд: освојио је златне медаље у тркама на 5000 м, 10.000 м и у маратону.

63

64

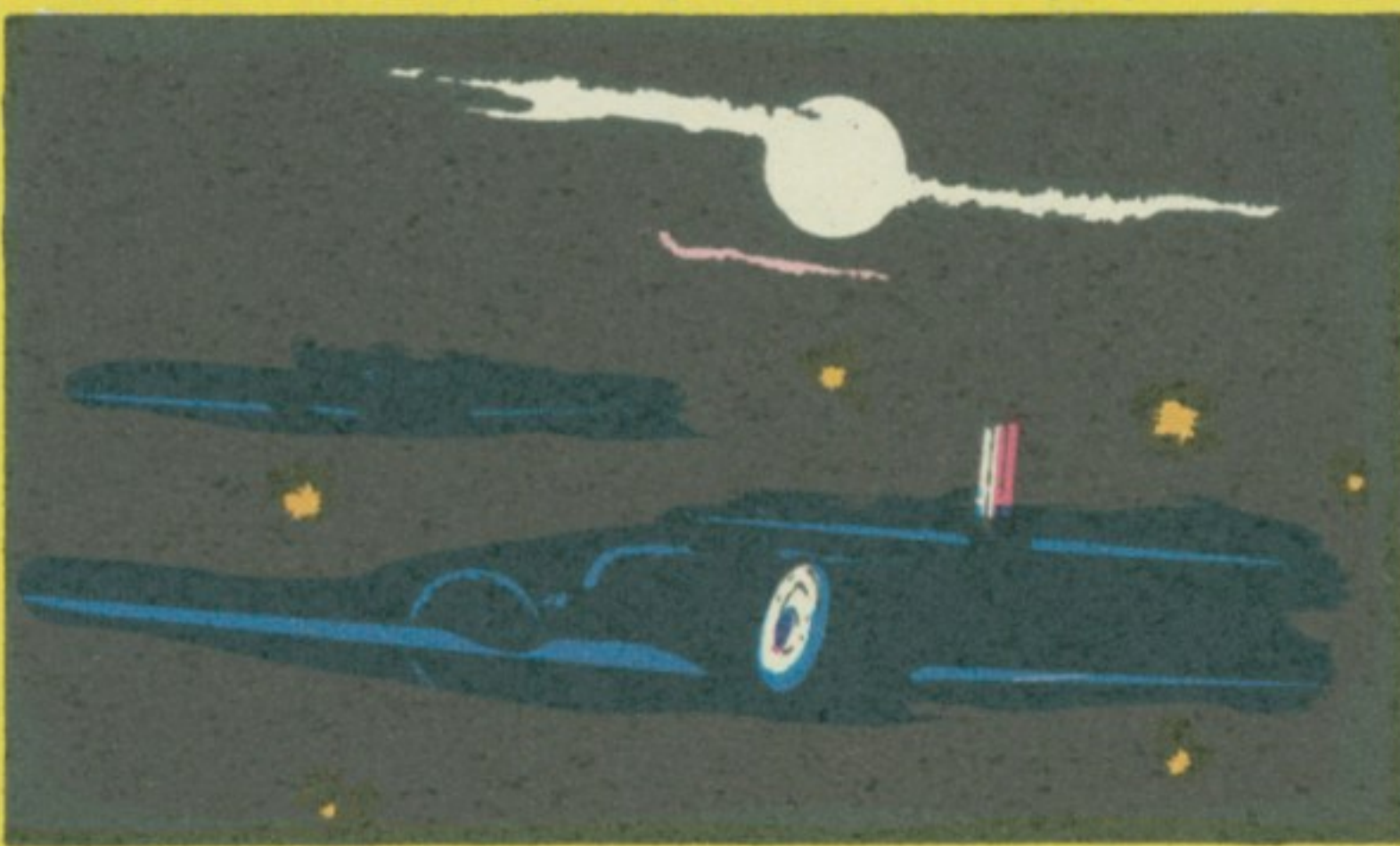
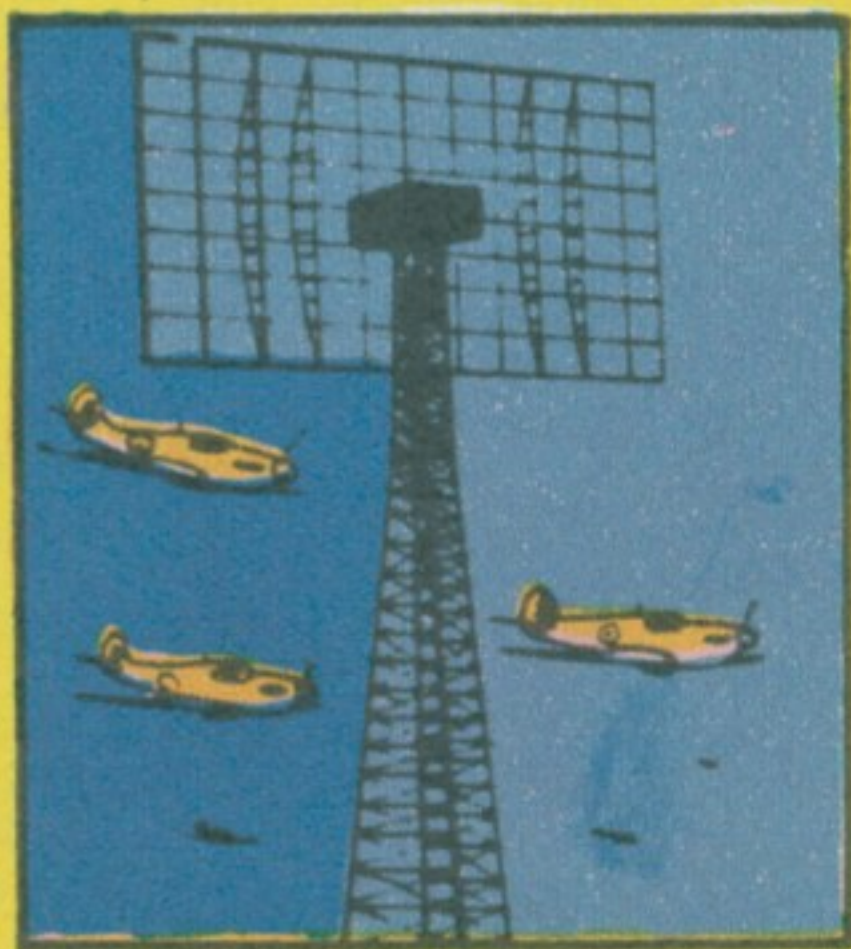
НАЈМЛАЂА олимпијска победница у историји овог такмичења била је Американка Мерџори Гестринг, која је 1936. године у Берлину освојила златну медаљу у скоковима у воду. Имала је тада 13 година и 9 месеци.

Слобода се брани и оружјем...

44

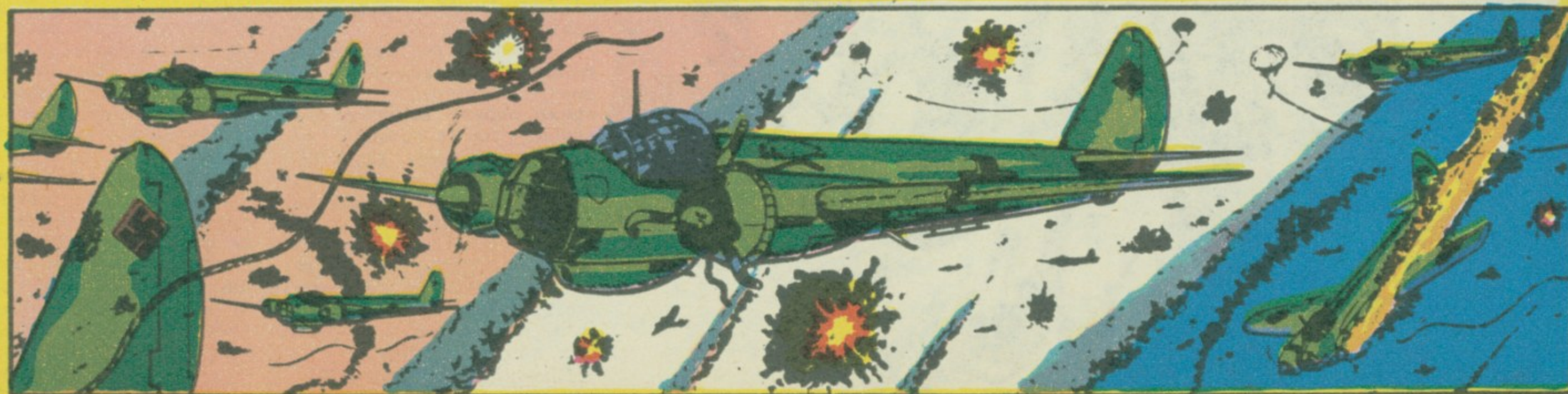
Радар (срп. од енгл. radio detecting and ranging) је радио-направа којом се помоћу електромагнетских ултракратких таласа и времена њиховог одбијања од разних тела утврђује положај и удаљеност тела; користи се у извиђачке и ратне сврхе за откривање положаја и врсте непријатељских авиона, подморница, пројектила итд. Усавршен је у II светском рату.

У недостатку топова Енглези употребљавају неку врсту ракета којима нису биле потребне ни нарочите цеви ни сталак. На цртежу је „топ 3“ који испуштају плетуне од 128 ракета 51 мм.

„Топови 3“ избацивали су не само експлозивне ракете већ и челичне каблове од којих су неки слободно лебдели у ваздуху док су друге „држали“ падобрани. И једни и други представљали су опасност за непријатељ-

ске авионе. Треба напоменути да су те, 1940. године, Енглези имали и „ракету“ чија је глава била осетљива на јачину светлости. Довољна је била сенка авиона па да ракета експлодира.

Нису ме заборавили“, шапутао је старчић у почасној ложи, док су се на великом платну смењивали узбудљиви кадрови филма „Без заставе“. „Није све баш тако било, али било је и узбудљиво и опасно и ваљда ће се боље завршити него што се завршило у стварности, ово је ипак филм“.

На екрану је Умберто Спадаре, филмска звезда тога доба, срљао из авантуре у авантуру, а старчић је све чешће брисао сузне очи испод наочара.

„Уопште ме нису заборавили“, шапутао је Натале Папини, растужен сећањем на посланика Виолу који је, пре три месеца, у италијанском парламенту тражио и издејствовао пензију од 20.000 лира за једног обијача касе.

Догађај који је филмован педесетих година нашег века одиграо се, према постојећим документима, некако овако:

ЦЕНТАР У ЦИРИХУ

Натале Папини је био „човек пред којим ниједна каса није могла остати закључана“. Трговци и банкарци су са страхом помињали његово име. Имао је банду коју је држао у страху и покорности. Ипак се догодила ситна несмоторност и Папини се обрео у хелији, немоћан пред масивним решеткама.

Робијао је већ неколико година, кад је у тамницу стигао глас да је почео први светски рат.

ДВА ЖИВОТА НЕНАДМАМАШНОГ ЛОПОВА

ЧУВЕНИ КРИМИНАЛАЦ НИЈЕ МОГАО ДА ВЕРУЈЕ: ЈЕДАН ОД ШЕФОВА КОНТРАШПИЈУНАЖЕ ПУСТИО ГА ЈЕ ИЗ ЗАТВОРА, УПОРНО ЗАХТЕВАЈУЋИ ДА ОПЕТ БУДЕ ОБИЈАЧ КАСА!

Италија је 1916. године, ратујући на страни савезника, оних истих којима ће у следећем рату окренути леђа, почела да осећа све тегобе ратовања. Непријатељски шпијуни су оргијали на тлу „чизме“, летели су у ваздух вазови са муницијом, потапане су италијанске лађе за које је мало особа знало кад ће испловити из матичне луке, горели су магацини с храном и опремом за војску.

Шеф једног одељења италијанске контрашпијунаже Виторио М. окупио је своје најближе сараднике и изнео им ситуацију на јавном шпијунско-саботерском фронту:

— Пошто то више и није велика тајна, не видим зашто и ви не бисте све знали. Центар им је у Цириху, у аустроугарском конзулату. Шеф је пуковник Рудолф Мајер.

— Он на нашем тлу, очигледно, има много људи — јавио се један од контраобавештајаца. — Не верујем да све податке о њима може да држи у глави. Мора да тамо, у Швајцар-

ској, име и спискове са њиховим адресама.

— То је пут — сложио се шеф. — Али, шта ми можемо да учинимо у једној неутралној земљи, а да не изазовемо међународни скандал?

— Оно што не можемо ми, можда ће моћи Натале Папини.

ЗАНАТ У СЛУЖБИ ОТАЏИНЕ

После два дана Папини је спроведен из полицијског затвора у зграду контраобавештајне службе. Не надмашни мајстор за обијање касе нашао се пред људима који, због природе свога посла, немају поверења ни у своје најрођеније. А сад је требало да поверују озлоглашеном обијачу.

— Очекујемо од вас — рекао му је Виторио М. — да спасете хиљаде Италијана и много добра ове ваше и наше земље.

— Шта треба да радим? — сумњичаво је питао Папини.

— Ништа више него да

се прихватите свог старог заната.

Запањено се Папини. Је ли то некаква замка? Па он је већ осуђен за све што је починио и признао... Можда је нешто заборавио, па сад желе то да ишчепкају? Зар им је до тога у ово ратно време?

— Треба да радите свој стари посао, али овог пута у интересу отаџбине.

Италијански контраобавештајци објаснили су му да треба да пређе у Швајцарску, да стигне до Цириха, уђе у зграду аустроугарског конзулата и, кориштећи своје богато искуство, да обије касу пуковника Мајера и покупи из ње сва документа.

— У касама обично стоји новац — стручно је приметио Папини.

— Новац и све остало, сем папира, припада вама...

— Имам једно питање: преостаје ми још много година робије. Откуда вама толико поверење у мене? Шта ако останем у Швајцарској, уместо да се вратим у хелију?

— Ја лично верујем да у вама има довољно родољубља. Зато вам и дајем овај задатак. Ако на успешно извршите, дајем реч да ће све ваше кривице бити заборављене.

ОД ЧЕГА СТРАХУЈУ?

Папини је истог дана добио потребна документа. Са њима се вратио у затвор и тамо одабрао тројицу из своје некадашње банде. Одмах су их пустили и он им је у најближем бифеу укратко објаснио шта их очекује.

После два дана, са лажним документима, пребацили су се преко границе. Путници су појединачно, али су се у Цириху нашли на заказаном месту.

— Смемо се задржати највише три дана — одлучио је Папини. — За то време морамо испитати ситуацију, па на посао.

У ноћи између 25. и 26. фебруара 1917. године Папини је провео пуна три часа у згради аустроугарског конзулата. Велика челична каса пуковника Мајера показала се као чврста препрека, али је на крају и она морала да попусти под вичним прстима.

Провала је сутрадан при

јављена швајцарској полицији.

Пуковник Мајер није био наиван, знао је зашто му је учињена „посета“, иако је поред разних докумената у каси била и већа свота новца у разним валутама, уз скупоцени накит и друге драгоцености.

Папини није много бринуо због вести које су се тог јутра појавиле у свим циришким листовима. Он је, према ранијем договору и упутству, неопажено ушао у једну италијанску службену зграду и предао сва документа и хартије. Дипломатска служба је преузела на себе да их истог дана испремим у Рим.

Обијачи су се истовремено упутили ка швајцарско-италијанској граници. Нису страховали од пасошке службе, прибојавали су се само цариника.

Срећа их је ипак послужила и у Италију су се вратили као богати људи.

ИЗНЕНАДНИ УДАРАЦ

Аустроугарски шпијуни и диверзанти били су запрепаштени. Власти су их одједном лако откривале, проналазиле и тамо где би свако виде само честитог човека. Није било времена ни да подигну узбуну, падали су у руке полиције у размацима од по пола сата, пунили затворе. Неки су у њима остајали, друге су одводили на стрељање одмах после првих исказа.

Преки суд је непрекидно заседао.

Они који су преживели осуђивани су на дугогодишњу робију и робијали све до доласка Мусолинија на власт. Он их је готово до последњег пустио на слободу.

— Часно сте испунили свој патриотски дуг — рекао је Виторио М. Папинију кад се овај појавио у центру контраобавештајаца.

— Знате ли да су ми одузели сав новац и драгоцености, а било је речено да то остаје мени?

— Оставили су вам 50.000 лира.

— То није ни десети део онога што смо донели из Цириха.

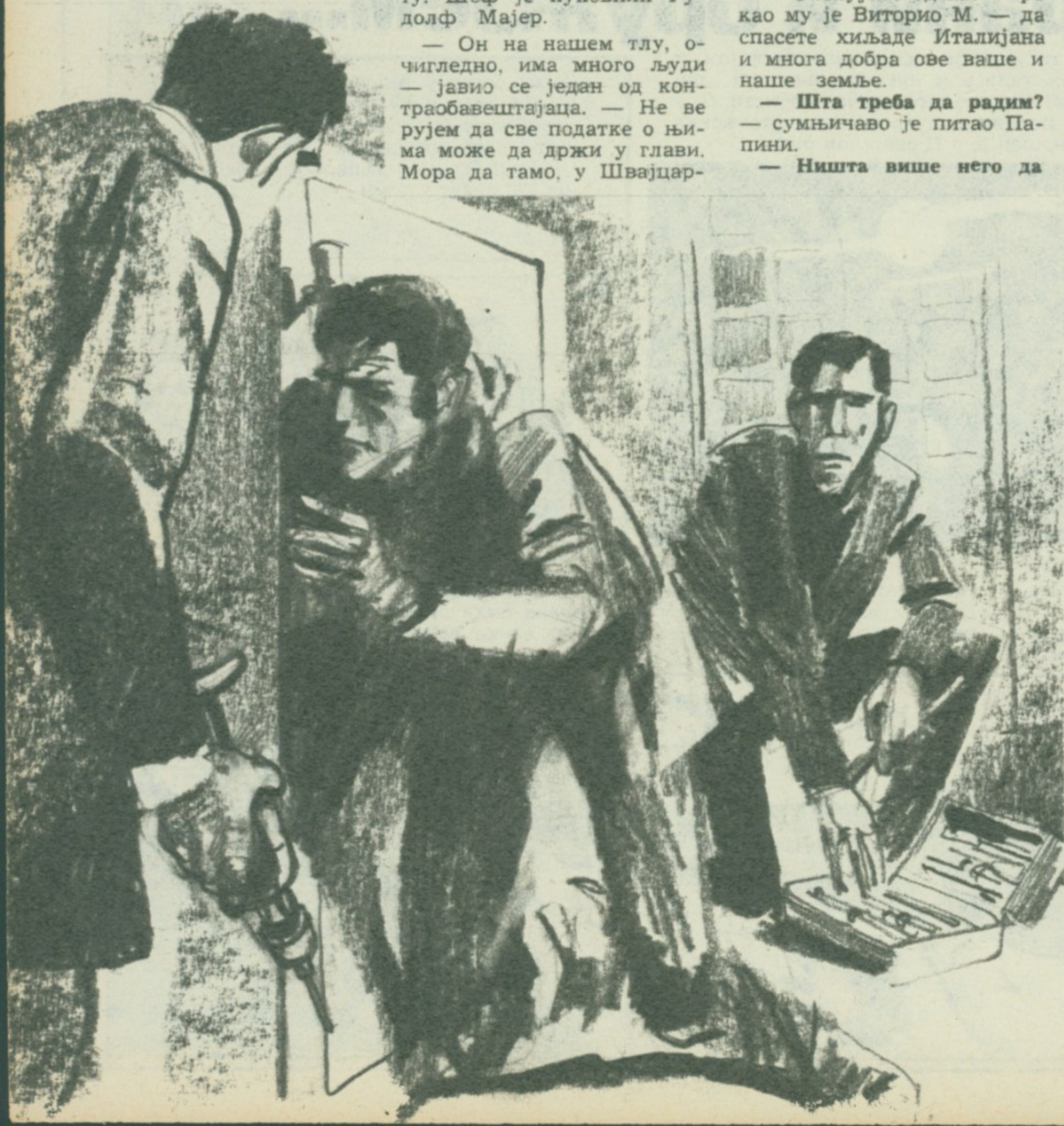
— Морате знати да ни моја моћ није неограничена. Уосталом, издејствовао сам помиловање за вас и ваше другове. Има ли слобода цену?

Папини није успео да нађе одговор.

Од добијеног новца отворио је једну радионицу и у њој поштено зарађивао за живот све док му здравље није оронulo. У међувремену је прохуђао још један рат крме Папини није имао шта ни да дода ни да одузме и у коме је било важно преживати.

Неколико година потом, обијача-патриоте сетимо се један посланик, па пензионирани фонд, затим штампа и најзад — филмски ствараоци, који су му чак послали и почасну улазницу за премијеру филма о његовом подвигу.

Н. Митић

ТАЈНА ПОНОСА ШАМПАЊЕ

ВЕЛИКИ ПОХОД КРАЉА ВИНА

Нико није смањрао да је шампањац, добар за љиће и дуго је служио да љуцњима и љеном убесељава децу. А љада се љојавила јосљођа Клико и наљравила чудо.

Ња бродовима извозе у Русију.

Као омиљено пиће руског племства, шампањан се брзо проширио Европом и постао у свету вина појам за добро, квалитетно вино.

ПУТ У ВИСОКО ДРУШТВО

Али, пре тријумфалног похода шампањца широм

Прво се само грлић и вино у њему замрзну да би се добио ледени чеп. Боца се затим отвори и притисак у њој сам избаци ледени „метак“ у којем је замрзнуто и труње.

Шампањцу се тада може, већ према жељи, додати шећер, али обавезно и неколико капи коњака ради стабилности. Нови запушачи се чврсто везују жицом и печате фолијом. Тако припремљен шампањац има ограничен

У великом подруму Дома Периња, винара манастира Хотвилер у Шампањи, одјекнула је једног сунчаног пролећног дана права канонада. Чудни пучњи збунили су Периња и он је потрчао у подрум. Кад је отворио подрумска врата, угледао је необичан приказ: већина боца била је без запушача а под и зидови обилно преливени вином.

У Шампањи се вино производило још у време старих Римљана. Било је то бело вино средњег квалитета. Међутим, Дом Периња, који је живео пре неких 300 година, заборавио је да затвори подрумске прозоре баш у време када је врење младог вина било при крају. Изненадни мраз те јесене ноћи пресекао је врење пре времена, али Периња није ништа приметио. Мислио је о томе како је ове године вино врло слабо, па га због то-

га не вреди стављати у бурад да „одлежи“. Зато га је одмах сипао у боце да се попије што пре.

Са првим пролетњим сунцем врење у боцама се наставило. Угљендиоксид, који у току врења сав испари, сада је остао у боци и тако је настало прво пенушаво вино.

Међутим, овај први шампањац није био ни близу тако пријатног укуса као данас, па се Дом Периња дао на тежак и дуг посао. Из године у годину испробавао је мешавине разних врста грозња стварајући све боље вино.

ДУША ФРАНЦУСКЕ

Изузев Периња, шампањац је у 17. веку, кад је и настао, имао веома мали број присталица и није уопште био омиљено пиће. После смрти старог, искусног винара претила је опасност да његови драгоцени рецепти буду заборављени. Само понегде у Шампањи прављена је ова врста вина, најчешће да својим специфичним пучњем и пеном увесељава децу. Требало је да прођу пуна два века па да се отисне у свет као једно од најбољих и најомиљенијих вина.

Брачни пар Клико, власници мале винарске задруге у Ремсу, главном граду Шампање, наставили су тамо где је стао Периња. Верујући да у стварање шампањца вреди уложити и труд и средстава, половину свог грозња користили су за разне експерименте са овим вином. Клико је умро врло млад, али је његова жена

храбро преузела послове и удружила све снаге да одржи фирму која је полако постајала све познатија.

Занимљиво је да су успех и ширење шампањца везани за један од највећих пораз Француске и Наполеона. Наиме, после катастрофе на Ватерлоу, делови руске армије одмарали су се у Шампањи и ту окусили „душу Француске“, како је Волтер на звао шампањац. Истина, руски војници и официри нису на време стигли на Ватерло и битку су добили само Енглези и Пруси, али су зато били први који су радости због победе своје стране и пораза Наполеона залили шампањцем. Високи руски официр и племић Александар Волконски толико се одушевио шампањцем да је одмах са удовицом Клико склопио уговор да се велике количине овог пи-

Европе, удовица Клико је морала да реши још један тежак проблем. После другог, пролећног врења, које се дешава у самој боци, у шампањцу је редовно остајало доста труња. Оно је, наравно, било озбиљна препрека за „пут у високо друштво“.

Промућурна и искусна у раду с вином, госпођа Клико је дошла на помисао да за време другог врења боци лагано мења положај. Из дана у дан, уз лагано дрмусање, флаша се помало окреће да би на крају стајала потпуно изврнута са грлићем према доле. Тако би се, после извесног времена, труње нашло на дну чепа. Овако окренуте боце могу стајати годинама. Пет до седам година је нормалан период „лежања“ да би се добио добар шампањац. Кад је вино спремно за слање и употребу, почиње вађење труња.

рок стајања и мора се употребити у року од две године. Точи се у боце стандардне величине од 0,75 литара, али у много веће флаше: у тзв. „Балтазар“ која садржи 15 и у „Набукодоносор“ од чак 20 литара.

Данас је потражња шампањца из године у годину све већа. Према подацима из 1970. само у тој години потијено је преко 100 милиона боца овог пића! Цела Шампања, по којој је ово вино и добило име, посветила се уносној производњи „краља вина“, и сва је прекривена подрумима. Само „Меи Шандон“, једна од најпознатијих фирми за производњу шампањца, изградила је подземне галерије за смештај вина у дужини од преко 20 километара!

А. М.

БИМ И БУМ

JOE MUSIAL

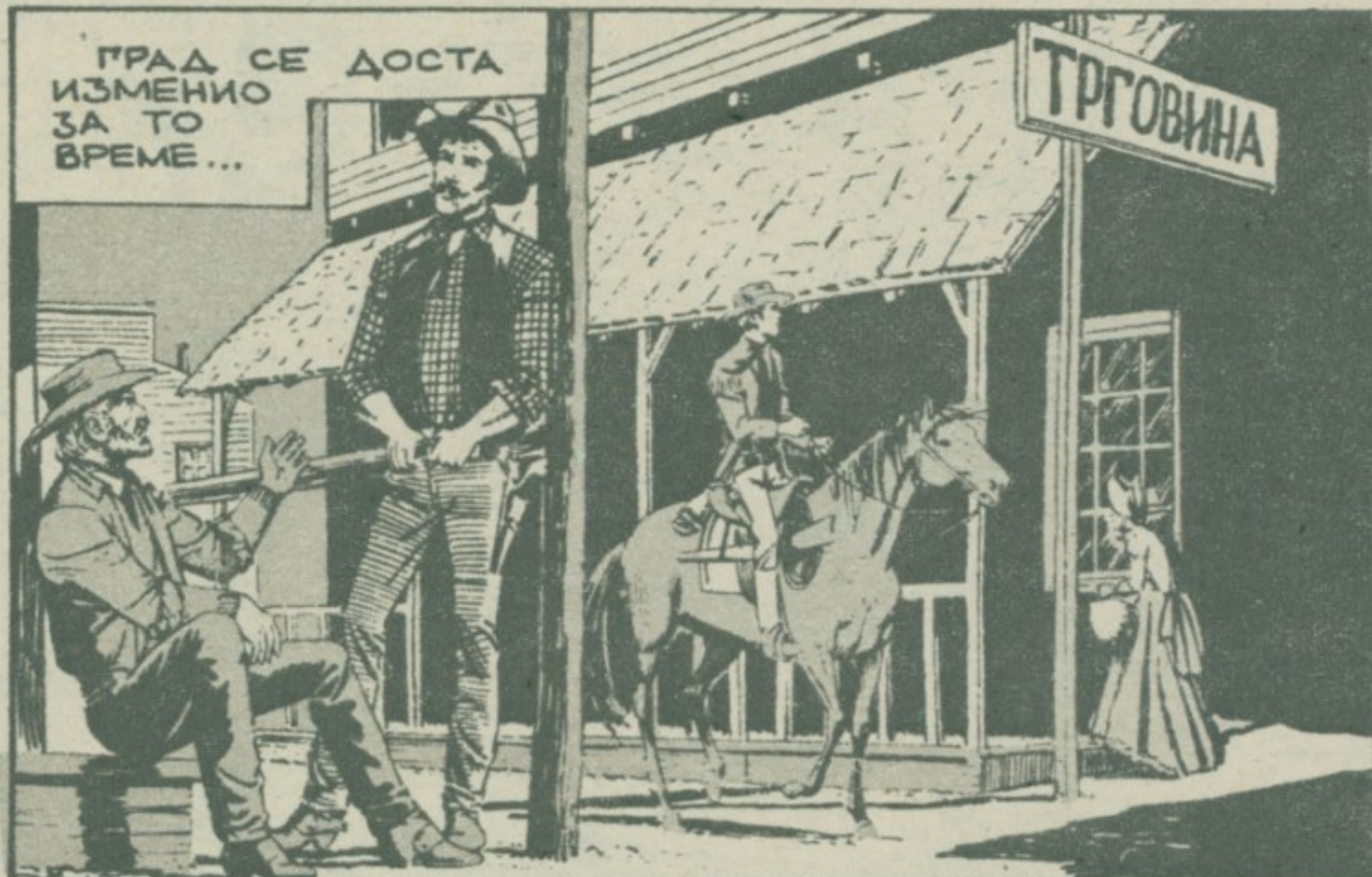

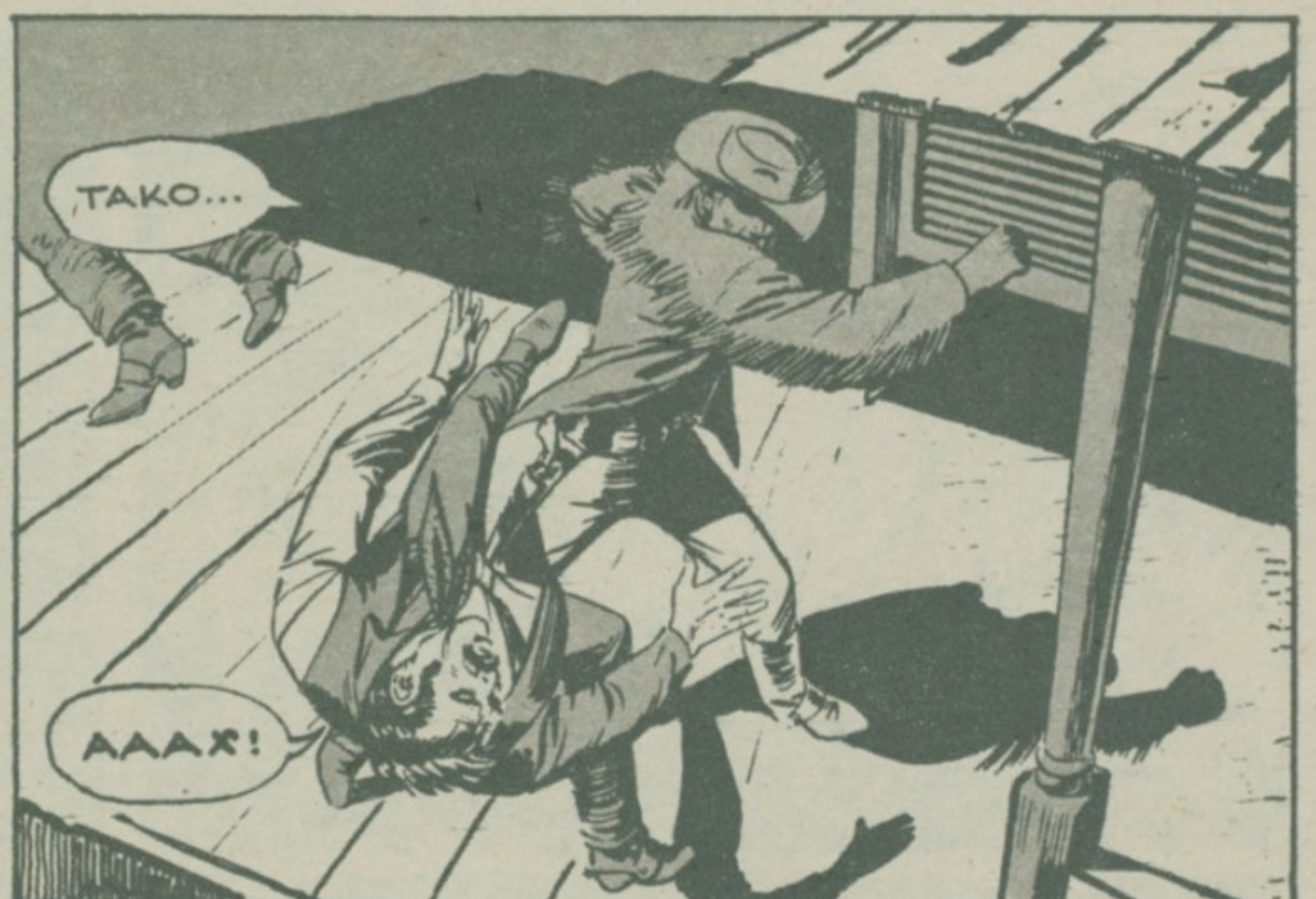
ШРАФКО

ГОРАК УЖУС

ПРОШЛО ЈЕ СЕДАМ ГОДИНА
ОТКАКО ПЕТ БАРИНГ НИЈЕ КРО-
ЧИО У ЛАРЕДО ЗА КОЈИ СУ ГА
ВЕЗИВАЛЕ САМО РУЖНЕ УСПО-
МЕНЕ...

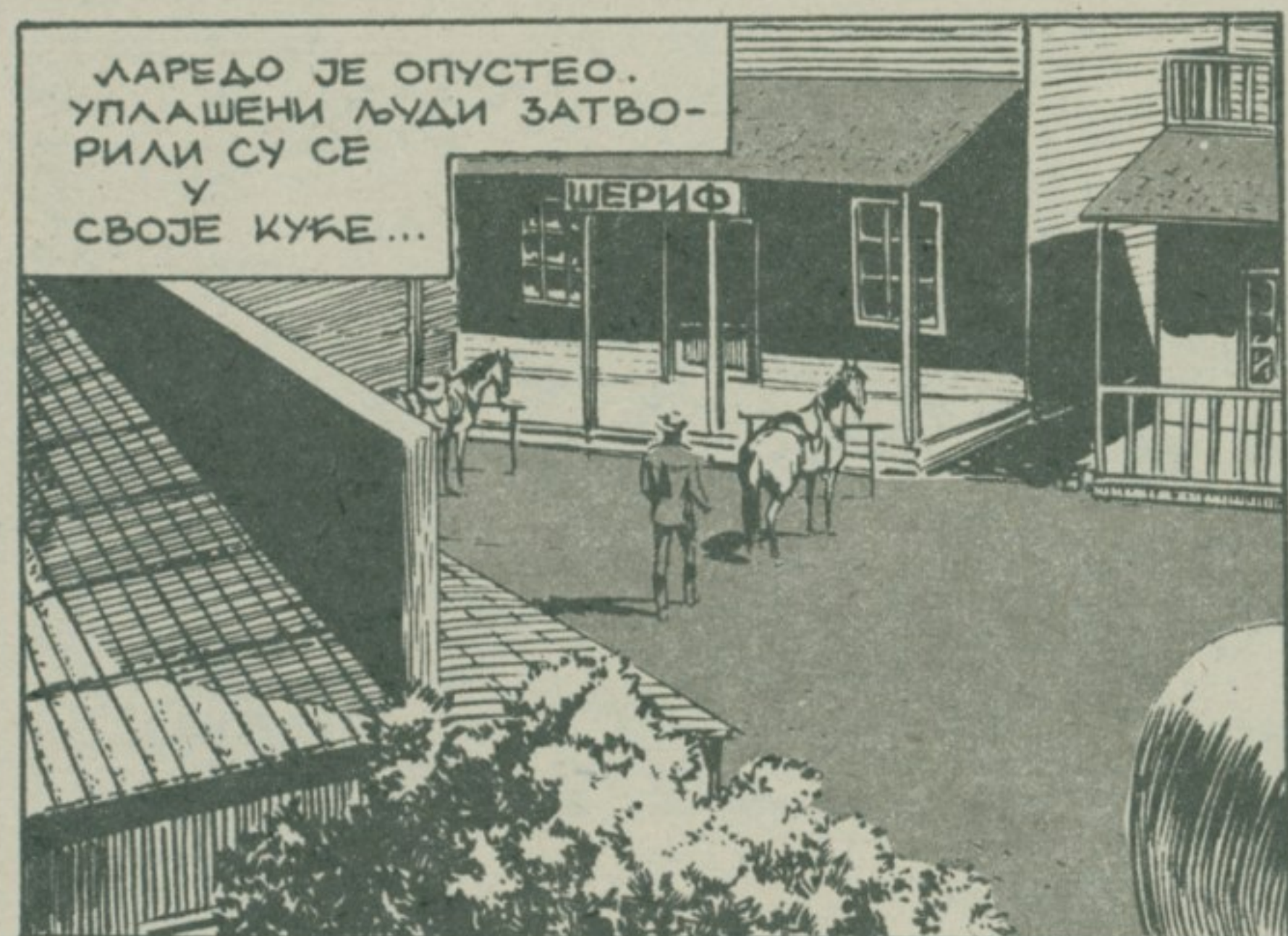

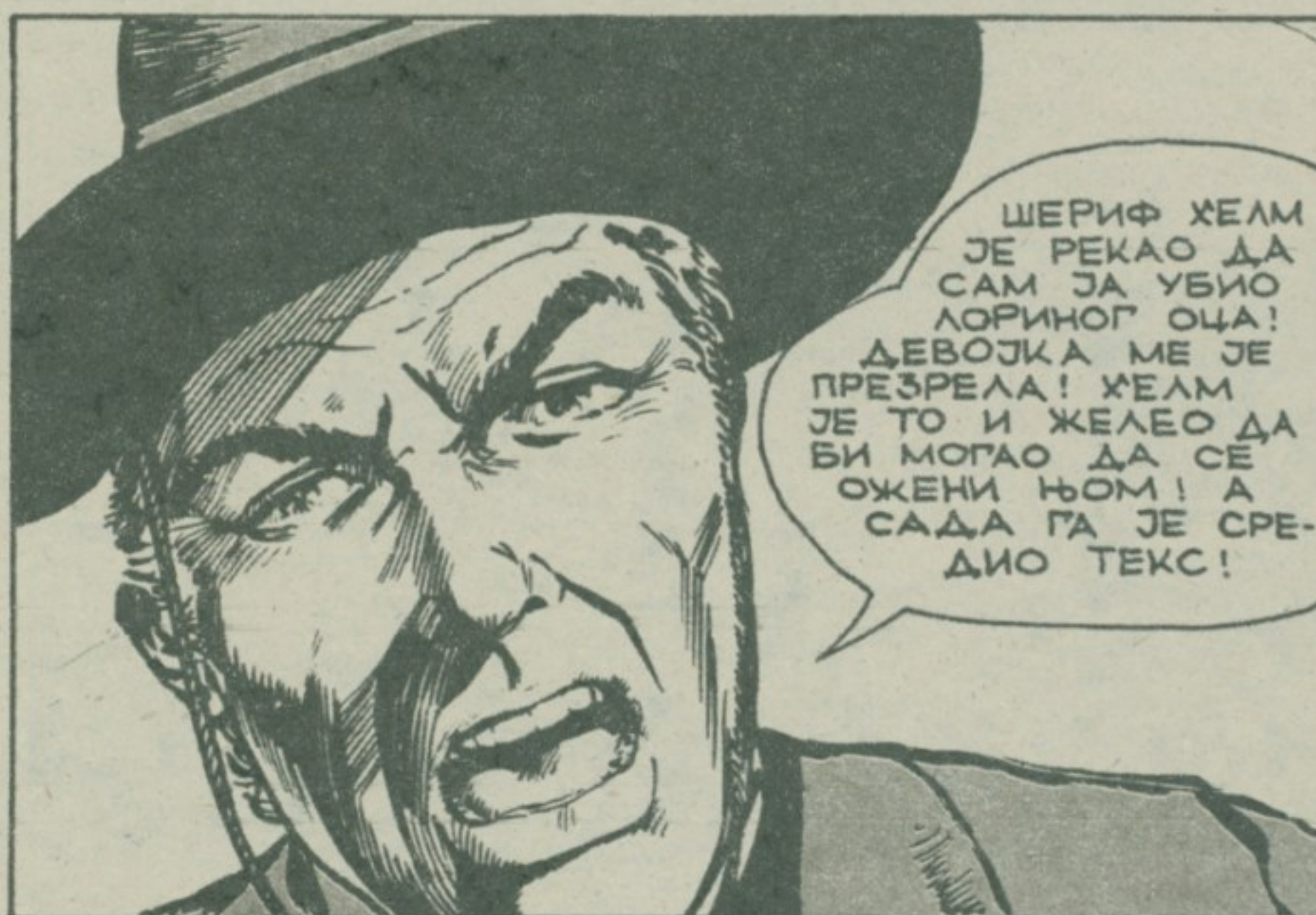

ЗАСПАО
ЈЕ!

3333!

3333!

УВЕК ЈЕ БИО
САЖАЉИВ! ЗАШ-
ТО ЛИ ЈЕ ЛЕ-
ЧИО ТЕКСА?

ХТЕЛИ СУ ДА
ГА ЛИНЧУЈУ! ОС-
ТАЈУ, ЗА СВАКИ
СЛУЧАЈ, КРАЈ
ЊЕГА!

НИСИ СЕ УСУДИО ДА
МЕ БРАНИШ, СТАРИ! АЛИ,
ОПРАШТАМ ТИ! И ТЕБЕ
НЕШТО МУЧИ! ЗАТО И
ПИЈЕШ!

НЕКО ПО-
КУШАВА ДА
СЕ УВУЧЕ У
ДОКТОРОВУ
КУЋУ...

ШТА? ТУ
ЈЕ ПЕТ!

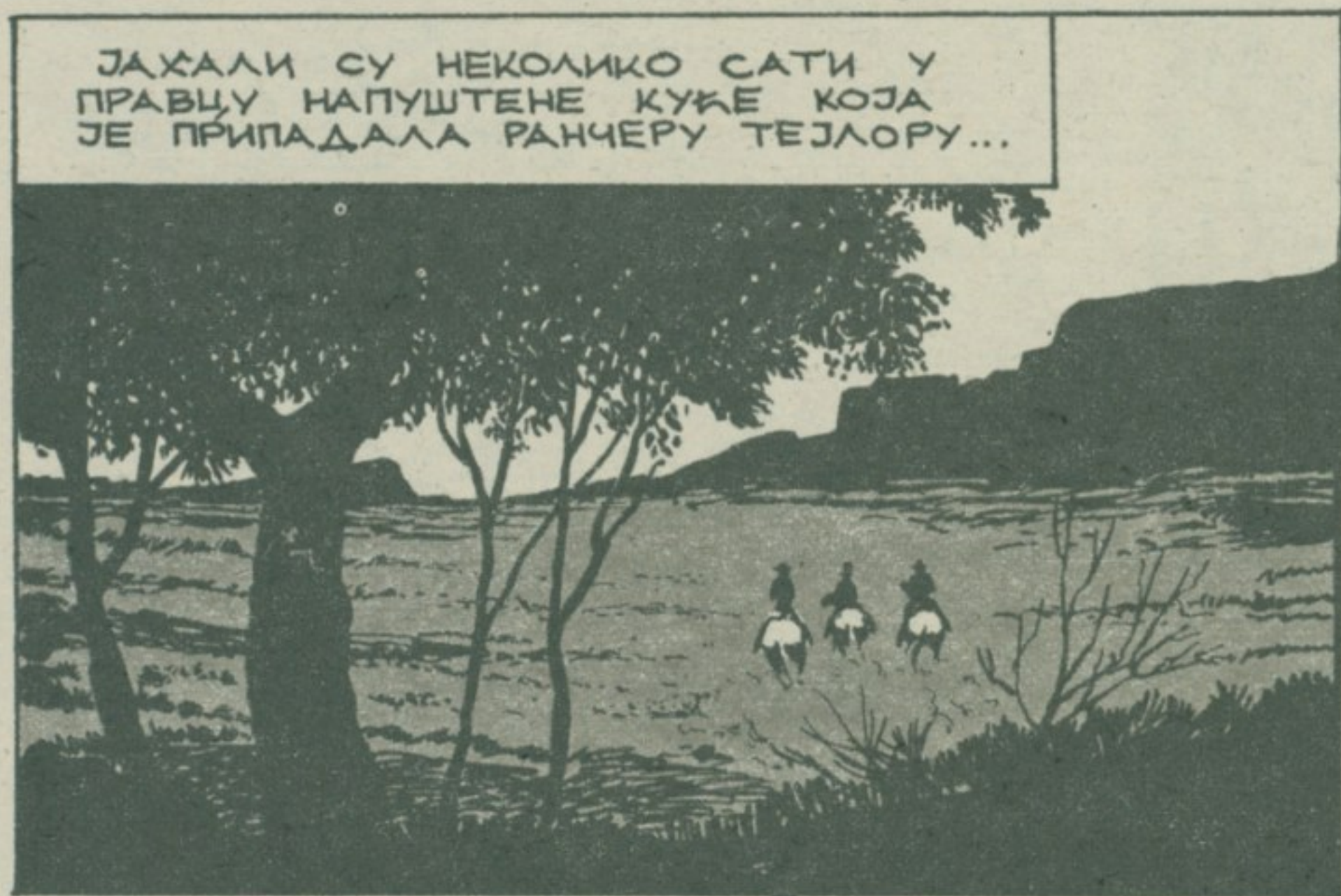
ГДЕ ЈЕ
ДОКТОР?

ХЕЈ!

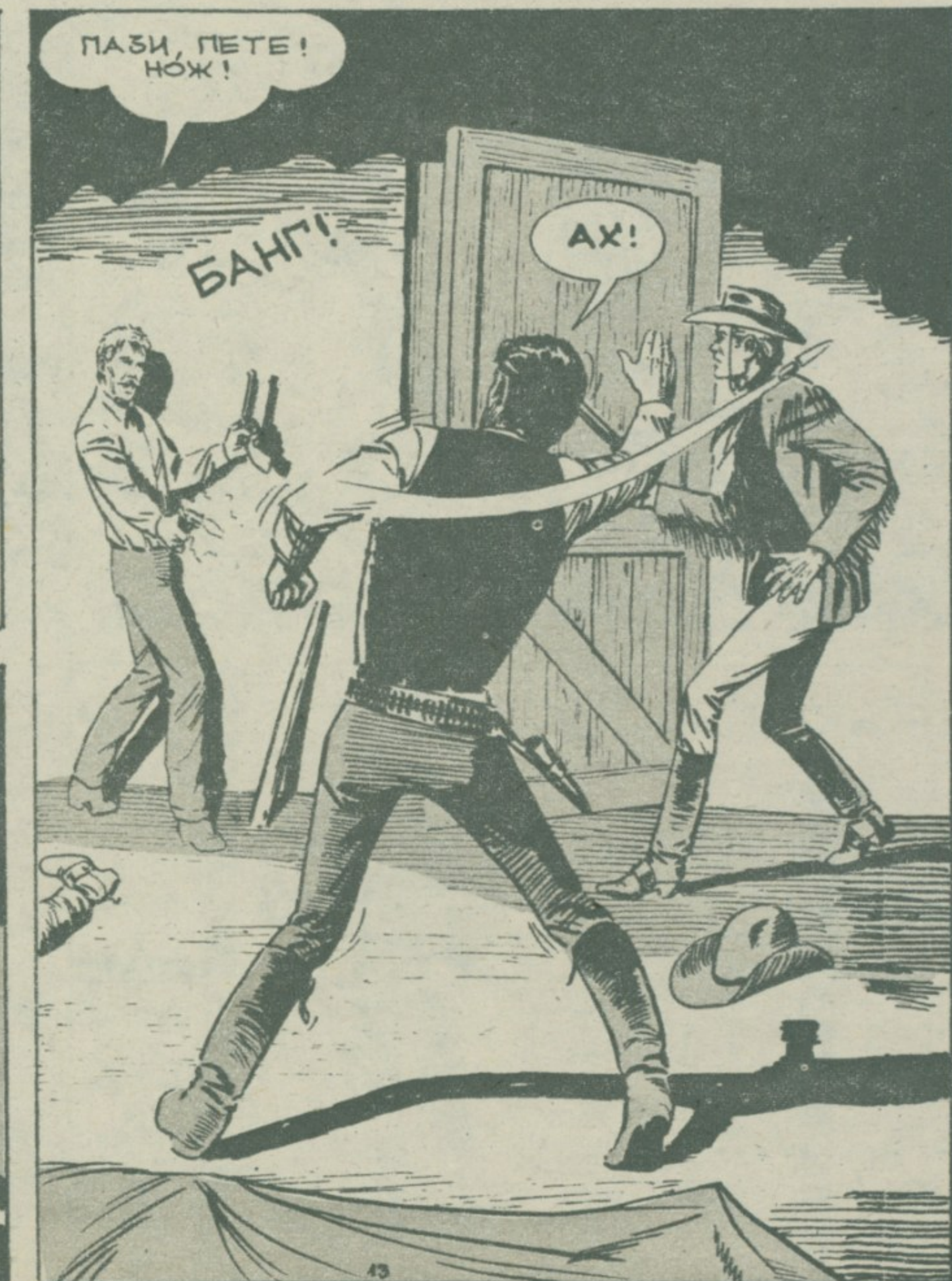
БАЦИ ПУШКУ!
ПРОБУДИ МАТО-
РОП! ТЕКС ЖЕ-
ЛИ ДА РАЗГОВ-
ВАРА С ЊИМ!

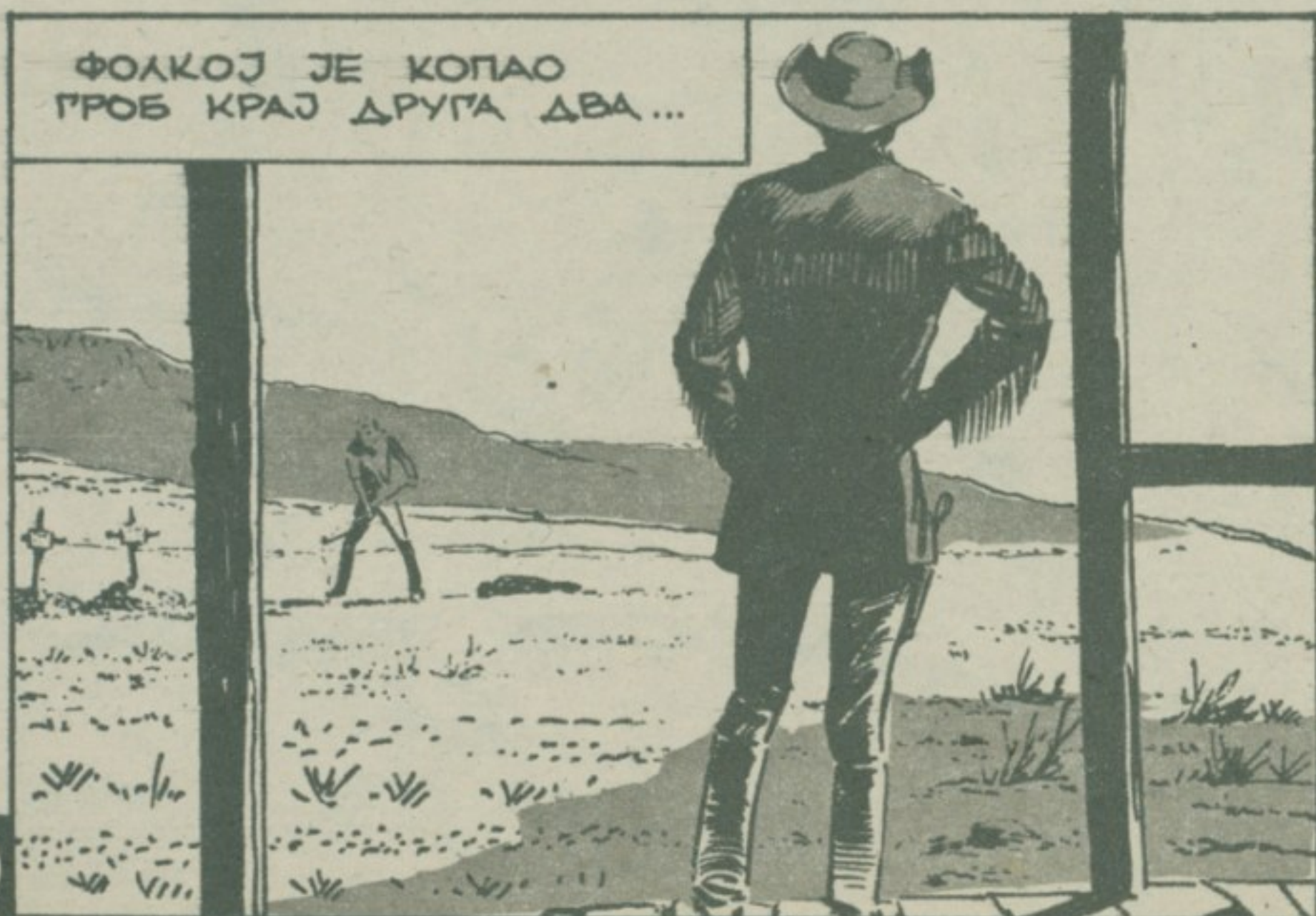
ЗАШТО?

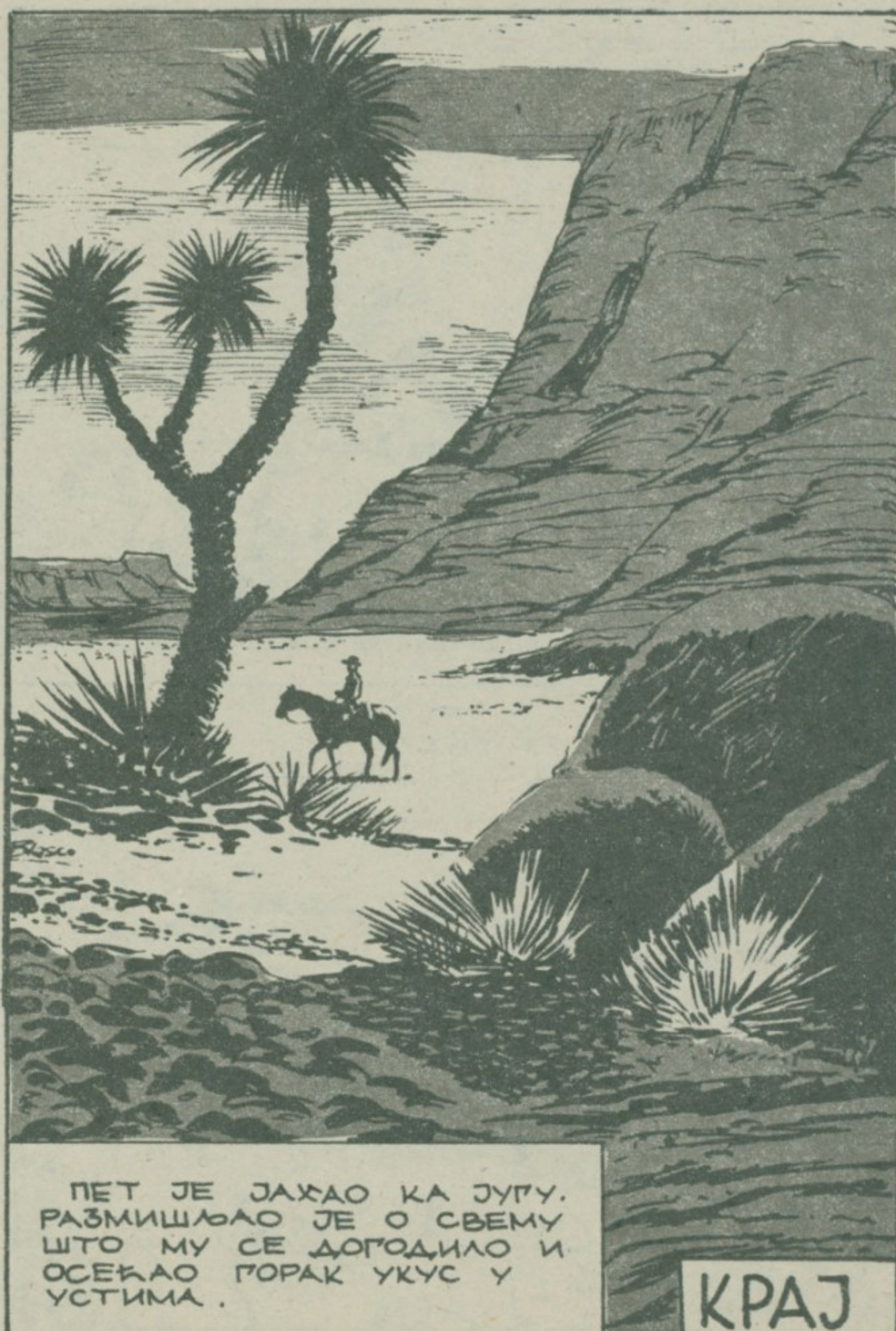
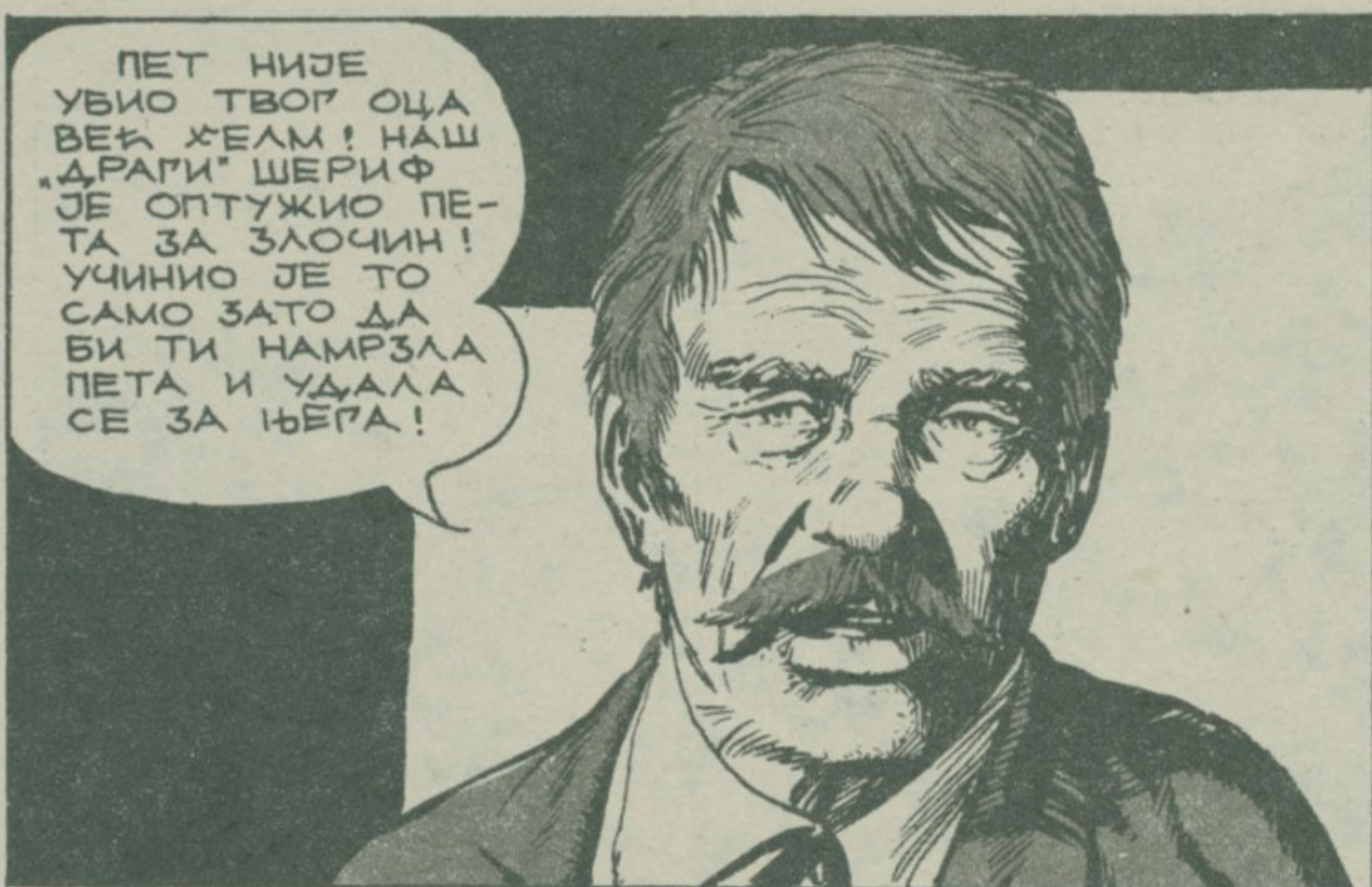
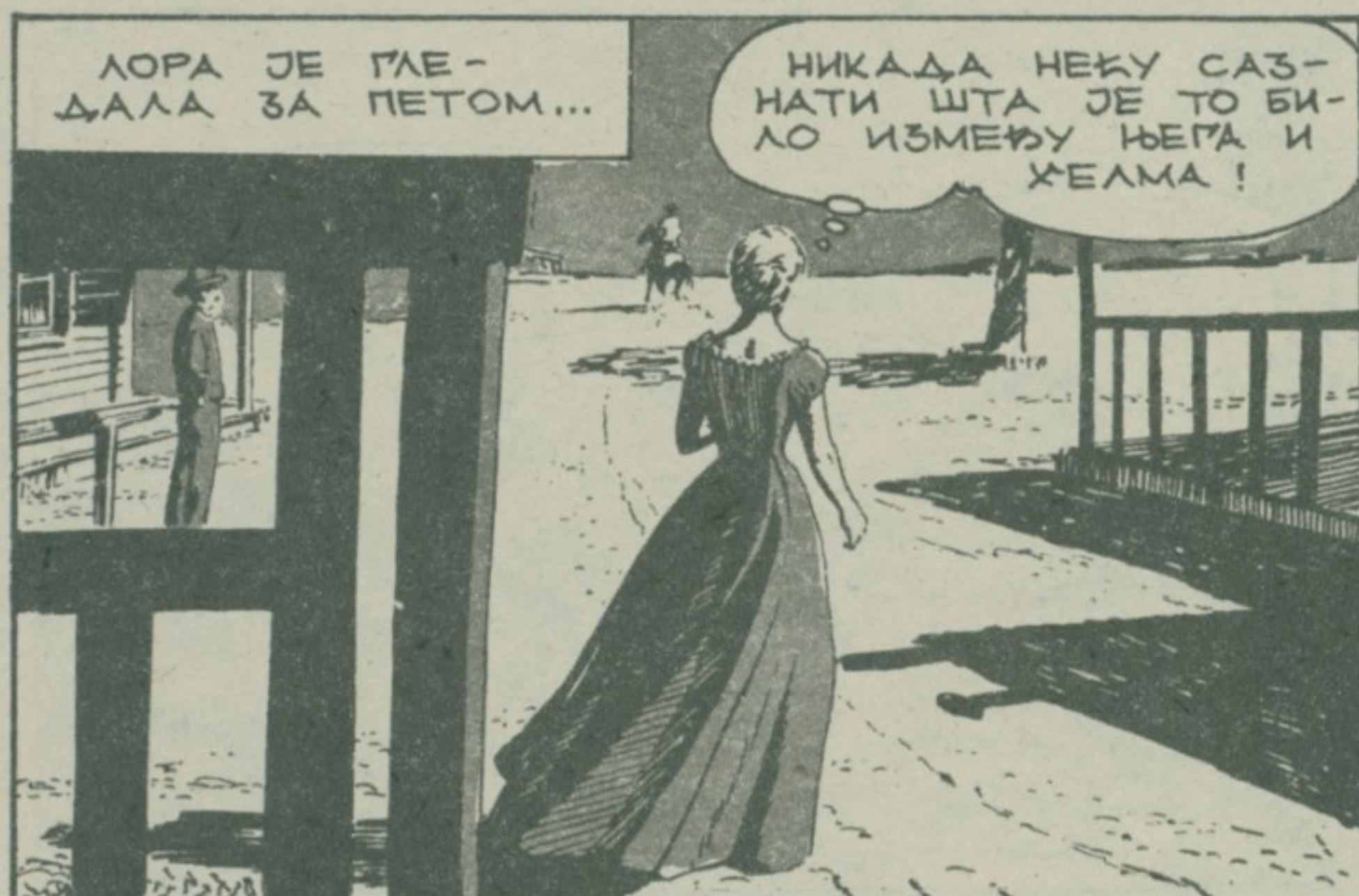

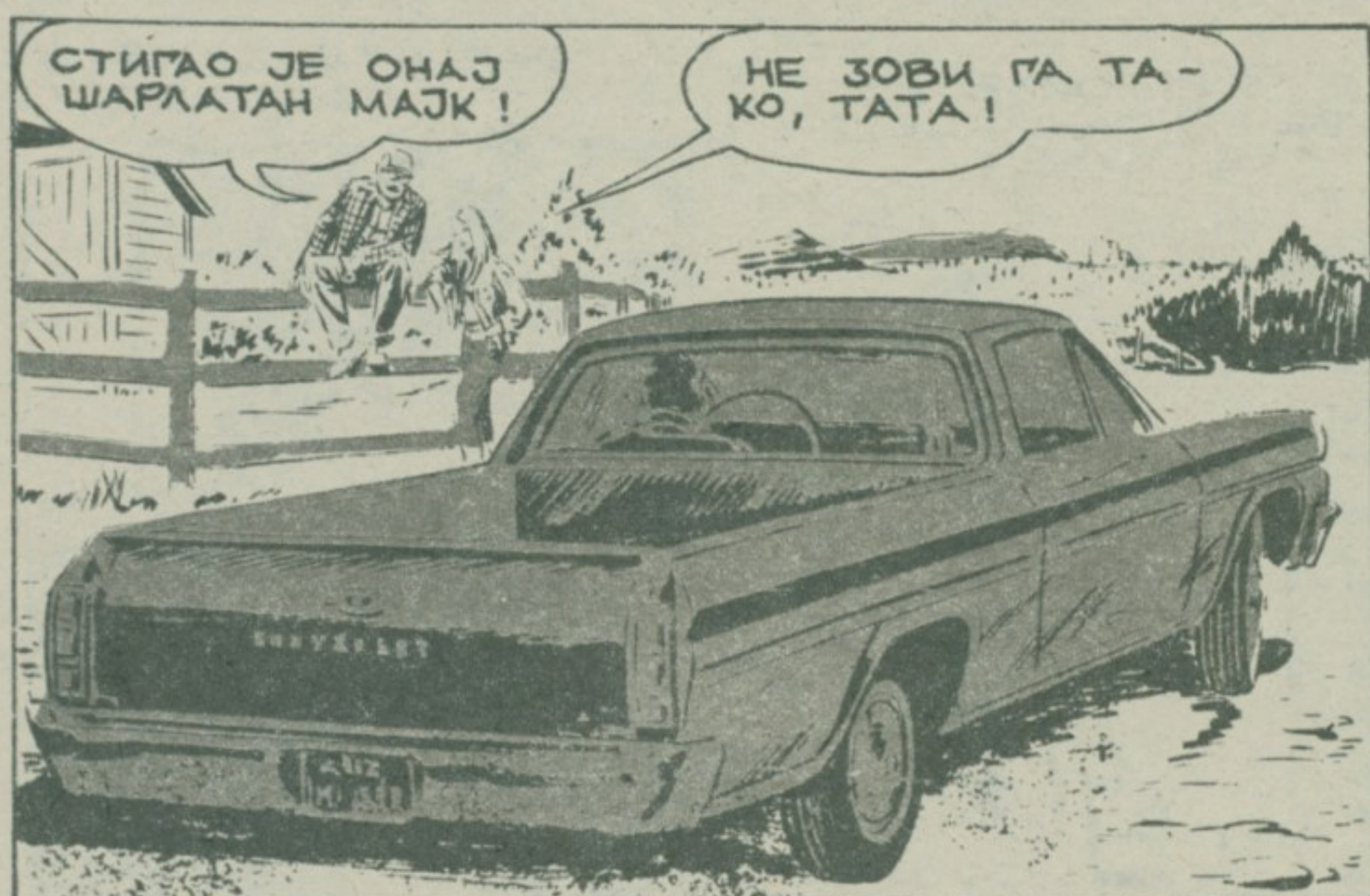
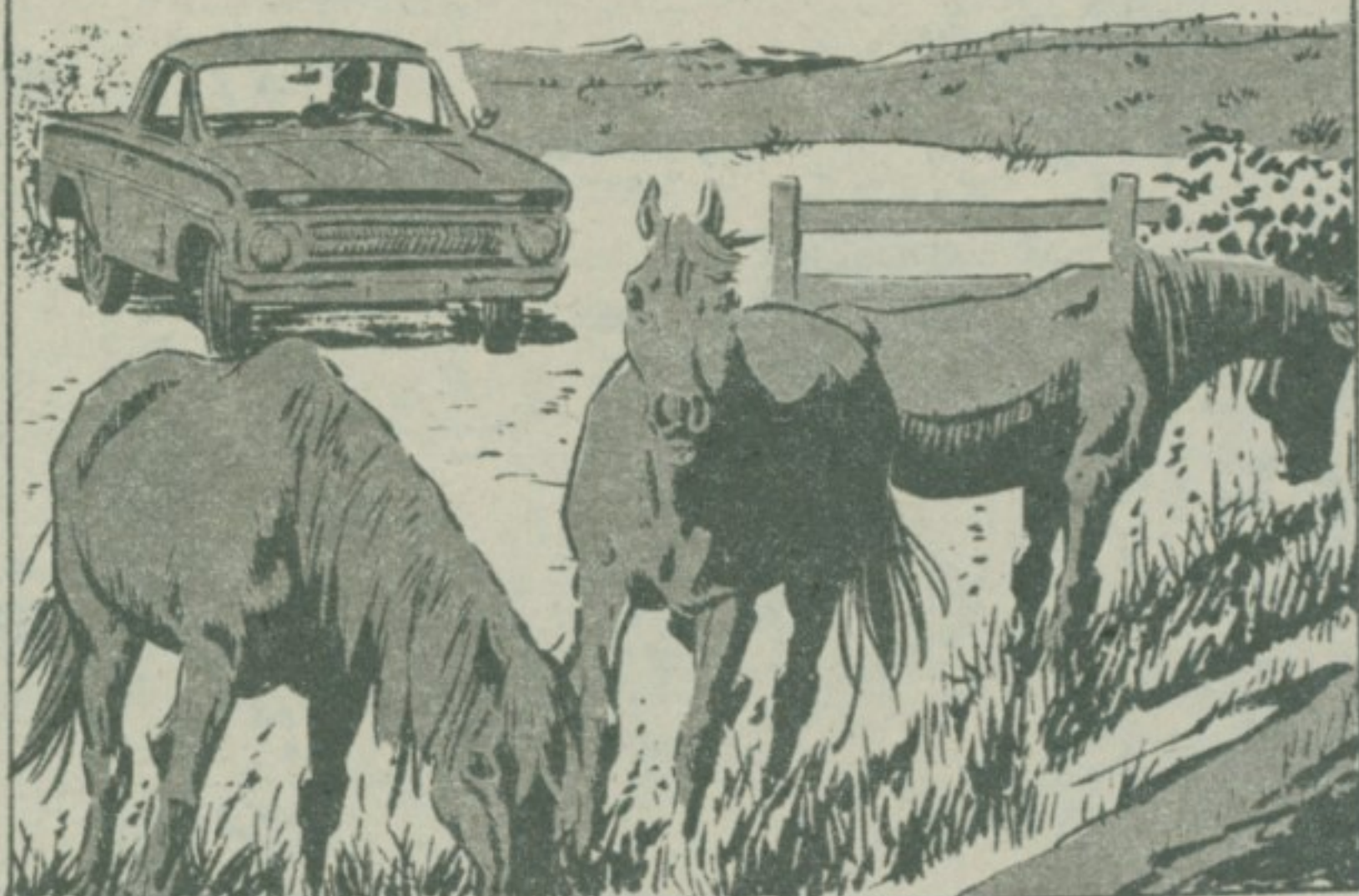

УСТИЉАКУ

МЛАДИ ВЕТЕРИНАР МАЈК ВЕЋ ДАНИМА ЈЕ ИМАО ПУНЕ РУКЕ ПОСЛА...

ДАНАС ЈЕ ДОШАО ДА ПРЕГЛЕДА ГЛА ФАРМЕРА ФЕРГУСОНА У АРИЗОНИ...

СТИГАО ЈЕ ОНАЈ ШАРЛАТАН МАЈК!

НЕ ЗОВИ ГА ТАКО, ТАТА!

АЛИ, ТО ЈЕ ИСТИНА!

ЗА ОВЕ ДВЕ ГОДИНЕ ПОКАЗАО СЕ КАО ДОБАР ВЕТЕРИНАР!

ПА, АКО ЈЕ ДОБАР КАО ШТО ТВРДИШ, ШТО НЕ ИЗЛЕЧИ НАШЕГ НЕЛЗОНА!

НЕ БУДИ НЕПРАВЕДАН, ТАТА!

ЧУДНО! И ПОРЕД ЛЕКОВА КОЈЕ САМ МУ ДАО, НИЈЕ МУ БОЉЕ!

ЈА БИХ РЕКАО ДА МУ ЈЕ ЈОШ ГОРЕ!

НЕШТО НИЈЕ У РЕДУ, МАЈК!

БОЈИМ СЕ ДА НИЈЕ...

ХОЋЕМО ЛИ СЕ ВИДЕТИ ВЕЧЕРАС?

ДА, ЦУЛИ! КАД ЗАВРШИМ ПОСАО!

КАСНИЈЕ КОД ФАРМЕРА ТАРНЕРА...

КАКО ЈЕ СПОТУ?

ЛОШЕ! МИСЛИМ ДА НЕЋЕ ПРЕЖИВЕТИ!

МЛАДИ ВЕТЕРИНАР ЈЕ УБРЗО НАПУС-
ТИО ГРАД...

ХМ! ОВАЈ КАМИОН
ВЕЋ ПОЛА ЧАСА
ИДЕ ЗА МНОМ! ДА-
ЋУ ГАС ДА БИХ
ВИДЕО ДА ЛИ
МЕ ПРАТИ!

И ВОЗАЧ КАМИ-
ОНА ЈЕ ПРИТИСНУО
ГАС...

ПРИМЕТНО МЕ
ЈЕ!

МАЛО ЋУ ДА СЕ
ЗАБАВЉАМ!

ХУ! СТИ-
ЖЕ МЕ!

ТРАС!

ВОЗАЧ КАМИОНА ЈЕ ВОЗИО
УПОРЕДО СА МАЈКОМ...

ГУРНУЋЕ
МЕ У
ЈАРАК!

ХЕ,
ХЕ!

ТРАС!

МОСТ! ЗАЈЕД-
НО НЕ МОЖЕМО
ДА ПРОЋЕМО!

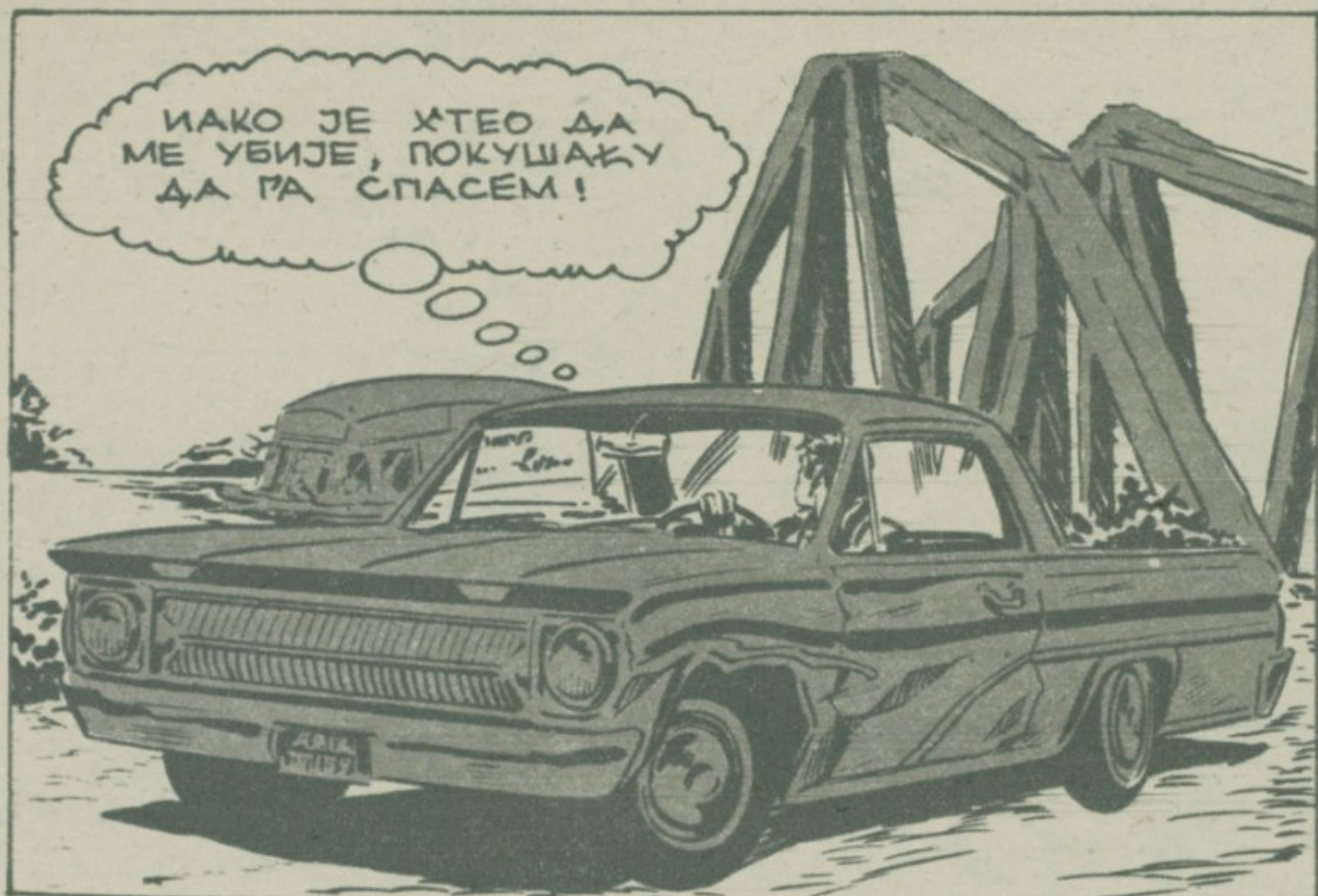

МАЈК ЈЕ ПРВИ ПРЕШАО МОСТ...

КАМИОН НИЈЕ УСПЕО...

ГОВОР ИЗ ТРБУХА

ЗА ОВУ ВЕШТИНУ НЕ ИДЕ СЕ У ШКОЛУ, А НЕ ПОСТОЈЕ НИ УЏБЕНИЦИ. ИПАК, НИЈЕ ТАЧНО ДА СЕ ТРЕБА РОДИТИ СА »ЗЛАТНИМ« ГЛАСНИМ ЖИЦАМА ИЛИ НАРОЧИТИМ ГРЛОМ ДА БИ СЕ ОНА САВЛАДАЛА — КАЖЕ ПОЗНАТИ ЕНГЛЕСКИ ВЕНТРИЛОКВИСТ АЛЕН КЕНАФ.

Н ије лако говорити из трбуха или, стручно речено, постати **вентрилокви** (од латинског *venter* — трбух и *loqui* — говорити). Неопходно је, пре свега, превазићи осећај нелагодности када, на пример, у аутобусу пуном људи људи мрмљате за свој грош. „На врх брда врба мрда“, „Чучи чавка на чуну“ и слично, а свет вас посматра као да сте сишпи с ума.

Сваки слободан тренутак мора се посветити тренингу, нарочито у почетничкој фази. Док се „не сломи језик“ реченице као: „Раскиселише ли ти ли се опанци“ и „Расентименталисалише ли ти се осећања“ постају део свакодневног живота. Наравно, сваки будући говорник из трбуха говориће оне запетљане реченице које му нуди његов матерњи језик.

Иначе, говор из трбуха можете да савладате за свега седам дана, ако се намерите на стручњака који ће вас увести у основе вештине. Признајем да је то ређи случај јер стручњаци из ове области не стоје на сваком ћошку. Мене је у тајне упутио стари пријатељ покојни А. Ц. Астор, својевремено један од најбољих британских вентрилоквиста. Он ми је дао

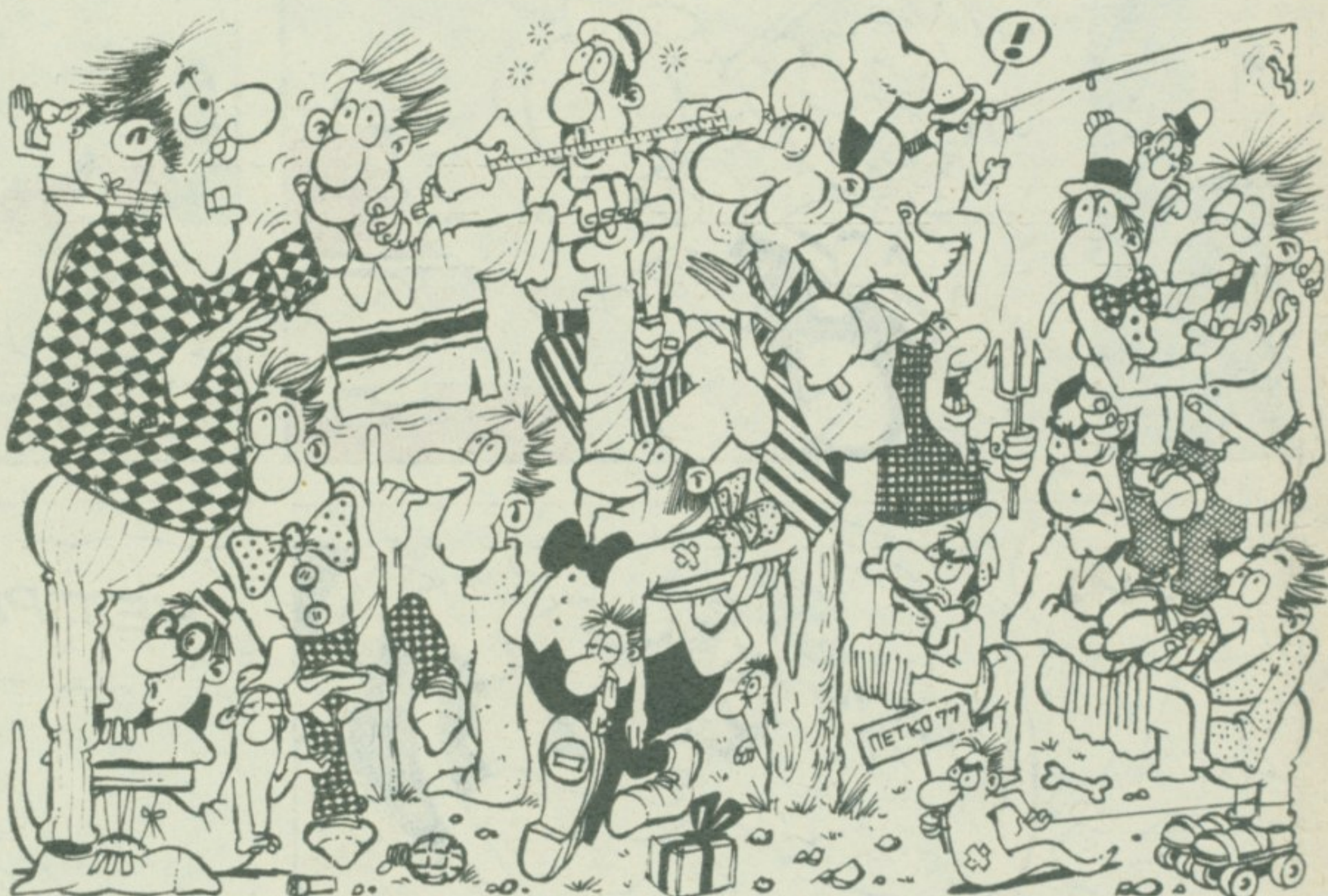
смернице, остало сам учи-
нио сам.

Бићете сигурни да сте успели ако се, док сте на позорници са лутком, из гледалишта чују узвици: „Мали момак је страшан, али седи на коленима рђавог извођача!“ То ће значити да вам је пошло за руком да пробијете вентрилоквијски звучни зид јер публика сву своју пажњу обраћа лутки, а на вас се или љути, или вас заборавља.

ПРОБИТИ ЗВУЧНИ ЗИД

Нема ни трукне истине у популарном мишљењу да онај ко говори из трбуха мора да буде рођен са „златним“ гласним жицама или са абнормалним грлом... ма да се извесни гласовни таленти траже.

Таланат вентрилоквије може да се упоређи са уметношћу мађионичара. Само што опсена не делује на очи већ на уши. И говор из трбуха је илузија. Често није ни потребно гутати речи. Најбољи пример је познати Невил Кинг. Он обично „ради“ са лутком која представља старца. Њих двојица шетају по бини, преврћу се, преганају

Кинг каже: „Понекад говорим не пазећи да ли мрдам уснама или не. У атмосфери створене илузије то за публику уопште није важно!“

Стварање опсене је нешто на чему треба дуго да се ради. У ствари говор из трбуха мора да има сврху, сама техника није довољна. Тек тада можете да омађијате гледалиште. И сам Даглас Крегс, аутор једне од ретких књига о вентрилоквизму, рођени је мађионичар.

Иначе, сви вентрилоквисти су самоуки, за говор из трбуха не постоји ни школа, ни курс. Они вентрилоквисти који су први, у прошлости, успели да освоје срца публике мјузик-холлова, уложили су у вештину више труда од свих нас.

У то доба јевтини трикови нису били популарни и личности лутака ваљало је заиста креирати. Фред Расел први је у мјузик-холу извео комплетну вентрилоквијстичку тачку са само једном лутком. Она се звала Костер Џо и остала је запамћена. Пре него што је

постао „заављач“ Фред Расел био је уважени новински репортер.

Артур Принс увео је нешто ново — први скеч са заплетом за главне јунаке — себе и своју лутку. Овај историјски скеч изведен на једном британском ратном броду звао се „Непослушност“. Принс је био Официр, а лутка Обичан Морнар Џим.

Невил Кинг развијао је уметност која се зове „чисти вентрилоквизам“. Он често наступа и говори из трбуха без икакве лутке. Та техника се још зове и **одвојен глас** и најтежа је од свих јер не постоји ништа визуелно што би привукло пажњу публике.

Американка Шари Луис, чији је отац био мађионичар, прави је мајстор за стварање илузија. Публика се често куне да она и њена лутка Ламб Чоп говоре истовремено!

Родер де Курси био је

ника Едгара Бергена из САД, лутка Лорд Чарлс постала је у Британији национални јунак и помогла вентрилоквисти Реју Алену да се прослави.

Но, Ален је, без обзира на популарност своје лутке, у техничком погледу један од најбољих вентрилоквиста. То му признају — чак и колеге из професије! Артур Ворсли никада не мрда устима, нити изговара иједну реч док је на сцени и он је други по реду технички експерт.

Вентрилоквисти данас имају и лутке, зечеве, псе, а Родер Керн мачку. Француз Лео Бил наступа са лутком у облику голог детета са пеленицом, а сењор Венцес из Шпаније браћа се — својим рукама!

„Сада је вентрилоквизам фина уметност — каже Невил Кинг. Публику данас нико не може да насамари тако да поверује како лутке заиста говоре... мада је мојој недавно, после пред-

оперски певач пре него што се определио за уметност говора из трбуха. „Почео сам као самоук, вежбајући свега по неколико редака одједном, уз помоћ лутке-медведа Нукија. Нема друге школе за вентрилоквизам осим да станете пред огледало и вежбате. То је компликовано увежбавање грла, али ће „говор“ кад-тад потећи сам од себе, сасвим механички.

КРИГЛА ПИВА ЗА ЛУТКУ

Мени је доста помогло што сам био оперски певач. Имам среће и са медведом Нукијем — он је тако снажна личност да публика и не осећа колико је његов глас сличан моме!“

Јасно је да модерне лутке много помажу извођачима да задовоље све веће прохтеве савременог забављања размажене публике. Попут лутке по имену Чарли Макарти умет-

ставе, неко послао у гардеробу криглу пива, а мени ништа! Публика је свесна да је све опсена и да је задатак лутке да је забави.

Али, марим ја. Лутка ради за мене, а не ја за њу. У ствари, ни најмање је не пуштајем. Када се заврши представа, бацам је у ћошак — до следеће!“

Б. Д.

Када је енглеском лекару и анатому Ричарду Ловеру (1631—1691) успело 1665. године, да изврши трансфузију крви са једног пса на другог, многи су у овоме видели наду за успешно лечење разних болести. Али није био мали број оних који су сматрали да је трансфузија такође пут за подмлађивање. Један од највећих поборника оваквог начина подмлађивања био је Жан Балтист Денис, дворски лекар француског краља Луја XIV. Био је толико сигуран да ће

НИЈЕ, ВАЛА, ПО МОРАЛУ

Б ејаху то оне немирне године пред први српски устанак кад су јањичари чинили покор по Београдском пашалуку, плачкали, убијали... Порта је дипломатски посредовала између њих и Срба док је могла, но када је видела да раја то не може више да трпи и да у њој кључа бес, одлучила је да енергично иступи против јањичара.

Уместо старог, у Београду се обрео нови везир са упутствима да Србима олакша муке уступцима и бољим односом. Звао се Хаџи Мустафа-паша, али га је народ чешће ослављавао надимком „српска мајка“. Јер, Мустафа-паша не само да је био бласт према раји, него ју је и штитио од напасника.

Јањичари су се примирили, бар привидно, али ту и тамо и даље су правили гужве. А онда, почетком 1800. године, десио се необичан случај.

ТАКО, ВЕЛИШ!

Дан је био прохладан. Зима је стезала иако је већ био крај фебруара. У кућу кнеза Ваљевске нахије, Алексе Ненадовића, изнебуха упаде поп Лука Лазаревић.

— Помагај, Алекса, брате! — завапио је још с врата. — Оне рђа, Бего Новљанин и Чурт-оглија, убише у Шапцу кнеза Ранка! И то на правди Бога! Сад ишту од мене 2500 гроша, а ако им не дам кућу ће ми, веле, похарати и све живо побити!

Кнеу Алекса се смрче.

— Тако, велиш!

— Тако! — одговори усплахирено поп и седе на понуђену столицу. Гледао је у кнеза Алексу као у спаситеља. Овај је неко време ћутао, а онда је устао и позвао тринаестогодишњег сина Матеју. Очи су му севале.

»ИЛ' НАС СПАСАВАЈ ОВЕ БЕДЕ ИЛ' МИ ОДОСМО У НЕМАЧКУ!«, СТАЈАЛО ЈЕ У ПИСМУ КНЕЗА АЛЕКСЕ НЕНАДОВИЋА БЕОГРАДСКОМ ВЕЗИРУ. ОДГОВОР ЈЕ СТИГАО БРЗО.

Матеја стаде покорно пред оца мислећи да је нешто згрешио. Паде му камен са срца кад му отац нареди да донесе мастионицу и папир. Дечак се одмах врати.

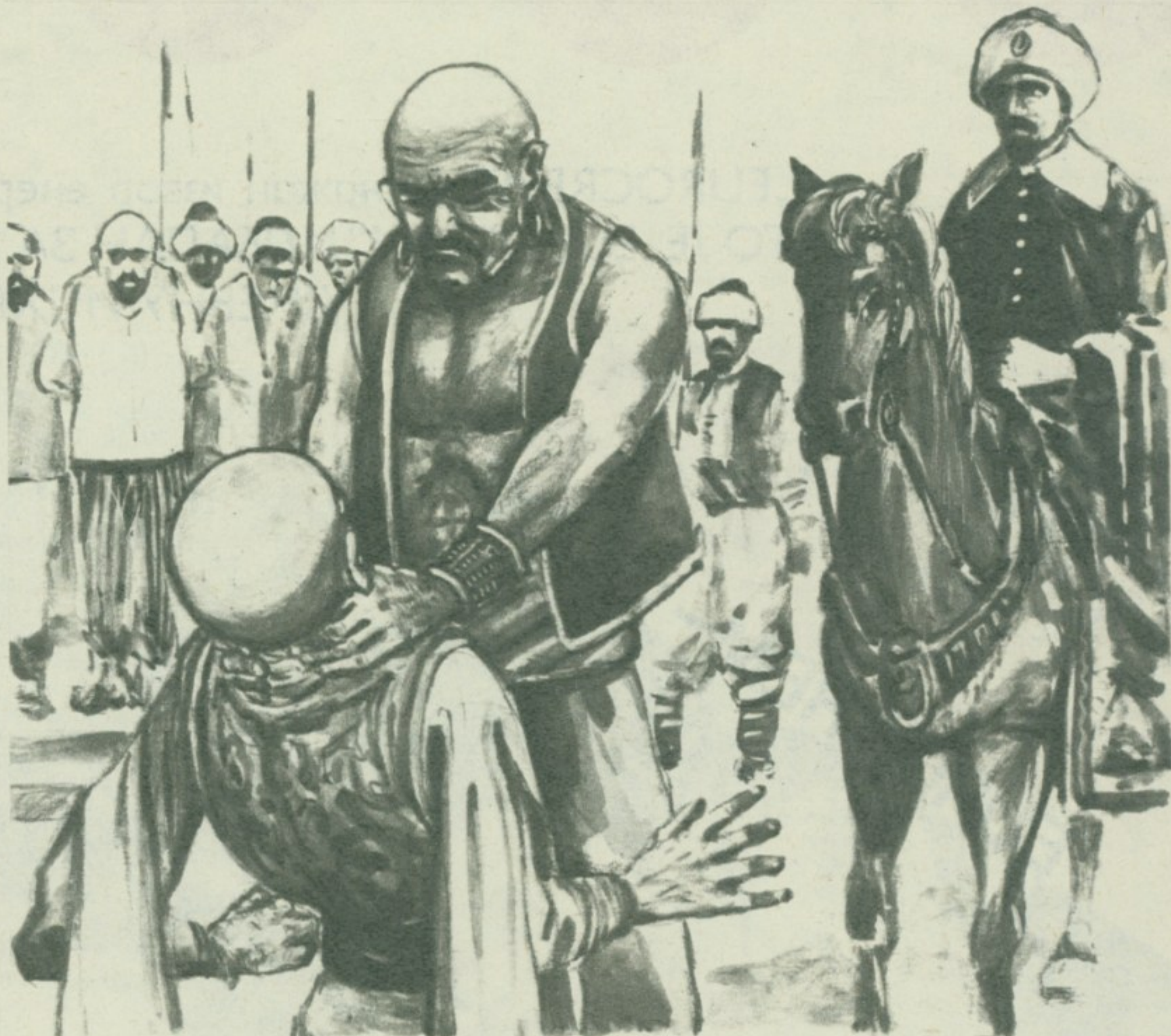
— Дедер, пиши!.. — рече му кнез. — Наслов знаш: „Честити везиру“, и све тако... а сад даље: „Ми, кнезови, у Царству и твом послу држимо ноге до колена и руке до лаката. Па кад ћемо по царевим чаршијама од зулумћара гинути, то даље подносити нећемо, но ти гледај кога ћеш поставити кнезом Ваљевске нахије јер ћу ја из цареве земље са животом бежати у Немачку...“

Пошто је у писму потанко описао шта се збило у Шапцу, кнез Алекса се окрете попу Луки и готово срамежљиво рече:

— Ово је уцена, мој Лука. Зна Мустафа-паша да му без Срба српска земља не вреди много, а народ ће сигурно поћи за мношом у Немачку. Али, друге нема... Јес' да је уцена и да није, вала, по моралу, али је по правди! А ти сад иди кући па ћемо видети на шта ће све ово испасти!

ЗАДАВЉЕНИ РУКАМА

Поп Лука Лазаревић по слуша кнеза. У страху је очекивао рађање сваког

новог дана јер она два Турчина нису одустала од своје намере. Напротив, поново су претили.

Од Мустафа-паше није много очекивао, иако је кнез Алекса био убеђен да ће везир прискочити у помоћ. Сумњао је он у ту помоћ из простог разлога што су у питању били Турци. Додуше, јањичари,

али Турчин Турчину око не вади... крв није вода.

Међутим, почетком марта кнезу Алекси пристиже везиров гласник. Дуго је остао те ноћи код њега. Нешто су се договарали. Чим је свануло, кнежев син Матеја упита оца зашто је гласник долазио.

— Послао га је Хаџи Мустафа-паша — рече

кнез. — Поручује ми да ће осветити покојног Ранка, а ако не одржи реч да тек тада могу ићи у Немачку! Видећемо!

Београдски везир је испунио обећање. Петог априла 1800. године појавио се код Обреновца са 800 војника и кренуо према Шапцу. Бего Новљанин и Чурт-оглија затворили су се у граду, али нису могли одолети опсади. Видевши да ће бити похватани, прокопали су канал до Саве и њиме утекли до реке, а потом се пребацили у Босну. Међутим, њихови људи нису успели да умакну. Јавно су погубљени један по један у самом центру града. Смртна казна извршена је на ужа сан начин: целат их је давио голим рукама, а после сваког потубљења топ се оглашавао са градске куле. Тог дана опалио је 27 пута!

М. С.

КЛИНИКА ЗА ПОДМЛАЂИВАЊЕ

изменом крви подмладити пацијента да је јавно тражио добровољца за овај експеримент. И такав се нашао; био је то један занатлија који, наводно, није имао шта да изгуби јер је био малокрван. Резултати су били изненађујући; занатлија је осетио видно побољшање.

Покушај са другим пацијентом показао је још боље резултате. Доктор Денис о коме се у то вре-

ме много причало, изјавио је да намерава да оствори специјалну клинику за подмлађивање. Али,

до остварења ове замисли није дошло јер је трећи

пацијент одмах после трансфузије умро. Удовица несрећног пацијента ту жила је Дениса и добила велико обештећење, а њему су забрањени овакви експерименти.

Објашњење ове и других неуспеха трансфузије крви дошло је знатно касније. К. Лајдштајнер је открио 1900. године да постоје четири крвне групе које, ако се не подударају, могу приликом трансфузије пацијенту донети смрт.

за развој организма **EUROCREM**

„EUROCREM“ је снажан извор енергије — од њега се расте.
ЗАТО ЈЕ „EUROCREM“ ИДЕАЛАН ЗА **ЗДРАВУ, ЕКОНОМИЧНУ**
ДНЕВНУ ИСХРАНУ

ХЛЕБ И „EUROCREM“
СВАКИ ДАН —
У СВИМ ПРИЛИКАМА —
УЈУТРУ,
У ПОДНЕ,
УВЕЧЕ.

EUROCREM—увек!

EUROCREM
за генерацију која расте!

КАВКАСКЕ ПРИЧЕ

„Политикин забавник“ пружа својим читаоцима још једну јединствену могућност да дођу до цењених и ретких грамофонских плоча совјетских музичких мајстора. Симфонијски оркестар Московске државне филхармоније, Државни симфонијски оркестар СССР-а, Оркестар Берлинске филхармоније, Радио-Москве... изводе најпознатија дела Бетовена, Чајковског, Корсакова, Брамса... под диригентском палицом Генадија Рождественског, Евгенија Светланова, Херберта фон Карајана, Кирила Кондрашина... Игор Ојстрах на виолини изводи дела Прокофјева, нелиста Мстислав Ростропович Антоњина Дворжака... Звуци руске степе и сибирских шума у хорском извођењу заслужних совјетских уметника пружају посебан музички доживљај.

Ово је могућност да по необично ниским ценама обогатите своју дискотеку делима великих мајстора класике. Цена једне велике стерео-плоче износи само 65 динара. Наручбеница не сме бити мања од две плоче, односно од 130 динара јер трошкове паковања и поштарине не сносити ви. Потребно је само да попуните наручбеницу и пошаљете на нашу адресу и плоче ће вам стићи кући.

ПЛОЧЕ ЋЕТЕ ПЛАТИТИ ПОШТАРУ КАД ВАМ ИХ ДОНЕСЕ, ПОУЗЕЋЕМ!

1669—70 Државни сибирски народни хор свира и пева руске изворне песме

3453—4 Пијаниста Е. Могиловски изводи дела ЛИСТА и РАВЕЛА

3577—8 ПЕТУ СИМФОНИЈУ Чајковског уз диригентску палицу Рождественског изводи Велики симфонијски оркестар Московског радија

1525—8 ПАТЕТИЧНА СИМФОНИЈА Чајковског у извођењу Државног симфонијског оркестра СССР-а, диригент Евгениј Светланов

1549—50 Велики симфонијски оркестар Московског радија са диригентом Генадијем Рождественским изводи ФАНТАСТИЧНУ СИМФОНИЈУ Верлиоза

3579 Брукнер: СИМФОНИЈА № 3

3393 Јозеф Хајдн: СИМФОНИЈА № 6 и 7

4011 Рахмањин: СИМФОНИЈСКЕ ИГРЕ

1783—4 Дебиси (ИБЕРИЈА) и Равел (ШПАНСКА РАПСОДИЈА) у извођењу Симфонијског оркестра Московске државне филхармоније, диригент Кондрашин

345-6 Евгениј Светланов диригује Великим симфонијским оркестром Московског радија који изводи Рахмањинову III СИМФОНИЈУ

2071—72 Државни Омски народни хор изводи фолклорне песме

5799 Свиридов: ПОЕМА по сећању Јесењина

1351 Скријабин: ПЕСМА О ЕКСТАЗИ

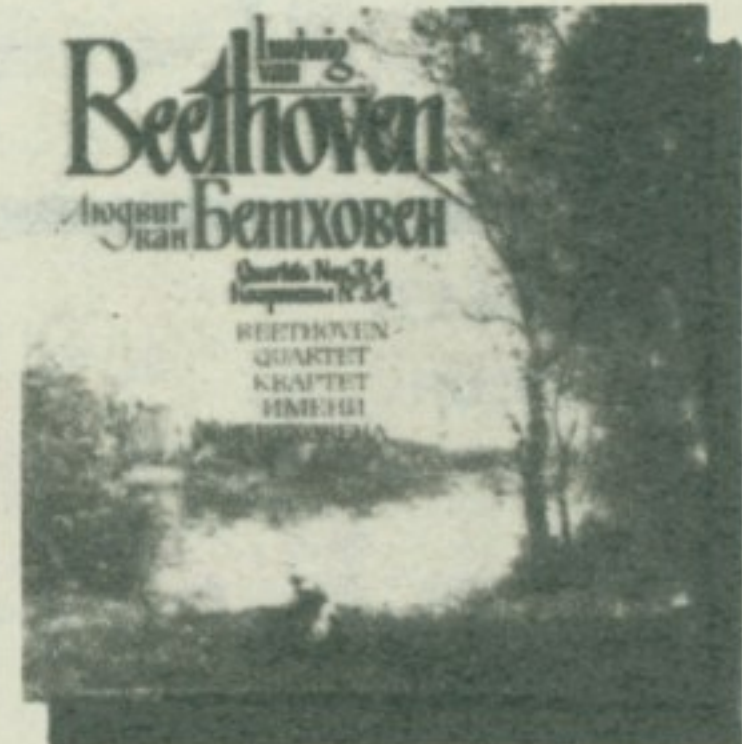
1645—48 Руска хорска музика

5725—28 Мусоргски: Арије из опере БОРИС ГОДУНОВ

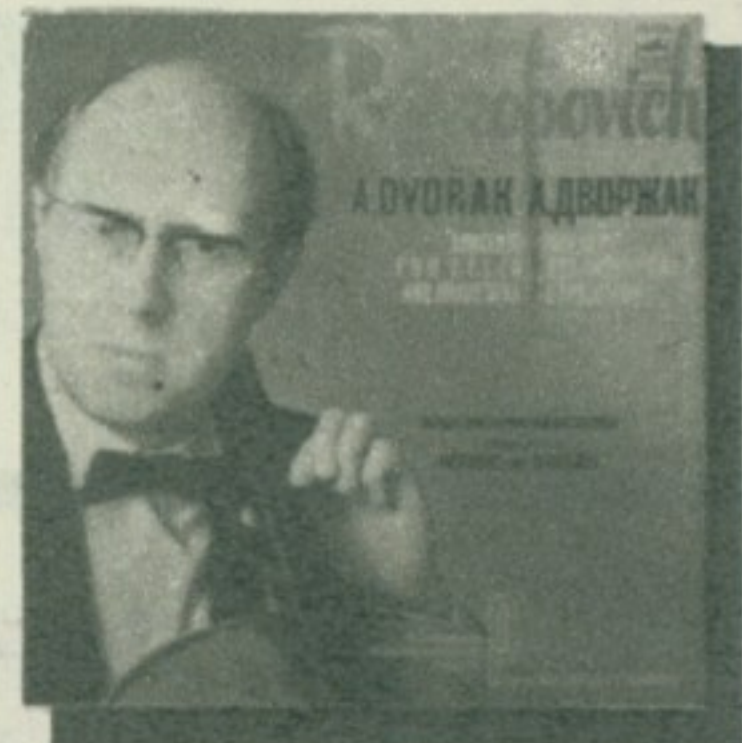
1767 Гимски-Корсаков: ШЕХЕЗАЗАДА

1575—8 Игор Ојстрах изводи дела ПРОКОФЈЕВА и ХИНДЕМИТА

2509—10 Бетовенов КВАРТЕТ № 3 и 4 изводи квартет „Бетовен“

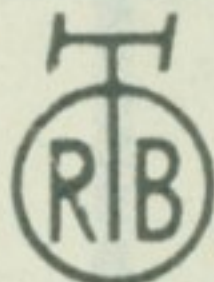
3171—2 Ненадмашни челеста Ростропович свира Дворжаков КОНЦЕРТ ЗА ВИОЛОНЧЕЛО СА ОРКЕСТРОМ

2013—14 КОНЦЕРТ № 1 Чајковског изводи чувени пијаниста Рихтер

2269—70 Т. Докшицер изводи на труби дела ХАЈДНА

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
11001 БЕОГРАД, МАКЕДОНСКА 29

НАРУЧБЕНИЦА

ЗА ГОТОВО неопозиво наручујем плоче под бројевима:

За укупну суму од _____ динара коју ћу платити поштару кад ми их донесе (поузећем)

(Презиме и име)

(Поштански број и место)

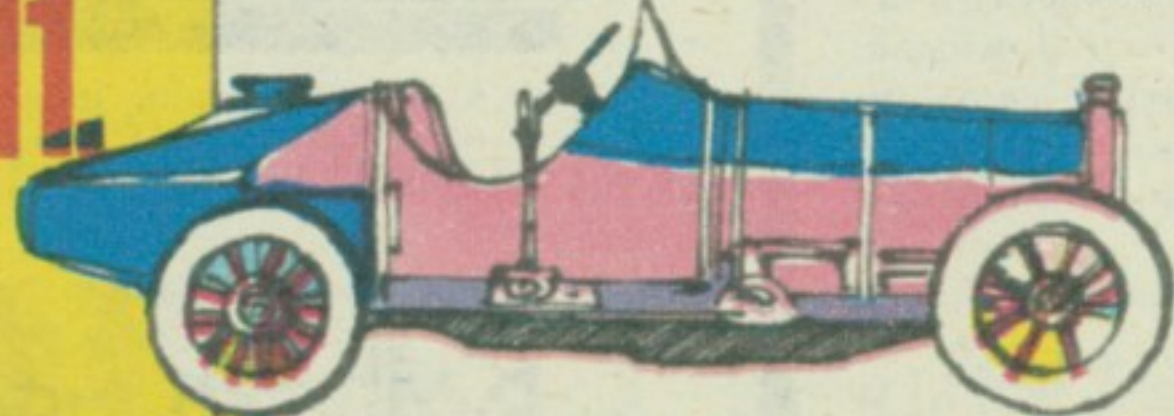
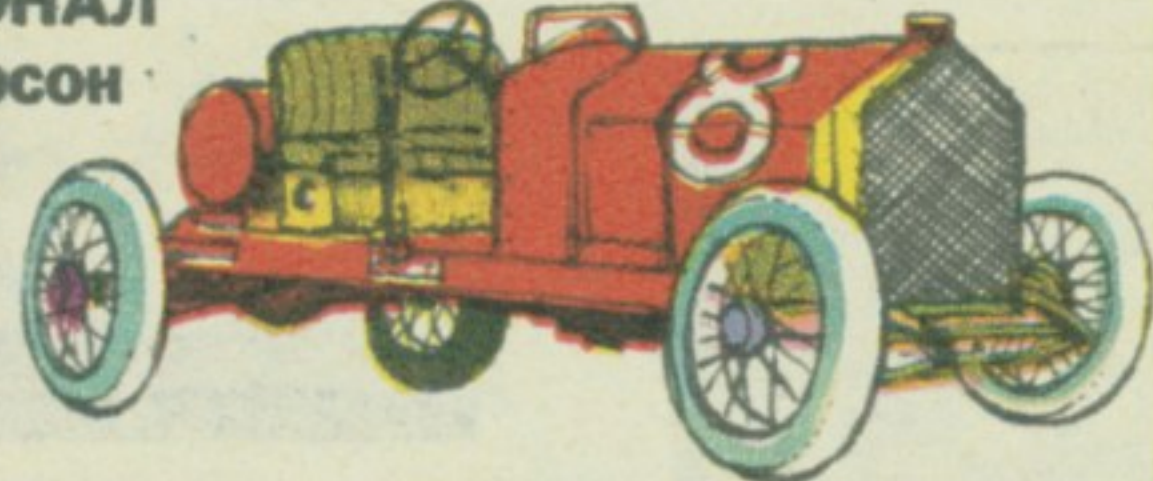
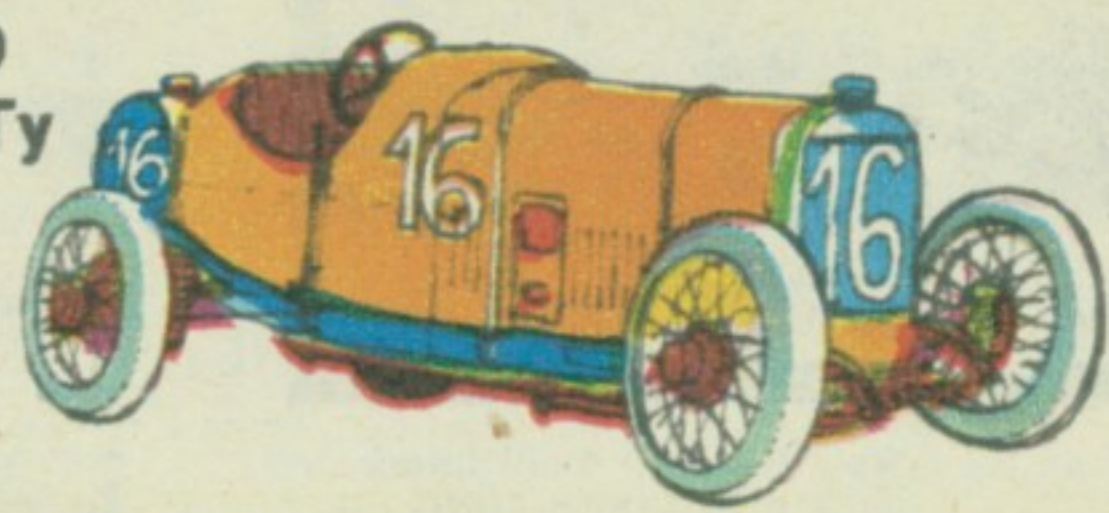
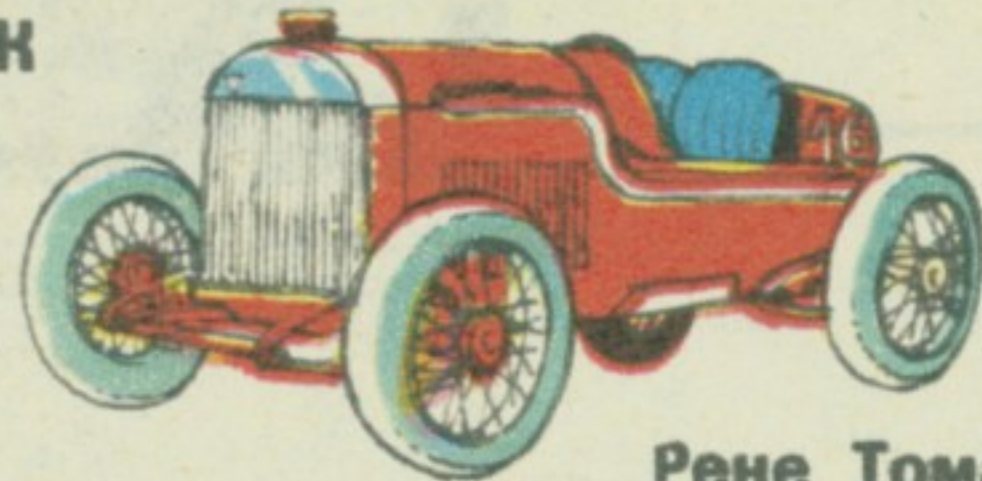
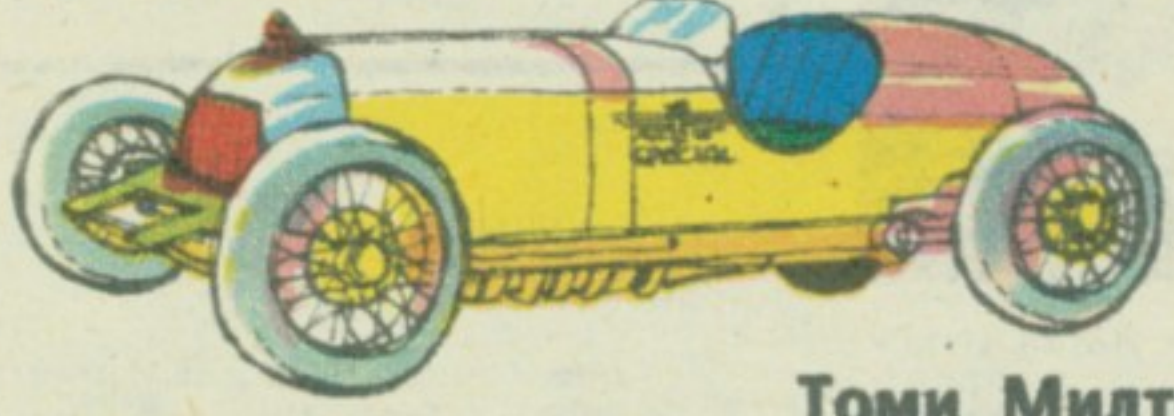
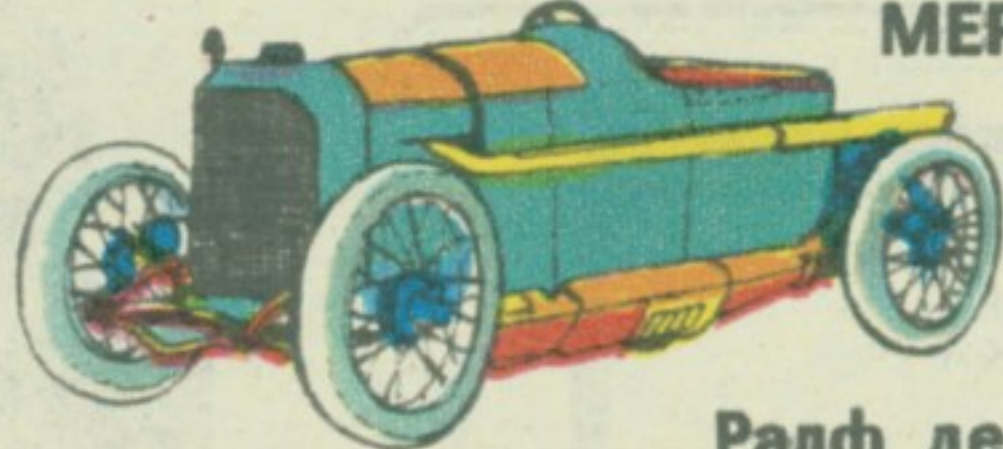
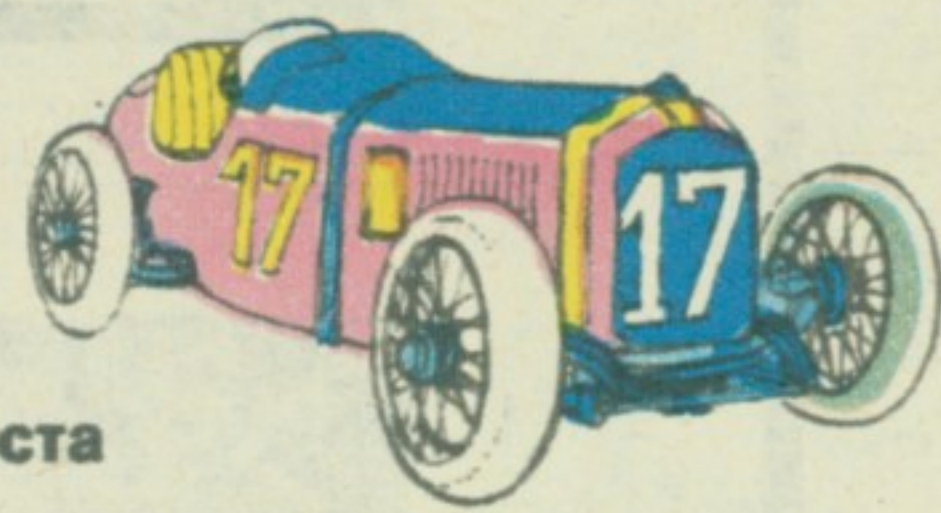
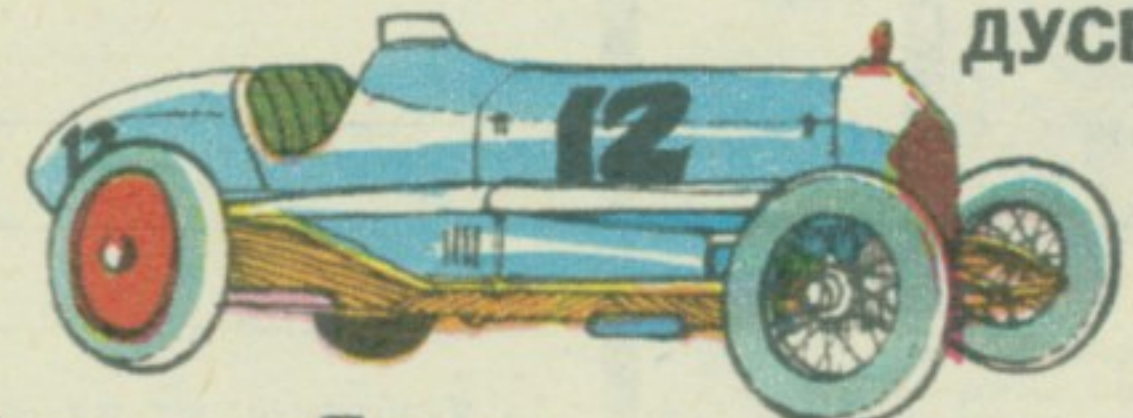
(Улица и број)

(Датум)

(Потпис, бр. л.к.)

Наручбеницу читко попунити, налепити је на дописницу и послати на горњу адресу.

ПОБЕДНИЦИ ИНДИЈАНОПОЛИСА

		Хауард Вилнонс	1919.
	ПЕЖО		
1911.	МАРМОН ВЕСП		МОНРО
	Реј Харун		Гастон Шевролет
НАЦИОНАЛ Џое Досон	1912.	ТОМИ МИЛТОН	1921.
		ФРОНТЕНАК	
1913.	ПЕЖО Жил Гу		ДУСЕНБЕРГ-МИЛЕР Џими Марфи
		1922.	
ДЕЛАЖ	1914.	Х. Ц. С. МИЛЕР	1923.
	Рене Томас		ТОМИ МИЛТОН
1915.	МЕРЦЕДЕС	1924.	
	Ралф де Палма		ДУСЕНБЕРГ
ПЕЖО	1916.	ДУСЕНБЕРГ	1925.
	Дарио Реста		Петар де Паоло

Чувена трка „500 миља Индијанополиса“ која се одржава у истоименом америчком граду у савезној држави Индијани није први пут одржана оног дана када је аутодром свечано отворен, већ два дана касније, 30. маја 1911. године. На старту се појавило 40 аутомобила. Победио је Реј Харун са колима МАРМОН ВЕСП возећи просечном брзином од 119,3 километра на час. Иако данас „фиџа“ на равном путу глатко постиже и 120 километара, не треба заборавити да је у то време аутомобил тек крчио пут.

Мармон весп је имао шест цилиндара у мотору јачине 100 коњских снага. Кочнице су се

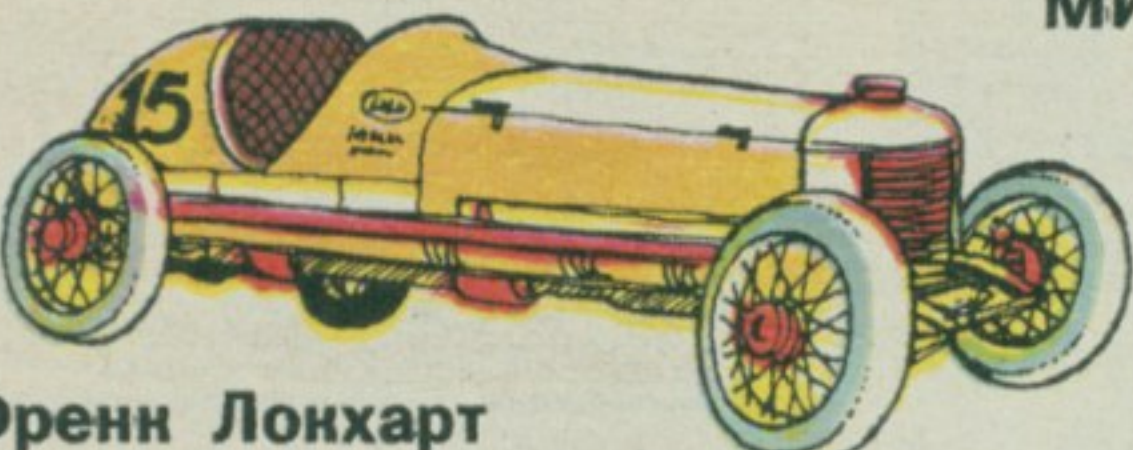
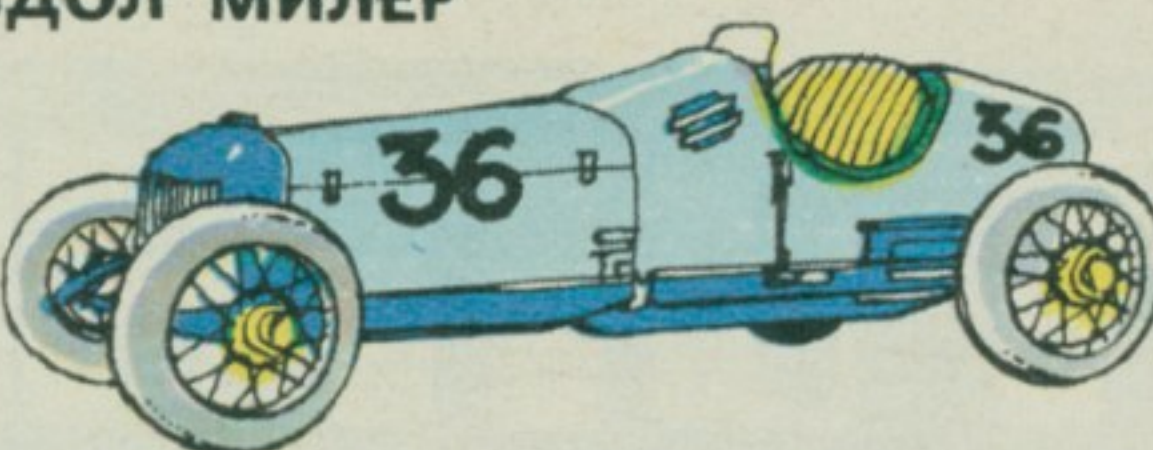
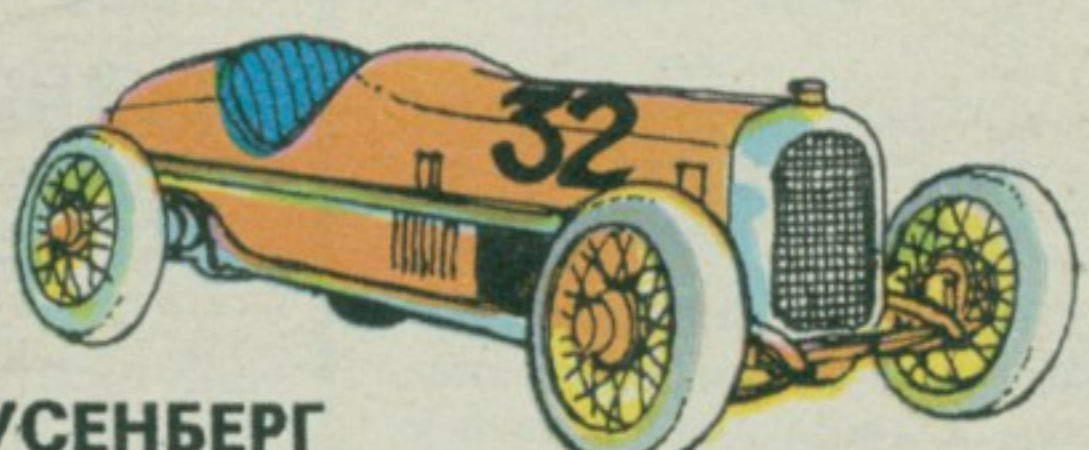
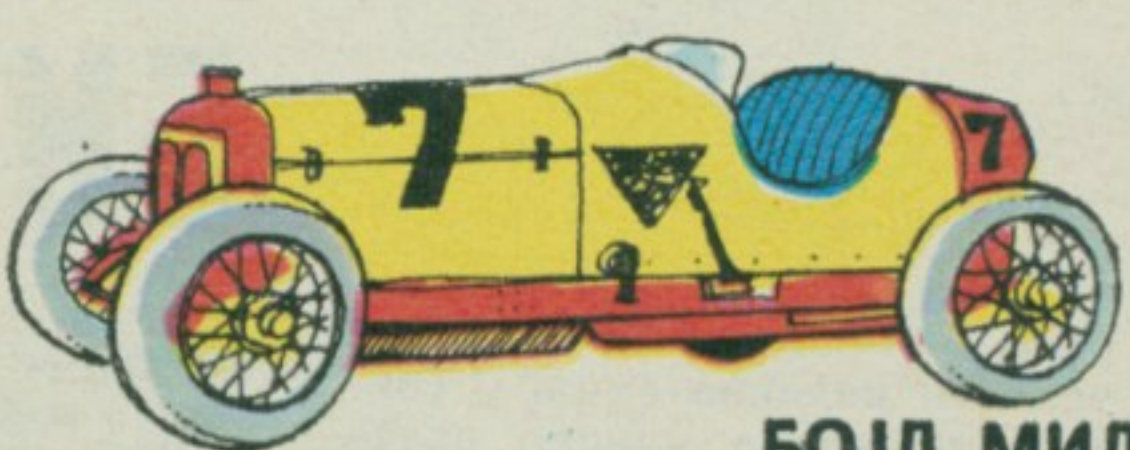
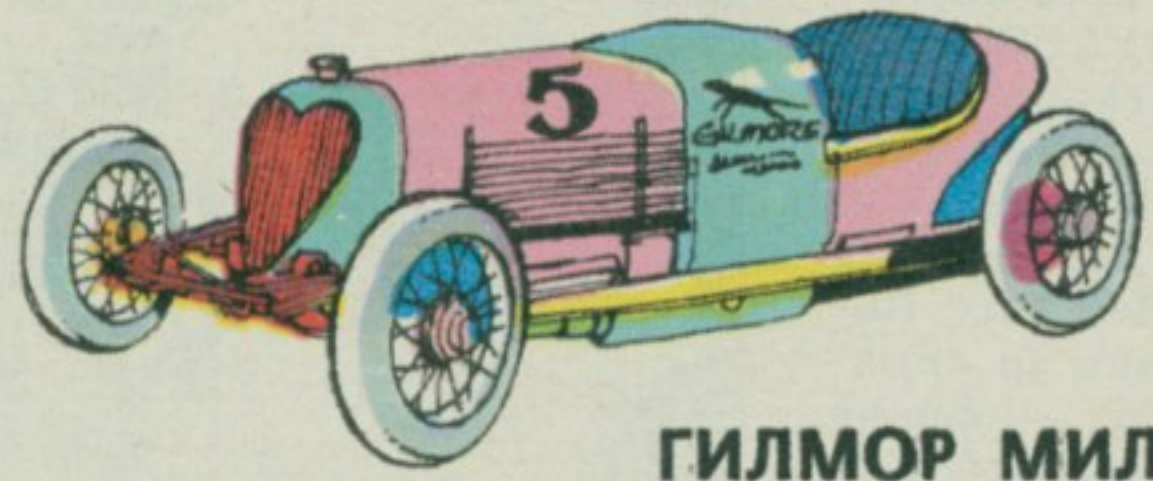
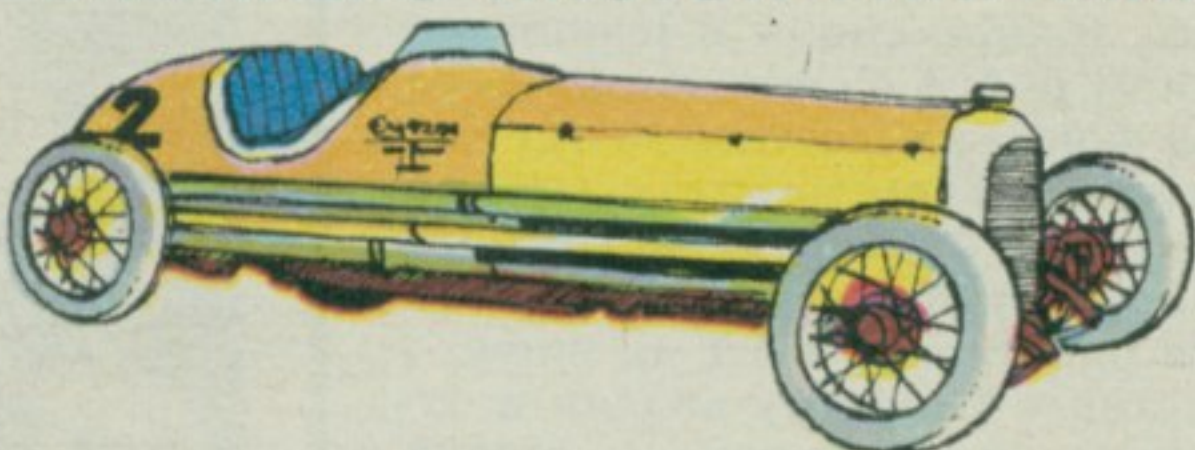
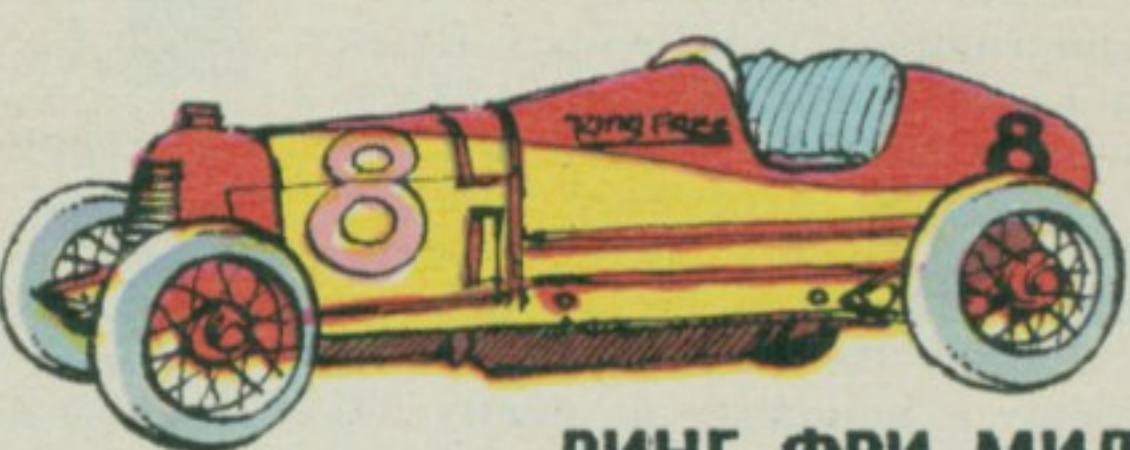
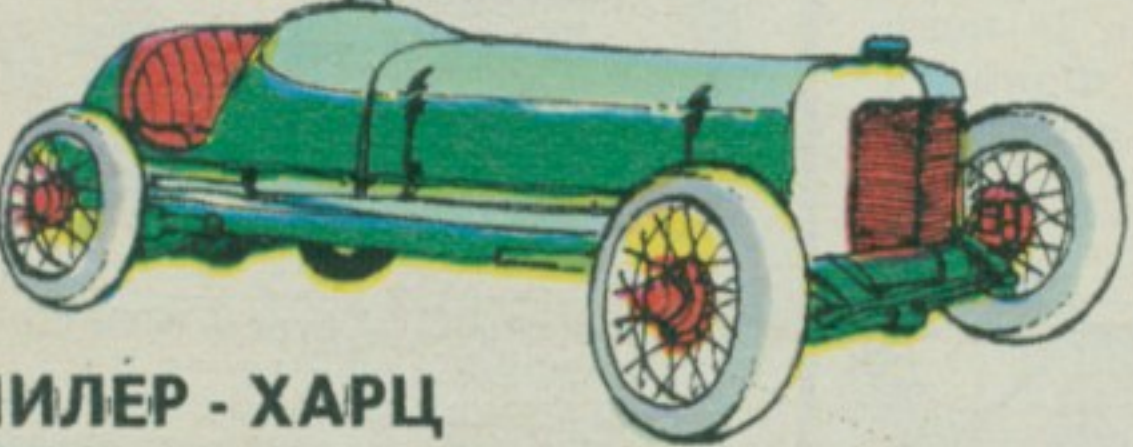
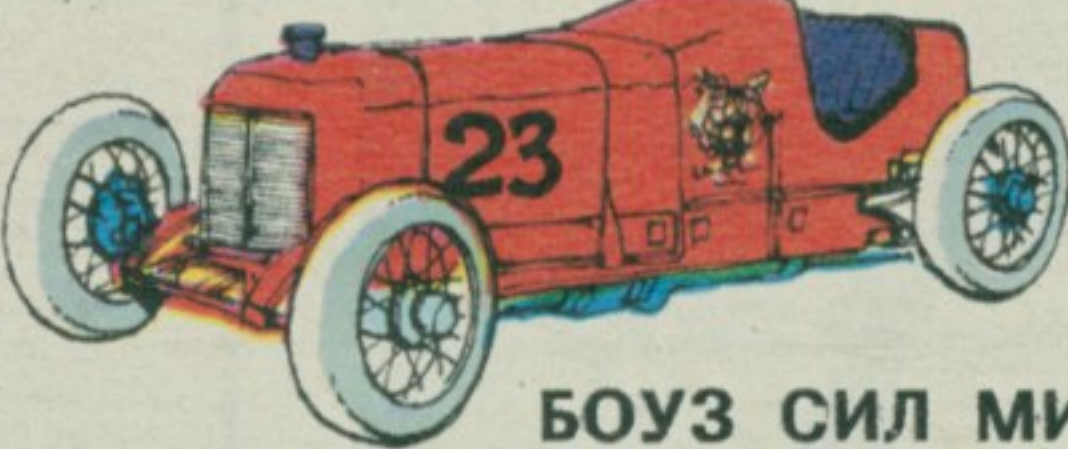
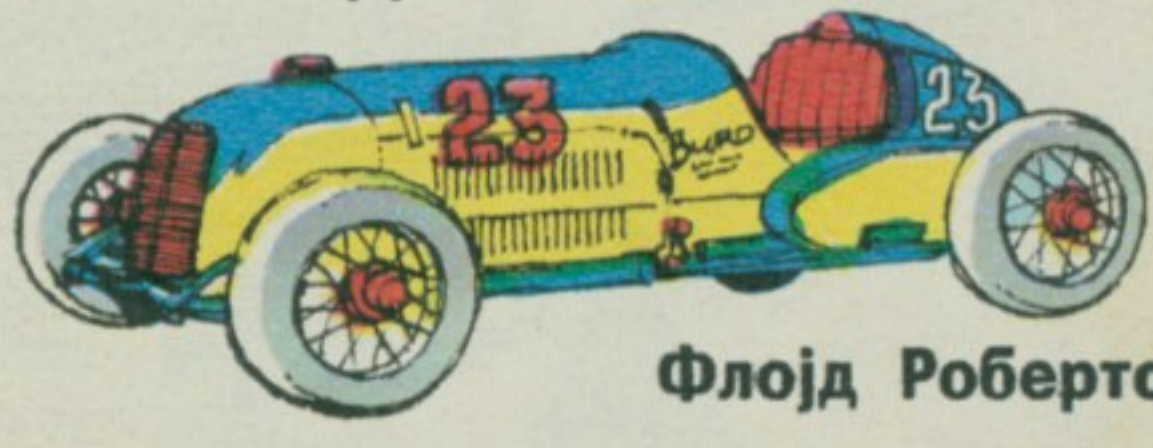
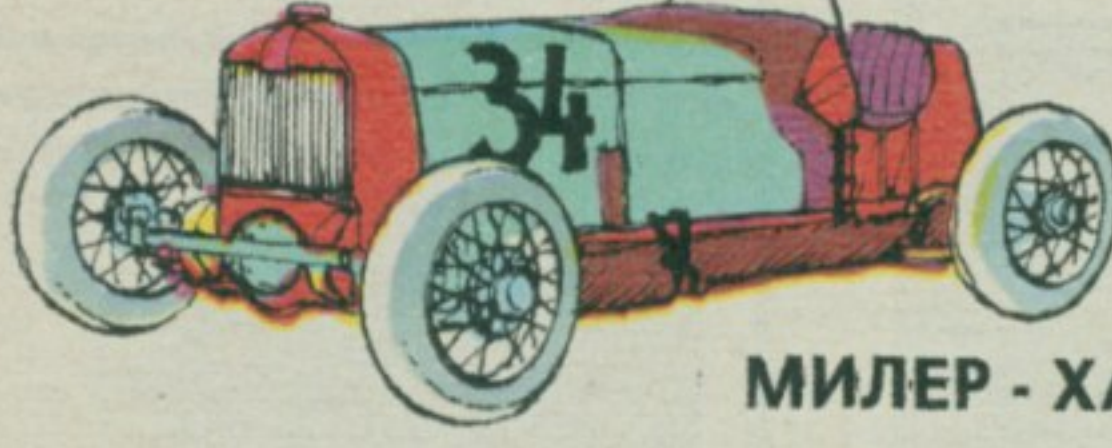
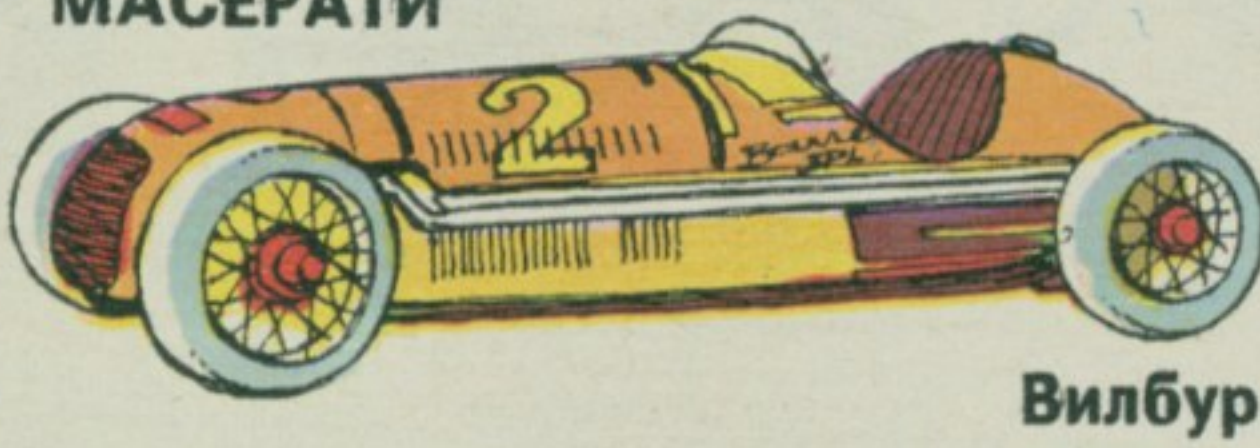
налазиле само на задњим точковима. Цела кола тежила су више од 2000 килограма!

Американац Џое Досон победник Индијанополиса следеће године постигао је још већу просечну брзину: 125 километара на час! Можда би брзине на тој трци биле и веће да возачи нису били опрезни. Наиме, велика мана Индијанополиса био је зид од армираног бетона који је стазу облика правоугаоника делио од гледалаца на трибинама постављеним око целог аутодрома. Он је штитио посматраче од излетања возила са стазе, али не и возаче. Њих је слао у смрт јер се губљење контроле над колима завршавало ударцем у бетонску препреку.

И поред опрезности и разумне вожње, сваки нови победник Индијанополиса постигао је већу брзину од оног из прошле године.

Рене Томас победио је 1914. године на колима ДЕЛАЖ возећи брзином од 135 километара на час. Само триста шездесет дана касније гледаоци су занемели: Ралф де Палма остварио је с МЕРЦЕДЕСОМ невероватних 160 километара на час!

Следећа година припала је ПЕЖОУ, а онда су трке у Индијанополису обустављене због првог светског рата. Са такмичењем се наставило 1919. опет победом Пежоа. Дванаест месеци на-

 Френк Лонхарт	МИЛЕР 1926.	ТАЈДОЛ МИЛЕР 	1933.
1927.	 ДУСЕНБЕРГ	1934.	 БОЈЛ МИЛЕР
 МИЛЕР СПЕЦИЈАЛ	1928.	 ГИЛМОР МИЛЕР	1935.
1929.	СИМПЛЕКС ПИСТОН РИНГ МИЛЕР 	1936.	 РИНГ ФРИ МИЛЕР
 МИЛЕР - ХАРЦ	1930.	Вилбур Шо ШО ГИЛМОР ОФЕНХАУСЕР	1937.
1931.	 БОУЗ СИЛ МИЛЕР	1938.	БЕРД ПИСТОН РИНГ МИЛЕР Флојд Робертсон
 МИЛЕР - ХАРЦ	1932.	МАСЕРАТИ Вилбур Шо	1939.

кон тога уведена је новина: запремина мотора није смела бити већа од три литра. Те сезоне победио је Гастон Шевролет на колима МОН-РО-ФРОНТЕНАК. У ствари, био је то почетак серије победа америчких кола; од тада па све до 1939. европски аутомобили неће проћи први кроз циљ у Индијанополису иако ће редовно учествовати у надметању.

На несрећу, те године Шевролет је погинуо. Победничку славу фронтенака потврдио је 1921. возач Томи Милтон, а затим је на сцену ступио амерички конструктор мотора и аутомобила Хари Милер. Неколико варијанти његових кола, или оних која је направио у са-

радњи са другим конструкторима, победила су у Индијанополису у периоду од 1922. до 1938. године равно 13 пута! Без победе је остао само 1924, 1925, 1927. и 1937. године. Највећи тријумф доживео је 1938. године. У тој сезони не само да је победнички аутомобил имао његов мотор, него и осталих осам возила редом која су за њим прошла кроз циљ!

Модел МИЛЕР-ХАРЦ који је однео прву награду 1932. представљао је техничку револуцију. Имао је „предњу вучу“ па је записан у историји Индијанополиса као први аутомобил који је изашао на стазу с том карактеристиком. Те године први пут су се појавиле и добош-кочнице. Уградили су их готово сви учес-

ници трке на својим аутомобилима, али су Милерове биле нешто посебно: оне за предње точкове налазиле су се на самом кућишту диференцијала. А тек мотор: имао је запремину од 2997 кубика, напајала су га четири карбуратора, такође производ Милерове компаније, док је за паљење коришћен „Бошов“ високонапонски магнет.

Најзад, 1939. године у листу победника уписала се и једна европска фирма. Био је то италијански произвођач аутомобила „Масерати“.

НАСТАВЉА СЕ

ЖИТ СТРАНА

БИ ЦИЗ (BEE GEES)

После неколико година повучености недавно су се у свету поп-музике поново огласила браћа Гиб, чланови популарне групе БИ ЦИЗ (Bee Gees), која је пре осам година имала исто онолико успеха колико и БИТЛСИ и РОЛИНГСТОУНСИ. Пре скоро једне деценије БИ ЦИЗИ су својим сентименталним песмицама изазивали масовну хистерију као данас група БЕЈ СИТИ РОЛЕРС (Bay City Rollers). Име групе у ствари је скраћеница од Brothers Gibb — Браћа Гиб („Г“ се у енглеском спелује као „Ги“). Сачињавају је близнаци Робин и Морис, рођени 22. децембра 1949. године у Манчестеру, и њихов три године старији брат Бери, рођен 1. септембра 1947. у Дагласу.

Данас, на опште изненађење, браћа Гиб поново наступају заједно, и то с два велика хита: „Фени“ (Fanny) и „Требало би да играш“ (You Should Be Dancing). О свом помирењу и повратку на сцену најстарији брат, Бери, каже: „Заиста је чудно да су БИ ЦИЗИ данас поново заједно а до пре неколико година не само да нисмо хтели да разговарамо један с другим, већ нисмо желели ни да се сретнемо. То је можда чудно, поготово кад се зна да смо некад уживали велику

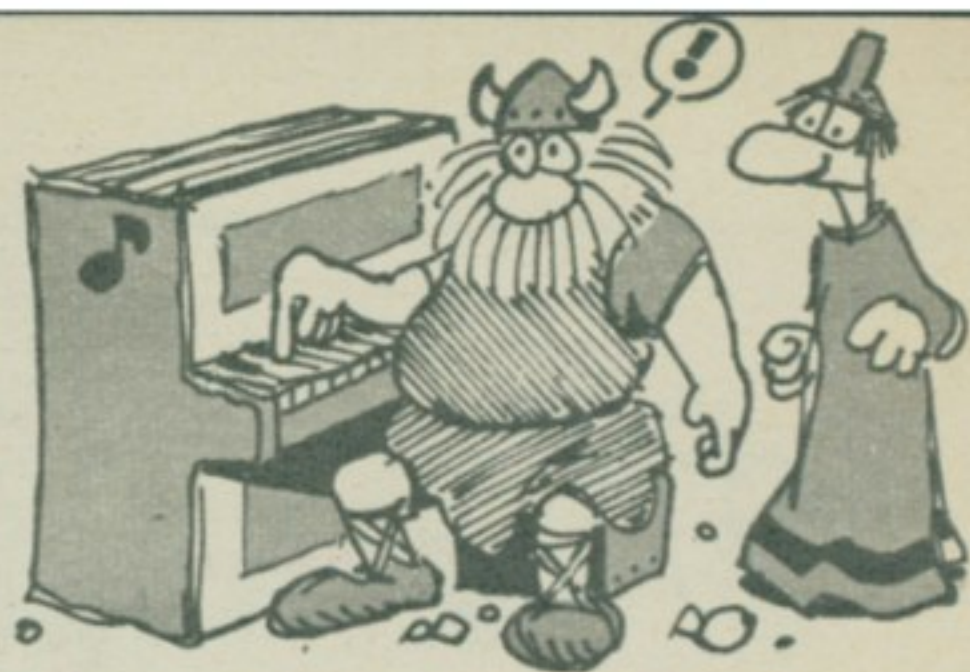
популарност и да су наше песме, као што су „Масачусетс“, „Волети неког“ и друге, певали сви поклоници музике широм света“.

Морис Гиб изјављује: „Када помислим на наш почетак чини ми се да сањам. А тај наш дивни сан распао се почетком 1971. године када нас је Робин напустио желећи да се опроба као солиста а Бери и ја смо се посвађали. Срећан сам што смо опет заједно“.

После десет светских хитова браћа Гиб су се повукла са поп-сцене

и наставила да живе мирним породичним животом. Робин је са својом супругом и двоје деце живео у једном луксузном предграђу Лондона, док су Морис и Бери због пореза напустили Енглеску. Бери је водио миран живот поред жене и сина, док се Морис развео од своје супруге, познате певачице Лулу.

За поновно окупљање браће, Морис има највише заслуга. О томе каже: „Две године сам био убеђен да више никада нећу свирати нити било шта радити што је у вези са музиком. Онда сам једног дана, пре листавајући албум са старим фотографијама осетио жељу да видим браћу и поново се нађем пред публиком. Нашли смо се и једини проблем нам је био одакле да почнемо. Нисмо могли да наставимо где смо стали јер ни време није стајало, тако да смо морали да потражимо неки нови музички правац. Због тога смо одлетели у САД да бисмо у студијама у Мајамију видели и чули шта се данас слуша и ствара. Тако смо дошли до новог звука, смешних текстова, једноставне мелодије и јаког ритма који ће покренути и најуморније. То је нови БИ ЦИЗ стил. Песмама „Фени“ и „Требало би да играш“ само смо најавили наш повратак.

ТЕНЦЕРИН ДРИМ (TANGERINE DREAM)

Многе групе на свом развојном путу мењају стил како би дошле до неког савршенства. То је случај и са немачком групом ТЕНЦЕРИН ДРИМ (Tangerine Dream), која нас је својим последњим албумом (плоча је издата и код нас) под називом „Стратосфер“ (Stratosfer) још једном уверила да им је музички потенцијал готово неисцрпан. Њихово музицирање, као уосталом и многих одличних састава, потпомогнуто је и мноштвом најразличитијих електронских направа чија се тежина мери тонама. Ту су, разуме се, и стандардни музички инструменти као, на пример, гитаре са 6 и 12 жица, бас-гитара, акустични клавир, мелодика, усна хармоника и неколико различитих удараљки. Све то, већто укомпо-

новано, са изузетном музичком обдареношћу тројице чланова, да је један нов музички звук који ће, верујемо, задовољити и најпробирљивије. Свака композиција на новом албуму представља целину за себе што им доноси оцјену више у односу на њихове готово импровизаторске претходне албуме „Рубикон“ (Rubicon) и „Федра“ (Phaedra). Самим тим постали су и много ближе купцима плоча који су већ прелично засићени експерименталном музиком.

Чланови ове групе: Фрезе, Франки и Бауман, уверавају нас да су компромисом између експеримента и већ устаљених музичких правила, окренувши се овоземаљским стварима, на добром путу да постану једна од најпопуларнијих рок-група.

НАША КАРИКАТУРА

ТРЕБАЛО БИ ДА ИГРАШ YOU SHOULD BE DANCING

Речи и музика: Barry Gibb, Robin Gibb i Maurice Gibb

Изводи: група БИ ЦИЗ (BEE GEES)

You make the news at midnight
Shine on the dawn
My woman take me higher
My woman keep me warm
Just do it a little bit
You should be dancing, yeah

She's gipsy and she's trouble
She takes it till he comes
My woman give me pain
Don't break down to my blood
Just do it little bit
You should be dancing, yeah
You make the news at midnight
Shine on to the dawn
My woman take me higher
My woman keep me warm
Just do a little bit
You should be dancing, yeah.

ТОП

3x

1. Домаћа
листа

1. ЛОШЕ ВИНО — Бијело дугме — ЈУГОТОН
2. АХА-АХА — Бисера Велетанлић — ПГП РТБ
3. ТИ СИ БИЛА, УВИЈЕК БИЛА — Здравко Чолић — ЈУГОТОН
4. ДО ВИЂЕЊА — Џо Маричић — ЈУГОТОН
5. ОЈ, НЕВЕНЕ — Сунцокрет — ПГП РТБ
6. УСПОМЕНЕ, УСПОМЕНЕ — Златно Пејановић — ПГП РТБ
7. ТИ СИ БИЛА МОЈА ПРВА ЉУБАВ — Оливер Драгојевић — ЈУГОТОН
8. ЈА ГА ХОЋУ А ОН МЕНЕ НЕЋЕ — Љупка Димитровска — ЈУГОТОН
9. ЈОШ И ДАНАС ТЕКУ СУЗЕ ЈЕДНЕ ЖЕНЕ — Мишо Ковач — SUZY
10. ПУСТИ МЕ ДА ЖИВИМ КАКО ЗНАМ — Миша Марновић — ПГП РТБ

2. Страна
топ-листа
у домаћој
продукцији

1. DON'T GO BREAKING MY HEART — Elton John and Kiki Dee — ЈУГОТОН
2. RAMAYA — Black Connection — ЈУГОТОН
3. DANCE, LITTLE DANCE — Tina Charles — SUZY
4. SUZANNE — Leonard Cohen — SUZY
5. BLUE JEAN BLUES — ZZ Top — ЈУГОТОН
6. DOCTOR KISS KISS — 5000 Volts — ПГП РТБ
7. MOVIN' — Brass Construction — РТВ ЉУБЉАНА
8. LOW RIDER — War — РТВ ЉУБЉАНА
9. MISSISSIPPI — Pussy-cat — ЈУГОТОН
10. DANCING QUEEN — Abba — ПГП РТБ

3. Француска

1. THE SONG REMAINS THE SAME — Led Zepelin
2. PAR LES FILS DE MANDARIN — Ange
3. STRATOSFEAR — Tangerine Dream
4. MADE IN EUROPE — Deep Purple
5. RINGO'S ROTOGRAVURE — RE — Ringo Star
6. ROCKS — Aerosmith
7. BLUE FOR YOU — Status Quo
8. WIND AND WUTHERING — Genesis
9. HOPPKORV — Hot Tuna
10. ROCK N' ROLL HEART — Lou Reed

ПОП-ЗАНИМАЈИВОСТИ

Групу СМОКИ (Smoke) још сматрају водећом групом Енглеске. Свој углед су чланови гру-

пе потврдили и најновијим снимком „У Алисином суседству“ (Living next Door to Alice), нумером која се поред изузетно квалитетног извођења одликује и веома добрим аранжманом.

Ален Прајс (Alan Price) је поп-певач који спада у категорију оних музичара који се задовољавају својим осредњим местом међу музичарима. То је чињени-

ца мада Ален заслужује много више што доказује изврним снимком своје нове песме „Пољуби ме за опрштај“ (Kissed the Night Away).

Најновији снимак групе ЕЛЕКТРИК ЛАЈТ ОРКЕСТРА (Electric Light Orchestra), композиција „Живи краљ“ (Living King), одлично се продаје. Из недеље у недељу пева се на топ-листама тако да је данас у самом врху популарности.

Млади италијански певач Франко Симон (Franco Simone) изненада је, крајем прошле године, избио у први план својим хит-синглом „Песник с гитаром“. Франко је постао идол младих, нарочито девојака и његова композиција је представљала уочи новогодишњих праз-

ника прави бестселер. Пре него што је успео као солиста, Франко је наступио без већих успеха, са многим италијанским групама.

МАТИЈА БАЗАР (Matia Bazar) тренутно најпознатија италијанска група, има

ових дана пуне руке посла. После великог успеха хит-сингла „Ke mal e fa“ (Che Mal e fa) добили су понуду да за продуцентску кућу Аристон сниме велику плочу чији ће тираж, како са знајемо, износити 100.000 примерака.

Плавокоса лепотица Пети Право, која у Италији сма-трају музичком секс бомбом, у последње време је прилично

запустила рад на снимању плоче. Разлог је многим био јасан када је Пети на велика жеља да заигра у неком филму недавно била испуњена. По завршетку снимања филма, Пети је добила позив продуцената да реализује једну велику плочу која би, судећи према њеној тренутној популарности певачице после улоге на филму требало да се добро продаје.

НОВЕ ПЛОЧЕ
ЈУГОТОН

БИЈЕЛО ДУГМЕ

Нова велика плоча најпопуларнијег домаћег састава БИЈЕЛО ДУГМЕ штампана је у првом тиражу од 50.000 примерака што јој у самом старту доноси златну плочу. На основу искуства можемо готово са сигурношћу тврдити да ће тираж бити још већи и да ће албум „Ето! Баш хоћу!“ доживети рекордну продају. Све композиције на плочи су дело Горана Бреговића.

НЕДА УКРАДЕН

„Ко ме то однекуд дозива“ назив је ЛП плоче популарне интерпретаторке Неде Украден. Ова певачица у сарадњи са својим старим пријатељем Николом Воротом, композитором и аранжером, снимила је веома добру плочу. Све композиције су нове и припремљене специјално за ову плочу.

COD

Сарајевска група COD, која је прошле године имала велики хит „Дођи ми на чај“, недавно је у издању продуцентске куће Југотон снимила свој нови сингл. На плочи су се нашле две нумере, и то насловна „Нови штос“ и „Ниси мала беба“.

вица Симоновић, соло-гитара, Демир Јашаревић, бас, и Драган Цветковић, бубњеви. Сви они су добри вокални солисти. Свирају рок-музику и блуз који их највише инспирише, а успешно и компонују. Група је постигла запажен успех на Гитаријади 1970-71. године у Косовској Митровици.

Драган Петровић
Маршала Тита 84/IV
38250 Ђиљане
(хон. 50 дин.)

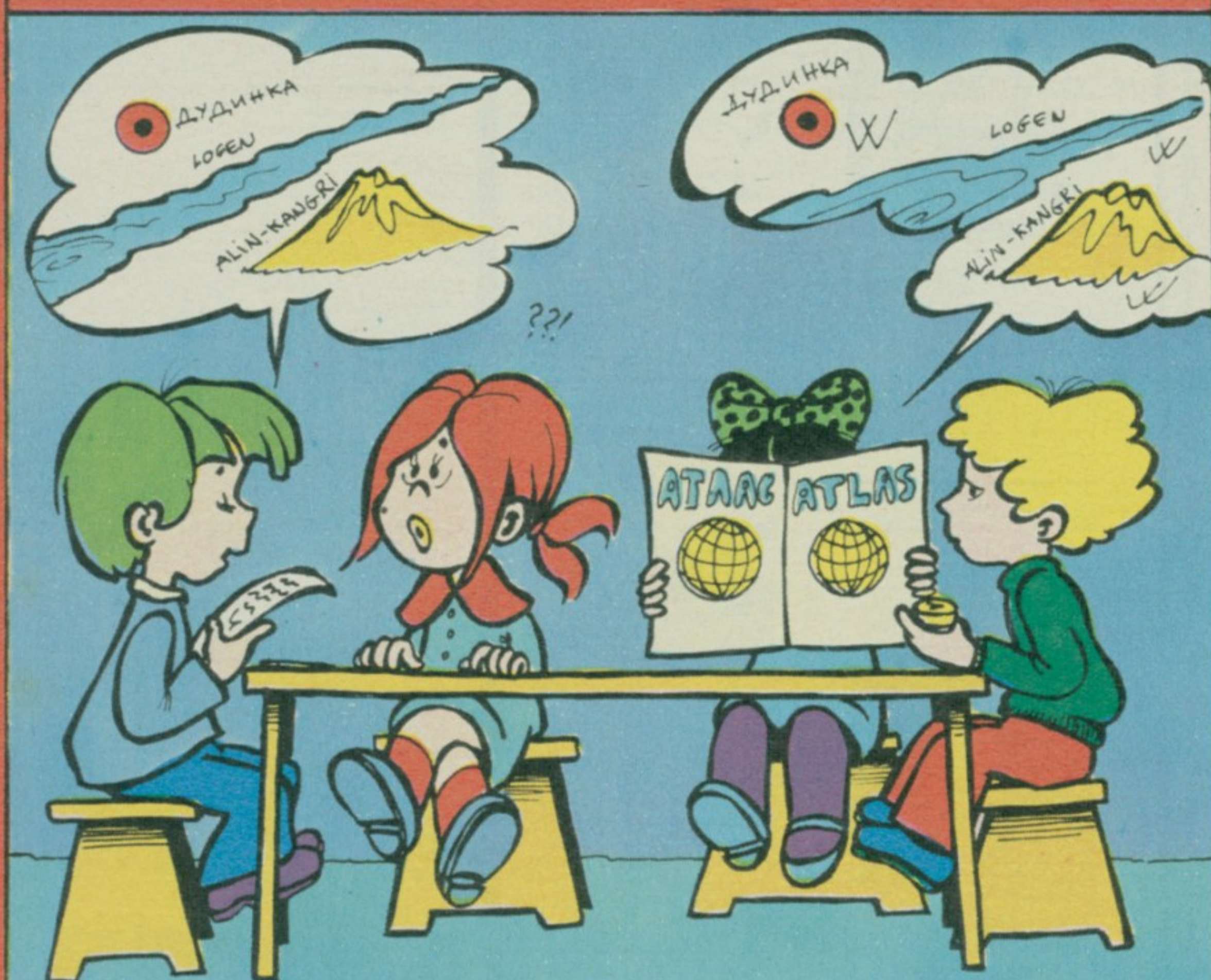
Чишћаоци јављају...

ВЕСТИ
ИЗ
ЂИЛЛАНА

Група УСАМЉЕНИ из Ђиљана формирана је 1969. године и са неким изменама постоји до данас. Чине је: Но-

ИГРЕ • КУБИ

1 ТАЈАНСТВЕНА ГЕОГРАФИЈА — Могу да играју два или више играча. Сваки играч узме атлас, сем једног који мери време. Играчи се труде да из атласа за три минута запишу што више мање познатих градова, река, планина, низија тид. Сем тога, играч треба да у себи запамти у којој се држави налазе. По истеку одређеног времена играчи редом читају шта су написали. На пример: играч прочита име, али не каже шта се крије под тим именом. Ако неко од играча зна јави се одмах и каже: „Дудинка је град у СССР на реци Јенисеј“. Ако је одговор, као овај тачан, играч који је погодио добија поен. Ако је више играча, они сви могу да заједнички одговарају. На пример: један каже „Дудинка“ је град, а други га допуни „У СССР-у, на реци Јенисеј“. У том случају поен добија играч који тачно одговори где се тај град, река или планина налази. У случају да нико не зна одговоре, поен добија играч који је поставио питање. Играч који мери време све то бележи и на крају сабира време и поене. Победник је онај који је у најкраћем року сакупио највише поена.

2 НЕПРЕКИДНА БИОЛОГИЈА — Игра је занимљивија уколико има више играча. Играчи се поређају у круг око стола и извлаче папириће. Ко извуче обележен папирић почиње први. Он треба да каже неки појам из биологије. То може бити име животиње или биљке. Играч до њега треба да каже нешто што се односи на задани појам, играч до њега такође и тако док се сви играчи не изређају. Не сме се понављати једном већ речено... На пример један играч каже „жаба“, други додаје „живи у бари“, трећи „храни се инсектима“, четврти „зелене је боје“ итд. Када играч који је на реду не може више да се сети још нечега у вези с жабом, испада из игре. Остали настављају. Победник је играч који последњи каже нешто о жаби, на пример.

3 УКРШТЕНЕ РЕЧИ — И овде је пожељно више играча. Извлачи се коцком (као и у другој игри) играч који ће склапати укрштене речи. Остали играчи, односно сваки од њих, испише на по три папирића по једно слово, од којих једно мора бити самогласник а једно сугласник. Ако има мање играча, на пример четири, онда сваки од њих треба да испише пет папирића, и то по два самогласника, а два сугласника. Папирићи са словима предају се играчу који од њих треба да склопи укрштеницу. Не мора сва слова да искористи. Играч добија онолико поена колико има речи у хоризонталној и вертикалној колони. Наш цртеж даје следећи пример: КОКОТ — певац или кокодакање — 1 поен; ОКА — мера за тежину — 2 поена, ОМ — мера за електрични отпор — 3 поена, А — свеза — 4 поена, КО — упитна заменица — 5 поена, ОКО — чуло вида — 6 поена, ТАМА — мрак — 7 поена. Ово су само примери а ви правите укрштене речи како вам се свиђају и како знате. Само пазите, онај играч који не уме да их направи испада из игре.

КАД ЈЕ МАЈКА — ОТАЦ

АКО СЕ НЕКО ОД БРОЈНЕ ДЕЦЕ УДАЉИ ОД РОДИТЕЉСКОГ ДОМА, ОТАЦ ГА БРЗО ВРАЋА КУЋИ. ОВО СЕ ДОГАЂА У ПОРОДИЦИ РИБЕ ГРЕГОРАЦ ГДЕ, НАО И КОД НЕКИХ ДРУГИХ ЖИВОТИЊА, НИКАДА НЕМА МАЈКЕ.

Када су чланови експедиције славног морепловца Џејмса Кука 1770. године први дубље зашли у песковите, бескрајне равнице Аустралије, угледали су на реткој, сунцем спрженој трави, чудну животињу коју до тада није видео нико од Европљана. Био је то ему, циновска птица снажних, високих ногу и кратких, закржљалих крила која су неспособна за летење. Ускоро су изненађени гости с далеког континента били зачуђени и тиме што су ове крупне, необичне птице слободно долазиле до њиховог логора, приближавајући се тако сасвим човеку који ће их за самс два века непромишљеног, беспощадног лова готово сасвим истребити.

Брзо су се европски досељеници, истраживачи и путници навикли на опромну птицу, али их је она још једном изненадила, и то непријатно.

Навикнути да им слободно пролазе, не зазирући од убојитог кљуна и по три чврста прста на мишићавим ногама, Европљани су се приближавали емуу и онда кад је птица лежала на великим јајима тврде љуске или чувала младе са жутих пругама на мрком перју. Тада су редовно упознавали и другу, нимало мирољубиву ћуд овог сродника ноја. Ратоборно наоштрешен, брз и опасан готово као крволочна звер, ему је храбро и упорно бранио своје гнездо или потомке, вешто употребљавајући јак кљун и дугачке ноге.

Путници у аустралијске равнице често су наилазили, и то баш у близини легла емуа, на непокретног дингоса с великим ранема на телу, ископаных очију и размрксане лобање. Слично су пролазили и ловци на емуова јаја или младунце. Међутим, научници су тек касније установили да је ему најбољи пример необичног начина стицања и одгајања потомака у животињском свету. Наиме, о јајима и младунцима емуа брине увек само мужјак, док женка уопште не заслужује племенит назив мајке. Да ли је она по овој чудној особини усамљена међу животињама или је то честа појава код разних врста?

Време љубави и глади

За разлику од ноја који своја јаја леже највише сунчевом топлотом, ему их преје сопственим телом све док птићи не пробију тврду, дебелу љуску и тако до-

ђу на свет. И од тада они као заштитника и храниоца имају само оца. Мајку никад нису видели нити ће осетити ни делић њене пажње и бриге која је тако уобичајена у природи и животи. Она их је оставила још док су били затворени у љусци.

Кад женка почне да носи јаја, спусти се крај мужјака који лежи у плитком гнезду, већ спреман да прихвати одговорну улогу дадиље, заштитника и храниоца. Велики, достојанствени мужјак, који ниједног тренутка не помишља да би могао да изгледа као изиграни папучић, мирно, не подижући се, ногама догура јаја под себе. Женка тада одлази у неповрат, њу више не занимају ни јаја, ни потомаци мужјака. Он, међутим, не обраћа на то пажњу. За њега почиње 60 дана готово непокретног мировања на јајима, будности и глади. Јер, док лежи на јајима, мужјак ему ништа не једе. Каква упорност, љубав и жеља за потомством!

Омршао, празног стомака, али радостан и поносан кад испод себе чује реско кључање и затим угледа љупке главе младунца, отац је нежнији и брижнији него многе мајке у животињском свету. Он ће чак десеторо своје пернате, пругасте дечице готово увек сачувати све док не буду довољно јаки за самосталан живот. Неки научници тврде да његова чудна супруга понекад поједе сопствена јаја и да сурово нападне рођену децу, ако дочека њихово лежење. Можда се и због овог развила изразита брига за пород код мужјака.

Али он није усамљени отац међу животињама који свом потомству тако успешно замењује мајку.

Рибља нуђица у цвећу

И код животиња које су на нижем степену развоја од птице, мужјаку често замењују женку, преузимајући потпуно њену улогу у бризи о потомству. Ова појава најраширенија је код неких врста риба и водоземаца, али наравно, много ређе него што је мајка заиста мајка.

Најупечатљивији пример за то је симпатична, већином морска риба препораз, који је због своје апресивности и необичног начина живота веома омиљен међу акваристима.

Кад дође сезона парења, обично у пролеће, мужјак прво почиње да гради гнездо, користећи као основу стаблику неке водене биљке. То је будући дом за њега и младе. Поједине делове гнезда он вешто спаја кончастом материјом излученом из бубрега који у време парења има нарочиту намену.

Пливајући око гнезда које је начињено од ситних власти траве, и отпадака мужјак испушта ово везивно влакно, па је тако округла „кућица у цвећу“ чврста и стабилна. Е, али сад је потребно натерати невесту да уђе у новосаграђени дом! Јурећи је и играјући се око ње, мужјак препорца прилика супругу за реп и пераја, нагонећи је тако да уплива у гнездо и ту положи јаја. Кад женка после чудне подводне јур-

њаве најзад уђе у нову кућу, ту остави јаја и одмах на дну гнезда или на супротној страни пробија нов отвор кроз који ће струјати вода и — одлази.

Тада у гнездо улази мужјак и на јаја избацује млеч чиме су она оплођена, а затим се кочоперно постави пред кућом-инкубатором у усправном положају. Тако непрестано лебди, живо машући репом и перајима да би до јаја допрло што више свеже воде. За шест дана, колико обично траје инкубација, грегорац срдано брани све прилазе гнезду. На леђима има три велике оштре бодље, којих се плаши и много већи непријатељ него што је сам грегорац.

Кад се излегу млади, отац будно прати сваки њихов покрет. Ако се несташно дете сувише удаљи од куће, он га хитро допраби у уста и једноставно испљуне назад у гнездо. А за то време мајка је ко зна где...

Слично поступају и мужјаци морских сомова који оплођена јаја узимају у уста и ту их држе, не једући ништа, све док се не излегу млади.

Зашто су женке немилосрдне?

Морски коњиц није необичан само по изгледу који је тек редак међу рибама, него и по томе што женка јаја полаже у нарочиту кесу на мужјаковом трбуху. Као код грегораца и морског сома, од тог тренутка главну бригу о јајима води искључиво отац.

ЧУВАЈ СЕ ТАТЕ ЕМУА!

Кеса са јајима причвршћеним на нарочите бразде у њој постепено се затвара и тако јаја потпуно утону у очево тело. Ту се развијају и после двадесетак дана млади се ослобађају опне јајета. У то време мужјакова кеса необично отекне, убрзо после тога отац почне грчити тело, чиме врши притисак на кесу са младунцима који најзад кроз отвор на предној страни, један за другим, излазе напоље. Мужјак ове необичне рибе понаша се, дакле, као права породица. Кад се млади роде нису већи од пола сантиметра и свог оца одмах напуштају.

Готово идентичан начин рађања потомства је и код морске игле и морског шила, две друге врсте риба, које су занимљиве и по свом витком, изузетно издуженом телу и дугачким вилицама, што, састављене, веома подсећају на врх игле или шила.

И код неких врста водоземаца, нарочито жаба, отац често замењује мајку. Мужјаци неких жаба које живе у сливу Амазона носе на леђима јаја све док се из њих не излегу млади. И ту је мајка гора од сваке маћехе — обично одлази одмах после остављања јаја.

Зашто су женке код ових врста животиња тако немилосрдне према сопственом потомству кад се зна да је баш та љубав готово код свих живих бића најјача? Научници су покушали да ову тајну реше, испитујући и емуа, и морског коњица, шило, иглу и жабе. Међутим, велика очева нагонска љубав према деци и чудно понашање мајки за све научнике још је загонетна.

И. Лончар

Микијев ЗАБАВНИК

ИЗЛАЗИ СВАКОГ ПОНЕДЕЉКА

ТАНКА ЖИЦА СЈАЈА

ЗАШТО ЈЕ СРЕБРО ПЛЕМЕНИТО?

ОДУВЕК ПЛЕМЕНИТО — Сребро је бео, светао и племенити метал који се у природи налази у смеши са другим металима, најчешће са златом, бавром и оловом. Међутим, сребро се може наћи и слободно, у елементарном стању, па га је тако човек упознао врло рано. Неки подаци говоре да је сребро у Кини коришћено још 2500. године пре н. е. Од овог метала људи су још у праисторији правили украсе или скупоцене, практичне предмете, који су, због изузетне особине за разнолико обликовање материјала од којег су начињени, истовремено били и уметничка дела.

НЕОБИЧНЕ НОВЧАНИЦЕ — Сребро је одавно почело да се употребљава и као новац. Али, у прво време новчанице од сребра нису ни подсећале на данашње. Биле су једноставне шипке од сребра, пружени различитих величина или куглице неправилног облика. Касније метални новац, у којем је основа сребро, добија свој облик, одређену величину и

тежину. У нашим крајевима овакав новац прављен је у римско доба у Сирмијуму, данашњој Сремској Митровици, а од седамдесетих година 13. века чувене су биле ковнице српског средњовековног новца у Брскову, Руднику, Смедереву, Новом Брду и Сребреници.

ИЗ АМЕРИКЕ У ЕВРОПУ — Шпанија је, још од доба Феничана, познатих трговаца сребром, чувена по налазиштима овог метала. Све до открића Америке сребро је било баснословно скупо. Међутим, открићем Новог света, дошло се до непознатих, врло богатих налазишта овог метала. Када је 1522. године из Мексика увезено прво сребро у Европу, цена му је нагло пала.

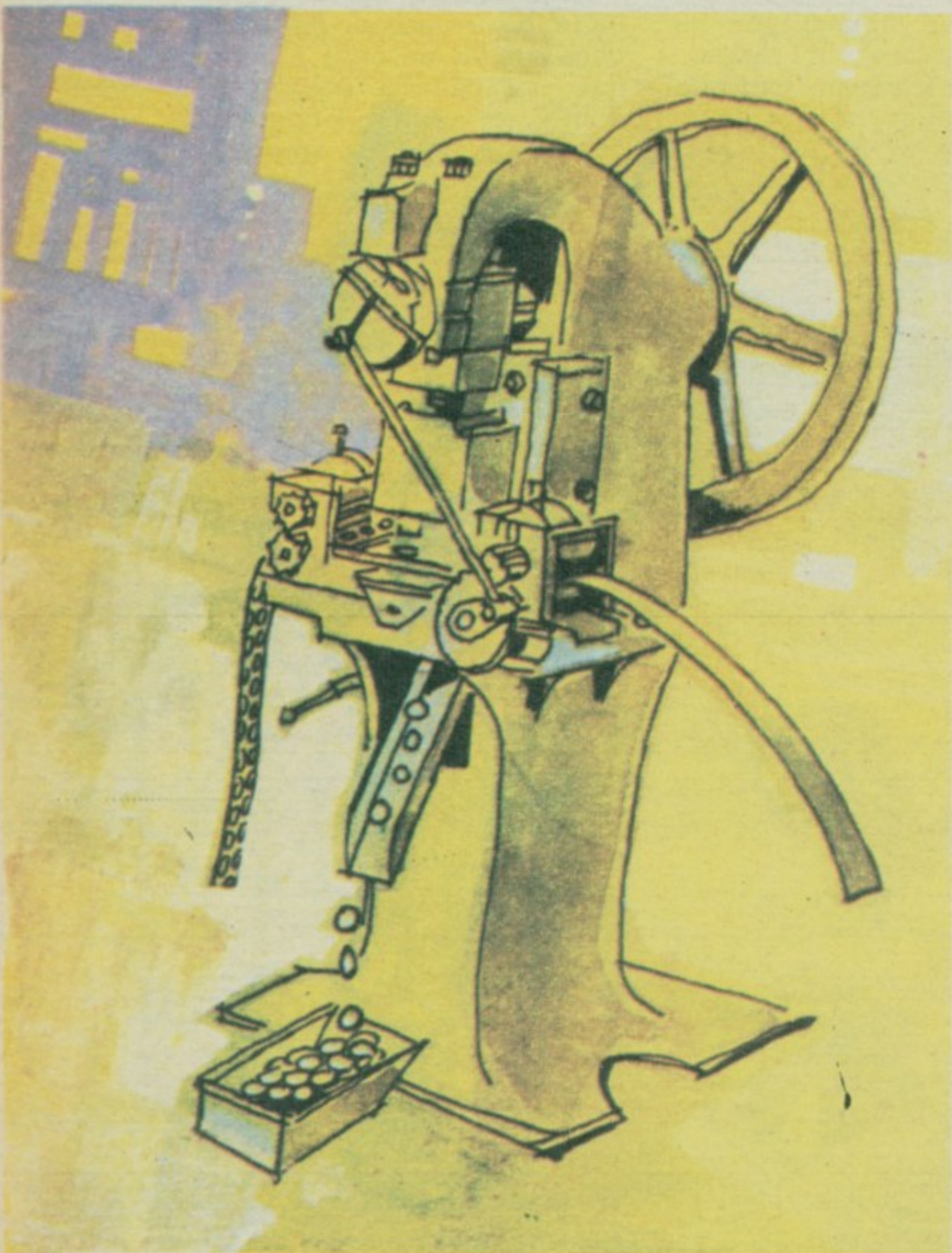

У ГРОЗНИЦИ — Као што је свет својевремено захватила „златна грозница“, многи људи изгубили су животе трагајући и за сребром по дивљинама Америке и Аустралије. Бројна насеља, која су подигнута готово преко ноћи у близини налазишта скупогеног метала, остајала су напуштена после исцрпљивања рудника. Данас највише сребра производе Мексико, Канада, САД, СССР, Боливија, Чиле, Перу, Јапан и СР Немачка. У нашој земљи добија се из оловноцинкове руде у Трепчи и из бакарне у Бору и Мајданпеку. Иначе, искоришћавају се само оне руде које у једној тони садрже преко пола килограма сребра.

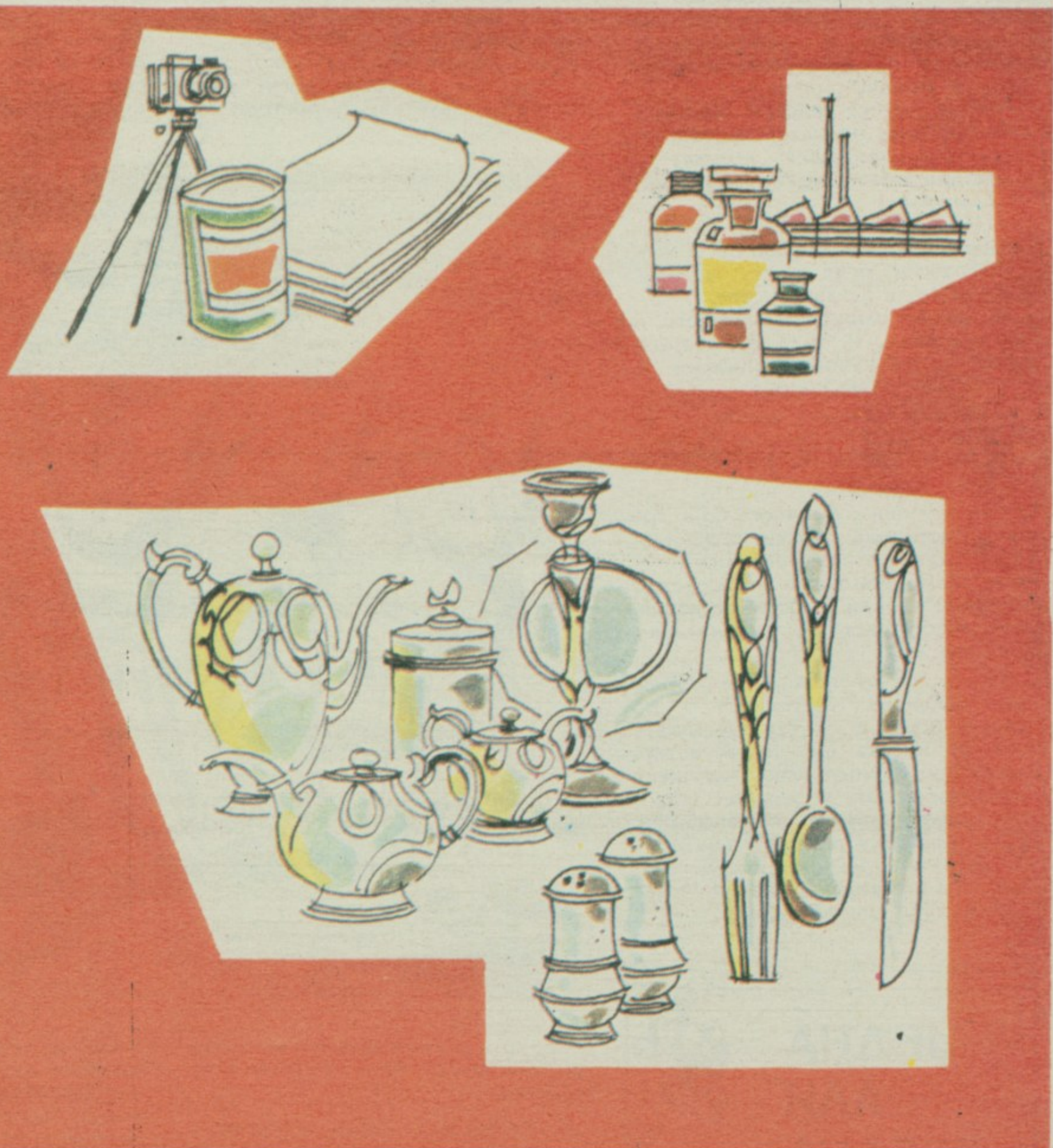

НЕ МЕЊА СЕ НА ВАЗДУХУ — По многим својим особинама сребро се разликује од других метала. Оно је најбољи проводник топлоте и електрицитета, па је његова примена у електротехници велика и разноврсна. Сребро се врло добро кује и извлачи у танке листове; од једног грама сребра могла би се направити танка жица дугачка неколико стотина метара или танак лист који би пропуштао светлост! Како је врло отпорно према различитим хемијским супстанцама, сребро се много користи у хемијској индустрији и лабораторијама за израду специјалних посуда и делова осетљивих уређаја. Међутим, чисто сребро употребљава се рет-

ко: углавном за израду електрода у галванизацији, за заштиту од корозије у хемијској индустрији, за електричне контакте и кошуљице лежачева авионских мотора. Због мале тврдоће чистог сребра најчешће се употребљавају његове легуре са никлом, талијумом, бавром и сл. Сребро се на ваздуху не мења. Временом, оно под утицајем сумпор-водоника потамни, јер у додиру са сумпором настаје црни сребро-сулфид. Зато треба избегавати да се сребрним прибором за јело једу јаја која у себи садрже много сумпора.

МАШИНА НОВЦА — Данас се ковани новац израђује у специјалним машинама које сваку новчаницу праве у истој величини и тежини. Наравно, за новчиће се не употребљава чисто сребро, јер би се онда лако савијали и брзо излизали. Зато се данас у целом свету ковани новац прави најчешће од легура сребра, али се, с проналасцима нових метала и легура и због скупости самог сребра, овај метал употребљава при изради новца све ређе. Међутим, употреба сребра у савременој индустрији и животу и даље је значајна и разноврсна.

СОЛИ ЗА СВЕТЛОСТ — Због лепог сјаја и врло велике отпорности према околини, сребро се користи за пресвлачење других, мање постојаних метала. Данашња фотографија, индустрија огледала па чак и медицина тешко се могу замислити без сребра. Због изузетне осетљивости на деловање светлости поједине соли сребра, као сребро-хлорид, сребро-бромид, незаменљиви су у изради фотографија. Друга врста соли, сребро-нитрат, нагриза кожу па се под именом лапис употребљава у медицини, а у војсци за маркирање кожне и текстилне опреме и рубља. Нека хемијска једињења сребра користе се и у производњи специјалних боја и лакова.

НИЈЕ СВЕ РУЖИЧАСТО

То је био изванредан тандем. Смит се одликовао смислом за практично, што је стимулисало Чаунсов спекулативни дух.

— Шта мислиш, да ли ћемо наћи нешто занимљиво? — упитао је Смит, показујући оно место на екрану где је концентрација небеских тела била најгушћа.

— Можда. Осећам нешто...

Кретали су се надсвемирском брзином, док их је компјутер сваког секунда снабдевао мноштвом података. Укратко, све је текло нормално.

Шесћоока бића

Одједном, свих двадесет хиператомских мотора њиховог свемирског брода престало је да ради.

— Чудно — промрмљао је Смит. — Анализатори не показују где је квар.

— Не узбуђуј се — рекао је Чаунс. — Нормални мотори и даље раде, што је сасвим довољно да се спустимо на једну од оне две планете којима се приближавамо. Осећам да на обема има живота. Биљног, у сваком случају.

Ускоро су се нашли надомак мање од две планете. Пејзаж је заиста био „земаљски“. Видела су се велика пространства обрађеног земљишта.

— Што толико оклеваш са спуштањем? — нестрпљиво ће Смит.

— Тражим неку пусту лезину. Жао ми је да погазим усеве.

Најзад је нашао такво место и спустио брод. И тада су обојица занемели од чуда. У близини се дизало насеље од колиба.

— Осећам да нема опасности — рекао је Чаунс, излазећи из брода. Смит је кренуо за њим.

Док су прилазили насељу, пала им је у очи ружичаста боја која се истицала према зеленилу. То су били милиони цветних круница. Само земљиште непосредно око колиба било је боје ћилибара, због неког растиња сличног земаљском житију.

Из колиба су почела да излазе нека створења. Кретала су се на четири ноге, и у том положају била су висока око један метар. Имала су крупну главу са шест избуљених очију поређаних у круг. Али, најупадљивији је био реп. Он се при врху рачвао у два крака, који ни тренутка нису мировали. То вибрирање репова стварало је звук сличан зујању.

**ПРЕТЕЋЕ ЗУЈАЊЕ ОДЈЕДНОМ ЈЕ ПОСТАЛО ОШТРО
КАО ФИЈУК БИЧА И СМИТ ЈЕ ПОВУКАО РУКУ КОЈОМ ЈЕ ХТЕО ДА УБЕРЕ ЦВЕТ.**

— Можда је то њихов начин споразумевања — рекао је Чаунс. — Али, погледај како брижљиво гаје ово своје цвеће.

Цветне леје су биле савршено правилне, а између њих су се пружале лепо одржаване стазе. Уз стазе су били канали за наводњавање. Иначе, то је све била исга врста цвећа. При земљи је био жбунић, из којег се дизала висока стабљика, са лишћем у паровима, а на врху је био ружичасти цвет, нежан и готово провидан.

Још, још...

Она репата бића су се у међувремену растурила по имањима и вредно радила. Остало их је само неколико да гледају дошљаке.

Смит је пришао најближој леји и сагао се да убере један цвет, али га је зауставило претеће зу-

Тек тада су приметили да то створење у рачви свог репа стеже неки мали црни предмет. Кад је био на метар удаљености, испружио је реп према њима.

— Хоће нешто да нам поклони — рекао је Смит.

— Па то су Гамовљеви космички авистатори! — узвикнуо је Чаунс. — Ти инструменти вреде десет хиљада долара. Сигурно их имају још.

— Задовољимо се и са ова два — рекао је Смит. — Погледај, најновији модел: X-20.

Али, Чаунс није могао да се помири с тим.

— Морам им објаснити шта хоћу — рекао је с грозничавим сјајем у очима.

Почео је да виче, показујући на авистатор: „Још, још“ и правио покрете као да их гомила, али она створења ничим нису показала да су га разумела.

тамо. Хајдемо у брод. Поправићемо хиператомске моторе, па на пут!

У броду их је чекало изненађење. Није требало ништа поправљати: мотори су савршено радили.

Занећ ијом

Било им је потребно шест часова да стигну на ону другу планету. Дан је био топао. Спустили су се недалеко од неке широке реке с блатњавом водом. Обала је била посејана многобројним пећинама. Кад су изишли из брода, Смит је узвикнуо:

— Чаунсе, погледај! Цвеће!

Није могло бити сумње: то су били исти онакви бледоружичасти цветови на високој стабљики. Око њих су радила нека чудна бића налик на змије. Била су дугачка око три метра, са тридесетак сан-

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Ма нолино познавали свет, он ће увен задржати једну ноћну и једну дању страну.

(Гете)

јање, које је одједном постало оштро као фијук бича. Устукнуо је, уплашен.

— Не бој се — рекао је Чаунс. — По њиховом држању се види да су пријатељски расположени, али овде вероватно није обичај да се бере цвеће.

Уто је из највеће колибе изишло једно створење и, крећући се достојанствено, пришло дошљацима.

— Вероватно шеф — промрмљао је Чаунс.

Кад је сунце зашло, са поља се појачало зујање.

— Погледај цветове! — узвикнуо је Чаунс и почео да кија. — Склопили су крунице.

Лак додир репа одвратио му је пажњу од цвећа. Чаунс се окренуо. Створење које га је додирнуло показивало је врхом репа у небо, у правцу оне друге планете. Затим је реп додирнуо авистатор у Чаунсовим рукама, а онда се поново окренуо ка небу.

— Јасно! — узвикнуо је Чаунс узбуђено. — Авистатор ћемо наћи

гиметара у пречнику. У средини тела, на горњој страни, видела су се нека испупчења.

Само што се приближио цветним лејама, Смит је стао да кија и тиме подигао облак ружичасте прашине са рукава свог одела.

— Одакле ова прашина? — рекао је зачуђено. — Пази, и ти је имаш.

— Сигурно смо је донели са оне планете — рекао је Чаунс, такође кијајући. А онда је изавдио из џепа Гамовљев авистатор и показао га змијастим створењима.

ФАНТАСТИЧНА

ПРИЧА

ИСАК АСИМОВ

Настала је тишина. Одједном, оно испупчење на леђима најближег створења нагло је почело да расте, распукло се и појавила се пукотина налик на уста. А у тим устима указала су се — два авистатора!

Чаунс их је одмах зграбио. Одушевљен, стао је да скаче и да се окреће око себе. Био је толико заинтергован својом игром да је Смит једва успео да му скрене пажњу на цветове.

— Погледај! Почињу да се затварају иако је до сутона још далеко... Чаунсе, бежимо одавде!

— Јеси ли луд? — одвратио је његов друг. — Морамо им извући још ових скупоцених инструмената.

— Ја одлазим, а ти како хоћеш — рекао је Смит и упутио се према броду. Чунс је још који тренутак остао неодлучан, а затим је кренуо за њим...

У улози ђчеле

Били су већ хиљадама километара далеко од оне две планете кад се Чаунс промешкољио на свом лежају.

— Колико сам спавао? — упитао је Смит, који је седео пред командном таблом.

— Дванаест часова. Једва сам чекао да се пробудиш, да поразговарамо о оним чудним догађајима.

— Шта ту има чудно? — Прво, цветови су били исти на обема планетама. Добро су успевали, али било је потребно да се с времена на време међусобно опраше, ваљда да би били још отпорнији.

— У реду. Шта ту има интересантно?

— Интересантно је да смо ти и ја послужили у ту сврху. Пре него што смо кренули на другу планету, оне биљке су нас просто прекриле поленом (отуда кијање) и ми смо га пренели. Одиграли смо улогу пчела!

— Па добро. Не видим ту ништа алармантно.

— Не видиш? Овога пута смо им ми послужили, али пре нас? И ко је пренео оне биљке са једне планете на другу? То значи само једно: да у оном делу свемира постоје интелигентна бића која предузимају интерпланетарна путовања. Морамо се хитно вратити на Земљу да то јавимо.

Чаунс је наједном загнурио главом у шаке.

— Шта ти је? — забринуо се Смит.

— Шта? То је озбиљније него што ти мислиш. Тога сам свестан тек сада. Сећаш ли се како су нам се покварили хиператомски мотори, а онда су поново били исправ-

ни мада их нисмо ни пипнули? Затим, нисмо ни помислили да би она бића могла бити опасна. А тек моје понашање у вези са Гамовљевим авистаторима! То јесу скупоцени инструменти, али онолика лакомот је просто чудовишна. Ја нисам такав.

— И шта све то значи? — Човече, неко нас је све време држао под својом менталном контролом!

— Којешта... — А шта кажеш за авистаторе? Откуд они тамо? То се чак нисмо ни запитали... Где су они сада? Колико се сећам, ти си их узео.

— Да. Ставио сам их у касу. — Покажи ми их.

Са

сйрахойошйовањем

Смит је отворио касу и остао забезекнут. А онда је извадио из ње — четири каменчића.

— Тако сам нешто и очекивао — рекао је Чаунс. — Прво, сугерисали су нам да су хиператомски мотори у квару да би нас натерали да се спустимо на ону планету. Затим су пробудили у нама лакомот за скупоценим инструменти-ма да бисмо их пожелели још...

— Али, ко? Она бића с реповима, или она као змије?

— Ни једна ни друга. Биље.

— Биљке? Цветови?

— Да. Оне су тамо господари.

— Немогуће, Чаунсе!

— Зар ниси видео како се она бића односе према њима са страхопоштовањем? Зар те нису спречила да убереш цвет?

— То је најапсурднија ствар коју сам икад чуо.

— Зашто? Зато што биљке нису обдарене интелигенцијом? Ове очигледно јесу. Или зато што се не крећу? Овима то није потребно, јер располажу телепатским способностима. Наметнуле су своју вољу становницима планете и натерале их да се брину о њима.

— Чаунсе, нико ти неће поверовати.

— Знам, али морам покушати. Опасност је ужасна.

— Каква опасност?

— Смите, зар то не увиђаш и сам? Она репата и она змијолика бића некада су била на високом нивоу интелигенције чим су знала за интерпланетарна путовања. Јер, како би иначе оне биљке расле на обема планетама? Али, кад су биљке почеле да развијају телепатске способности, ствари су се измениле. Оне су утицале на домаћине да забораве све што су знали и свеле их на оно што су сада — марљиви баштовани. Оне ће то покушати и са другима. Земља мора бити обавештена о томе.

Смит је почео да се смеје.

— Ти се шалиш. Чаунсе. Ако смо заиста били у њиховој менталној власти, зашто су нас пустили да одемо?

Чаунс се замислио. Питање је било умесно. Зашто су их пустили?

У једном тренутку му је синнула идеја да биљке у ствари и хоће да они што пре стигну на Земљу, али се одмах изгубила. Чаунс је знао само да брод треба највећом брзином да настави пут према Земљи.

Није знао да у њиховим оделима, на рукама, у коси, ситне споре чекају да стигну на ново тле на којем ће се развити у високе стабљике, са нежним ружичастим цветом на врху, где ће се нова бића бринути о њима...

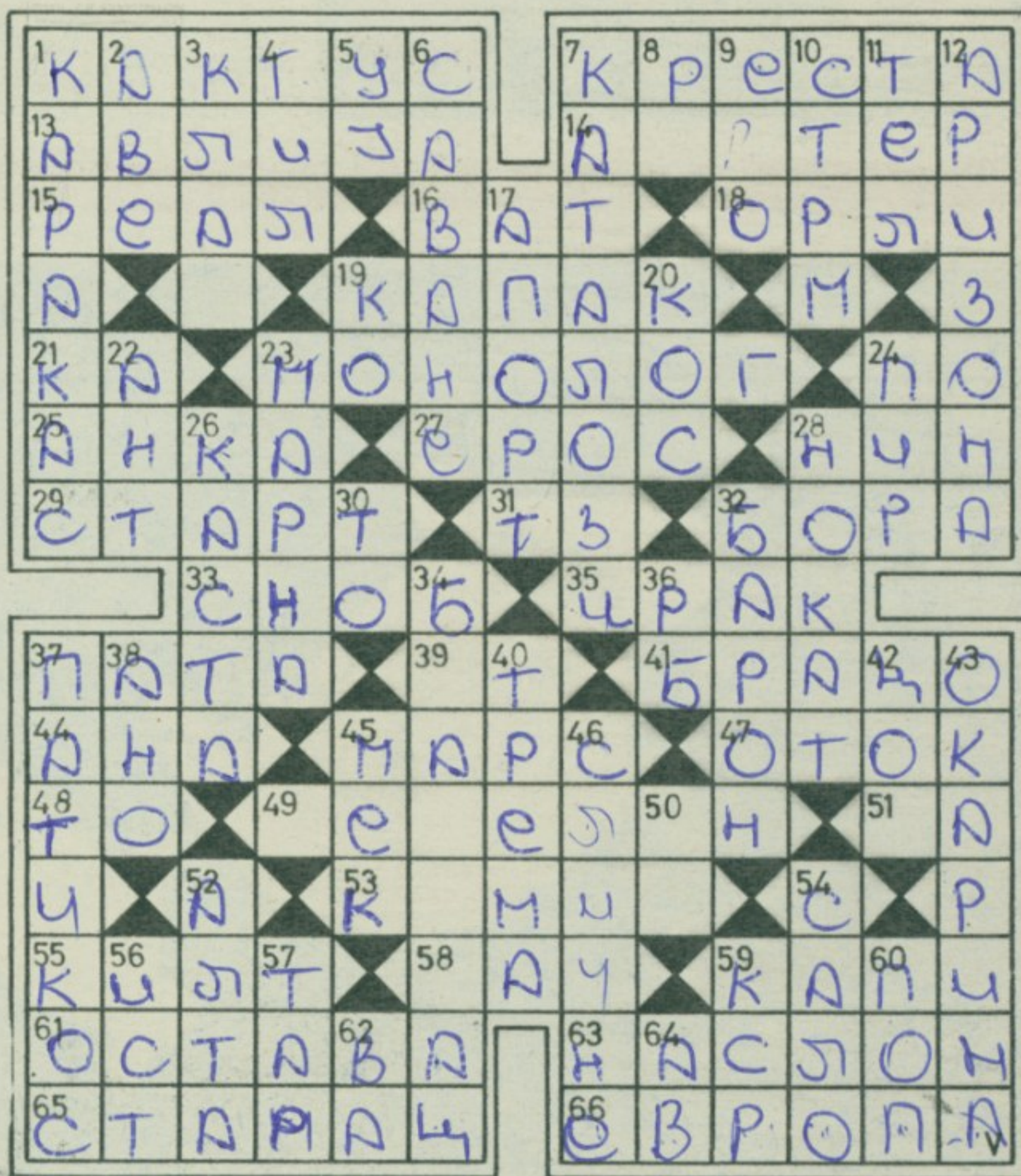
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) Пустињска биљка, 7) израслина на глави неких пернатих животиња, 13) двориште (турц.), 14) покрајина у северној Ирске, 15) шпански спортски клуб, 16) јединица за мерење електричног напона, 18) познати париски аеродром, 19) дрвени поклопац, 21) показна заменица, 23) разговор једног лица са самим собом, 24) река у Италији, 25) женско име, 27) старогрчки бог љубави, 28) један наш недељник, 29) почетак трке, 31) ауто-ознака за Тузлу, 32) бразготина на лицу, 33) уображен човек, 35) држава у Азији, 37) личност из Забавниковог стрипа, 39) избочина копна у море, 41) брат од миља, 44) име Каренине, 45) једна планета, 47) острво, 48) показна заменица, 49) стари ратник, 51) једна нота, 53) оток, новостворени израштај ткива на живим организмима, 55) шкотска национална одећа, 58) изнад, поврх, 59) делови течности, 61) шпајз, 63) подметач, подупирач, 65) старији човек, 66) један континент.

УСПРАВНО:

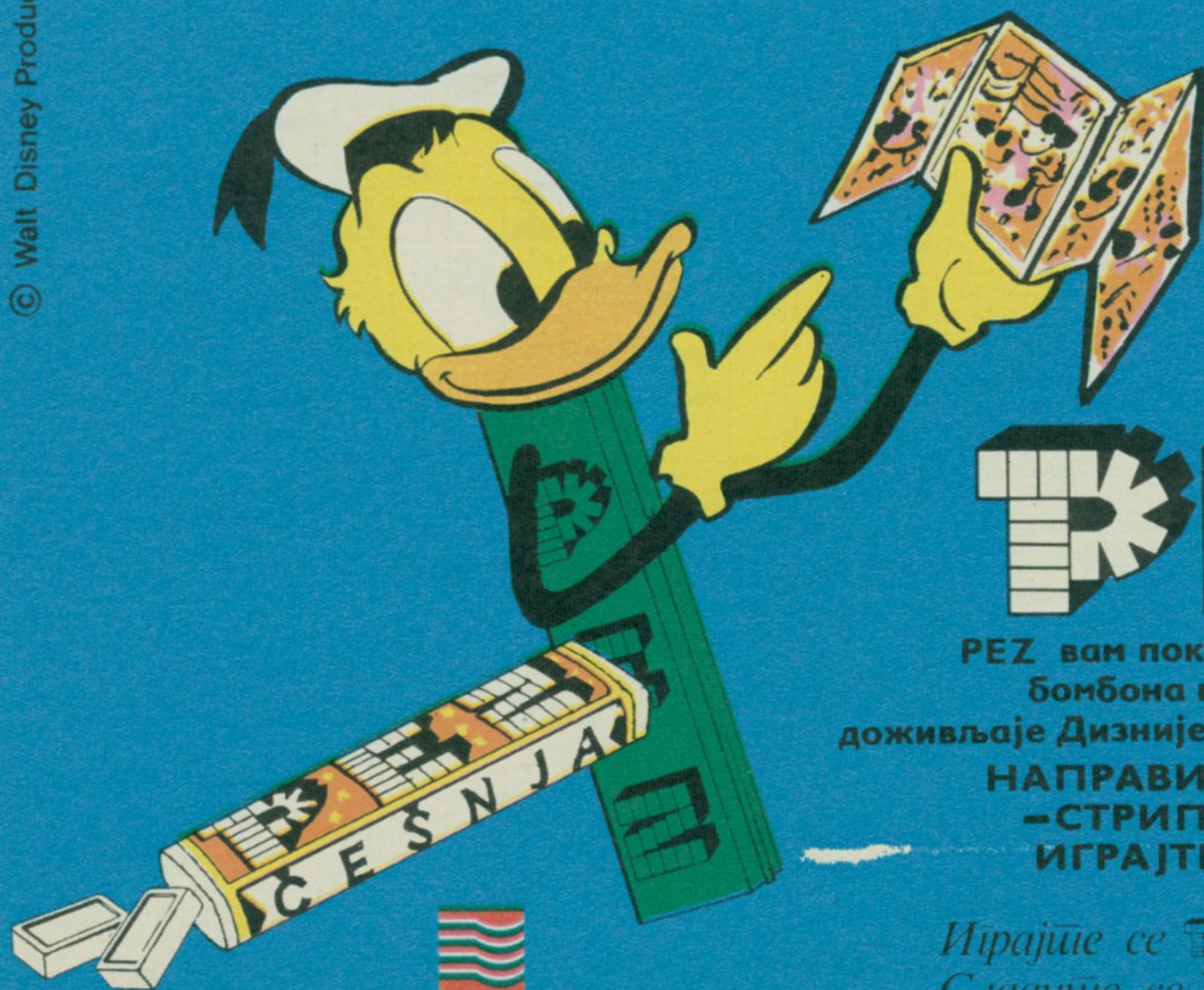
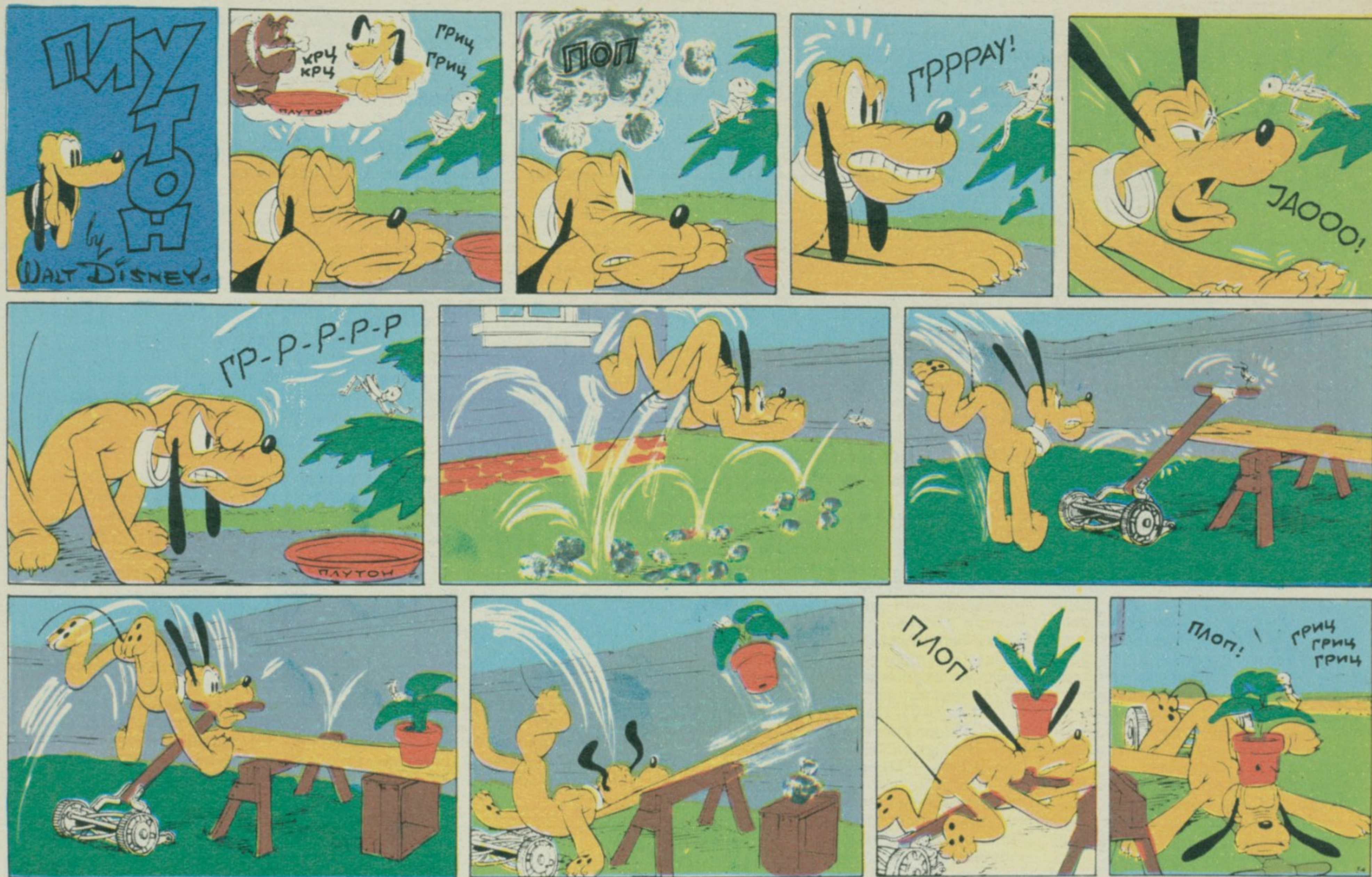
1) Главни град Венецуеле, 2) римски поздрав, 3) наш карикатуриста (Александар), 4) врста тканине, 5) сугласник и самогласник, 6) велике травнате равнице у тропским пределима, 7) систематски урађен списак предмета, књига (мн.), 8) два сугласника, 9) муслиманско мушко име, 10) кос, нагнут, 11) швајцарски национални јунак, 12) једна од САД, 17) заповест приликом дресирана паса, 19) упитна заменица, 20) птица певачица, 22) стари Словен, 23) река у Француској, 24) гозба, 26) затворено друштво или група људи, 28) ројнати део прста, 30) показна заменица, 32) племићка титула, 34) место у источној Босни, 36) речно бродарство (скр.), 37) грчко мушко име, 38) чехословачка афирмација, 40) неугодан осећај пред јавни наступ, 42) германска мера за дужину, 43) музички инструмент, 45) страна мушко име, 46) сличне, 50) мере за површину, 52) загревачка дискографска кућа, 54) сланина, 56) острво на Јадрану, 57) пустиња у Индији, 59) кола за славање и ручавање (скр.), 60) свештено лице, 62) ознака на аутомобилима из Ваљева, 64) ономотопеја лавеза.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) Стаж, 5) сити, 9) теле, 10) имун, е, 11) ор, 12) не, т, 13) ви, а, т, 15) Ге, 16) алов, 17) атар, 18) На, и, к, 19) С(ими) Н(овак), 20) сценарист, а, 26) ратари, 28) ударац, 30) Ера, 31) тас, 33) или, 34) манир, н, 37) макао, 39) ак, 40) ВУКАДИН, 41) ТВ, ц, 42) гем, т, 43) Ока, а, 45) бар, 46) бора, 48) атол, 50) ЗОНА ЗАМФИРОВА, 53) Дракон, 54) прасе.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукосав Букатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живорад Стојановић. Уредници: Крино Виторовић, телефон 324-191/525. Нурихан Ђолић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523. Претплата за нашу земљу: годишња 220,00 дина, полугодишња 110,00 дина, тримесечна 55,00 дина. Претплата за иностранство: годишња 440,00 дина, полугодишња 220,00 дина, тримесечна 110,00 дина. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у иностранству, ДМ 64.—, Долар 25.—, Ф.ф. 110.—, Ш.ф. 66.—, Ш.к. 108.—. Девине уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Одласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу нишлени Републичког секретаријата за културу СР Србије Број 413-2973-02 од 22. 1. 1993. године не плаћа се порез на промет.

PEZ®

PEZ вам поклања поред укусних
бомбона и драгих фигурица и
доживљаје Дизнијевих јунака у стрипу.
**НАПРАВИТЕ СВОЈУ МИНИ
-СТРИП БИБЛИОТЕКУ И
ИГРАЈТЕ СЕ ЈОШ ЛЕПШЕ!**

Играјте се **PEZ** фигурама
Сладите се **PEZ** бомбонама

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Граш Забавнице,

СА КАМЕНА НА КОЊА

У народним пјесмама често сам наилазила на ријеч „бињекташ“. Вољела бих да знам шта она значи.

Мујесера Хасанић,
Добој

Бињекташ, бињакташ, бињашер-камен или бињташ потиче од турске речи „бинмек“ што значи „узаћи“, „попети се“. Сам бињекташ је камен с којег се некад узјављало на коња. И данас, у неким нашим, најчешће југоисточним крајевима, могу се пред старим кућама видети нарочито исклесани каменови с којих се пело у седло. Овај камен се називао и бињашер-камен, па Вук Стефановић Караџић у свом „Српском рјечнику“ наводи народне стихове.

„...И довати широка дорина,
Изведе га бињашер-камену...“

ЗМАЈ НА ПРАМЦУ

Занима ме како се зову фигуре на прамцу које су красиле старе бродове.

Жарко Мишић,
Зрењанин

Стари ратни и трговачки једрењаци, галије и чамци носили су на прамцу, предњем делу бродског трупа, изрезбарену украсну фигуру, најчешће људски лик у природној величини. Уобичајен на зив за ову скулптуру је пулена. Иначе, овај прамчани кип у Дубровнику се звао бестион, а на старом Хвару звир, јер је пулена понекад била и у облику животиње. Поморски обичај украшавања

бродског прамца потиче још из најстаријих времена. Верује се да су украсе за прамца први почели да стављају Викинзи. Њихове пулене представљале су змајеве, морске змије или друге чудесне ликове из предања и фантастике. Главне митолошких звери на прамца су стављали и стари Египћани. Феничани су на готово свим својим бродовима учвршћивали изрезбарену коњску главу и по томе се њихов брод могао препознати издалека. Касније су ови украси називани пулене, а представљали су власнике бродова, храбре морепловце, лепе жене и сл. Са појавом пароброда нестају с бродских прамца и пулене, које су често биле права уметничка дела, а за које се веровало да ће умирити море, донети срећу у ратном сукобу или добру трговину.

НЕ УБИТИ ПТИЦУ РУГАЛИЦУ!

Чуо сам за птицу која се зове ругалица па те молим да напишеш нешто више о њој.

Зоран Симеуновић,
Краљево

Орнитологе, научнике који испитују птице, увек је занимала и изненађивала једна птица, велика до 25 сантиметара, која савршено и без грешке може да опонаша гласове чак 32 друге птице певачице! Због овога је и названа „ругалица“, иако сви они који су чу-

ли њено певање тврде да, вероватно, има најлепши и најраскошнији глас од свих птица. Њено певање, које никада није оригинално, јер ругалица увек понавља песму неке друге птице, често је кошта слободе; захваљујући њеном разноврсном цвркуту, људи је често заробљавају у кавезе. Некада се мислило да песма ове птице доноси несрећу, па је овај ненадмашни имитатор прогањан и убијан. Међутим, девет врста ругалица, колико их укупно има, честе су и данас у обе Америке и на острву Галапагос.

ПРВИ ЗВОНКО ВУЈИН

Интересује ме који је наш боксер први освојио неку од медаља на олимпијским играма.

Димче Митревски,
Кавадарци

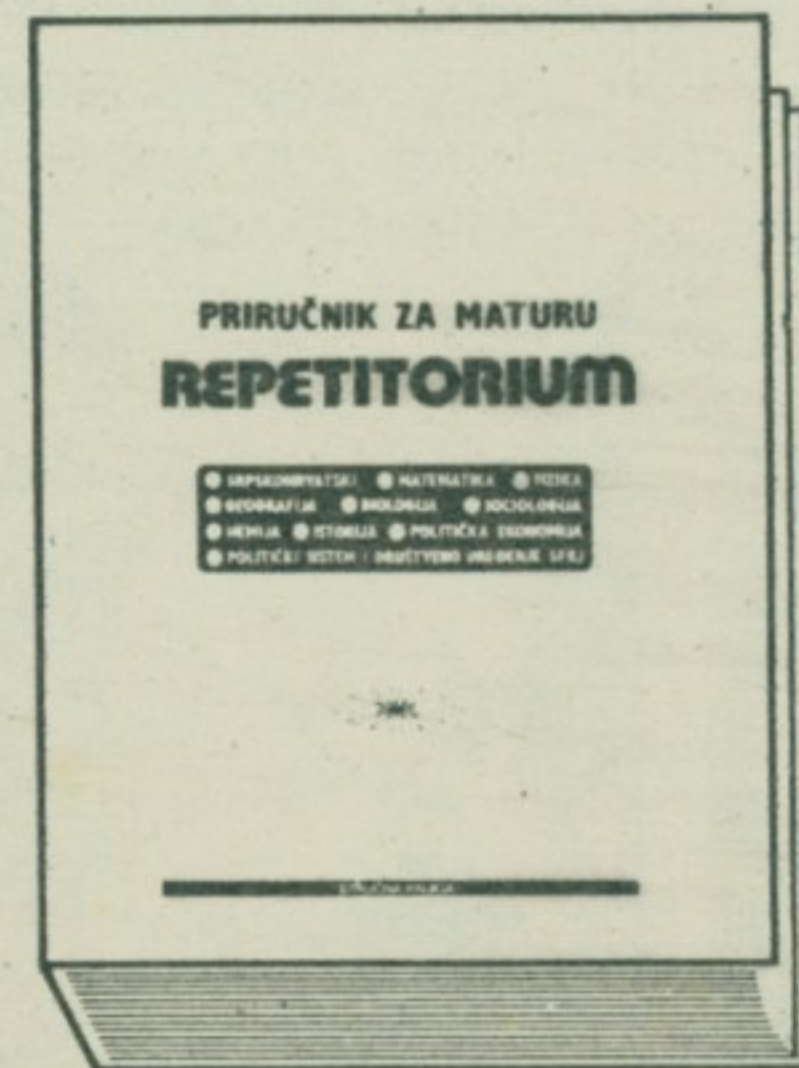
Прву олимпијску медаљу за југословенски бокс освојио је Звонко Вујин на Олимпијским играма у Мексику 1968. године. Вујин се на олимпијском боксерском турниру* пробио до полуфинала, где га је поразио полски боксер Грудзијен, тако да је нашем спортисти припала бронзана медаља.

МАТЕМАТИКА КАКО ЛАКО

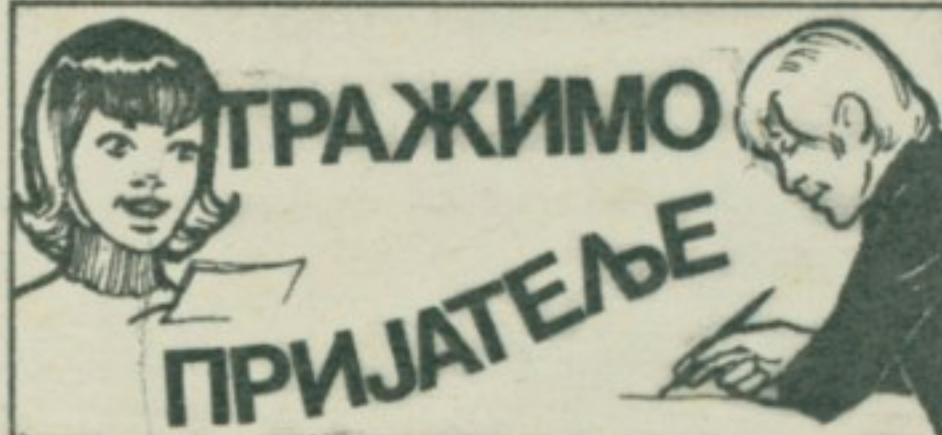
»УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ« - 4 књиге, садрже комплетну израду свих типова задатака из математике за I, II, III и IV разред гимназије, техничких и осталих средњих школа. Шаљемо поузећем. Цена сваке књиге 80 дин. Све 4 књиге - комплет само 250 дин. АДРЕСА: МАТЕМАТИКА — 71000 Сарајево, ПП 64

УЧЕНИЦИ — СРЕДЊОШКОЛЦИ! ЦЕЛА МАТУРА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!

Са приручником за матуру — репетиторијумом — у коме је прегледно и сажето изложено градиво из српскохрватског језика, географије, историје, биологије, хемије, физике, математике, политичке економије, политичког система и друштвеног уређења СФРЈ по наставним плановима од I до IV разреда. Ово је ново, прерађено и допуњено издање на коме је радила група познатих педагога, тако да РЕПЕТИТОРИЈУМ представља јединствен приручник за успешно обнављање градива у току школске године, а посебно у време припремања завршног испита школе — матуре.

РЕПЕТИТОРИЈУМ можете добити поузећем по цени од 100.— дин. ако пошаљете писмо или дописницу са наруџбеницом на НИП „КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ“, Француска 7, 11001 Београд, поштански фах 23.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Желим се дописивати са младима из наше земље. Ученик сам и имам 17 година. Волим спорт и музику. Бранко Ђукановић, 71000 Сарајево, Центар за образовање кадрова унутрашњих послова, Добојска 24

Хтео бих да нађем пријатеље широм Југославије. Навијач сам „Партизана“, имам 12 година и скупљам стари новац и значке. Слободан Костић, 31241 Биоска, ОШ „Љубиша Максић“

Волео бих да се дописујем са младима из целе наше земље. Имам 18 година, волим забавну музику, „Бијело дугме“ и Сантану. Мите Шечов, 91430 Кавадарци, Киро Крстев 28

Дописивао бих се са другарицама и друговима из наше земље. Идем у II разред гимназије, навијам за „Црвену звезду“ и волим рок-музику. Дејан Катнић, 81000 Титовград, Маркса и Енгелса 36

Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама. Имам девет година а један сам од најбољих ученика у одељењу. Маја Каблар, 23260 Перлез, Бориса Кидрича 66

Жеља ми је стећи што више пријатеља из цијеле Југославије. Скупљам разгледнице и значке. Божана Шуњић, 79000 Мостар, Сплитска 58

